

MEDELTE VASSDRAGKONSESJONER

(ERHVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XIX. TILLATELSER MEDELTE I 1932.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Professor Harald Pedersen (Ila Smelteverk). (Tillatelse til å leie 3 000 kW. spillkraft fra Trondheim kommune). Kgl. resol. av 5 januar 1932. Jfr. bind I, s. 76 og bind IX, s. 103	3
2. A/S Leinafalli. (Tillatelse til å erverve bruksrett til Leinafossen i Flåmselven). Kgl. resol. av 15 januar 1932	7
3. Taarnelven Kraftaktieselskap. (Tillatelse til å utføre inntil 10 kW. elektrisk kraft til Boris Gleb i Finland). Kgl. resol. av 22 januar 1932. Jfr. bind VII, s. 1, X, s. 92 og XIII, s. 36	16
4. A/S Bjølvefossen. (Tillatelse til å forandre aksjekapitalen). Kgl. resol. av 19 februar 1932. Jfr. bind III, s. 47.	19
5. A/S Christiania Portland Cementfabrik. (Tillatelse til å leie ytterligere 1 500 kW. elektrisk energi fra A/S Glommens Træsliberi). Kgl. resol. av 26 februar 1932. Jfr. bind IV, s. 253 og XIII, s. 70	21
6. A/S Foss Jernstøperi. (Tillatelse til å leie inntil 1 000 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 3 mars 1932	24
7. Tollstasjonsbestyrer M. Mathisen m. fl., Åsnes. (Tillatelse til å innføre inntil 2 kW. elektrisk energi fra Sverige). Kgl. resol. av 18 mars 1932	27
8. Vestfos Cellulosefabrik. (Tillatelse til å leie inntil 500 kW. fra Øvre Eiker komm. Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 13 mai 1932. Jfr. bind I, s. 69 og XI, s. 76	28
9. Roskrepfjord i Kvina. (Frafallelse av den i reguleringskonsesjonen betingede godtgjørelse til staten). Kgl. resol. av 24 juni 1932. Jfr. bind IX, s. 56	31
10. Leikanger sognekommunale Elektrisitetsverk. (Tillatelse til å regulere Store Trastedalsvatn i Leikanger). Kgl. resol. av 24 juni 1932	32
11. Vest-Agder fylkeskommune. (Forlengelse av fristen for fullføring av reguleringsarbeider i Skjerka). Kgl. resol. av 7 juli 1932 Jfr. bind XI, s. 79	39
12. A/S Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap. (Erhverv av vannrettigheter i Sokndalsvassdraget m. v. i Rogaland). Kgl. resol. av 22 juli 1932	40
13. Oslo kommune. (Tillatelse i henhold til § 18 i lov om vassdragsreguleringer til å benytte den vannkraft som ved permanent regulering av Osen vil innvinnes i den Staten tilhørende andel av Mørkfoss—Solbergfossanlegget). Kgl. resol. av 19 august 1932. Jfr. bind XVIII, s. 8	45
14. Gloppen kommune. (Tillatelse til å regulere Breimsvatn). Kgl. resol. av 9 september 1932. Jfr. bind II, s. 121, 266, IV, s. 172, VII, s. 92, X, s. 60, XVI, s. 42 og 81	49
15. A/S Matrefallene. (Tillatelse for selskapets direksjonsmedlemmer til etter avtale å erverve samtlige aksjer i selskapet). Kgl. resol. av 16 september 1932. Jfr. bind I, s. 144 og 170, IV, s. 24, VII, s. 110 og XV, s. 80	61
16. Glommens og Lågens brukseierforening. (Fornylse av den ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 meddelte tillatelse til regulering av Bygdin). Kgl. resol. av 28 oktober 1932. Jfr. bind XV, s. 42	65
17. Jørpelandsåen. (Lempning av den i konsesjon av 30 desember 1909 betingede plikt til utbygning av den samlede fallhøide). Kgl. resol. av 28 oktober 1932. Jfr. bind II, s. 25	66
18. A/S Høyangfaldene. (Angående fristforlengelse). Kgl. resol. av 11 november 1932. Jfr. bind III, s. 36 IV, s. 98, 130, VII, s. 113, X, s. 127, XIII, s. 73, XVI, s. 13 og 83	68
19. Osensjøen. (Ophør av den midlertidige regulering). Kgl. resol. av 11 november 1932. Jfr. bind VI, s. 129, VII, s. 67, X, s. 147, XII, s. 86, XV, s. 42 og XVIII, s. 18	71
20. Torp Bruk A/S. (Tillatelse til å leie inntil 3 500 kW. primakraft fra A/S Hafslund). Kgl. resol. av 18 november 1932. Jfr. bind XVIII, s. 55	74
21. A/S Skaland Grafittverk. (Tillatelse til å erverve og regulere Fosselven i Senjen). Kgl. resol. av 18 november 1932	80
22. O. Mustad & Søn. (Tillatelse til å leie inntil 450 kW. el. energi fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 18 november 1932	89
23. A/S Matrefaldene. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 10 desember 1932. Jfr. bind I, s. 144 og 170, IV, s. 24, VII, s. 110, XV, s. 80 og XIX, s. 61	92

1. Professor Harald Pedersen (Ila Smelteverk).

(Tillatelse til å leie 3 000 kW. spillkraft
fra Trondheim kommune.)

Kgl. resol. av 5 januar 1932.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har man med skrivelse av 28 november 1931 mottatt et andragende, datert 15 desember 1930, fra Ila Smelteverk, om tillatelse bl. a. til å leie 3 000 kW. spillkraft fra Trondheim kommune.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Gjennem elektrisitetstilsynet i 5te distrikt har hovedstyret mottatt et andragende datert 15 desember 1930 fra Ila Smelteverk om tillatelse til å drive en del høispente elektriske anlegg i Trondheim samt om tillatelse til å leie 3 000 kW. spillkraft fra Trondheim kommune.

Andragendet er sålydende:

1 stk. trefase transformator	å	80 kVA.	7 000/150 volt
1 » »	»	80 »	7 000/220 »
1 » »	»	400 »	7 000/150 »
7 » enfase	»	600 »	7 000/60 »
3 » »	»	300 »	7 000/60 »
1 » »	»	300 »	7 000/60 »

Dessuten 4 stk. enfase sparetransformatorer å 568 kVA. $6\,300/\frac{5\,440}{4\,040}$ volt (reguleringstransformatorer).

I konsesjonen ønskes også medtatt 3 stk. enfase transformatorer å 1 100 kVA. 14 500/60. Disse er ennå ikke innmontert.

Den høispente tilførselskabel eies av Trondhjems Elektrisitetsverk.

Jeg tillater mig å anbefale andragendet innvilget på vanlige tekniske betingelser.

«Man tillater sig herved høfligst å ansøke om konsesjon på drift av Ila Smelteverks gamle høispentanlegg i overensstemmelse med ansøking av 22 september 1922, samt om konsesjon på leie av 3 000 kW. spillkraft fra Trondhjems kommune.

Høispentanlegget er bl. a. modernisert med oljebrytere for releutløsning. Transformatorutstyr og smelteovner er lite avvikende fra de tidligere anvendte.

Der søkes videre om tillatelse til å gjøre de fornødne forandringer på anlegget som ombygning av smelteovner medfører.

Videre vil det være av betydning om man som før i tiden ved Ila Smelteverk fikk tillatelse til begrenset tilsyn. Der er alltid som driftsingeniør en i elektroteknikk kyndig mann foruten at man har en fullt utdannet høispent-montør ved anlegget.»

Elektrisitetstilsynet i 5te distrikt anfører i skrivelse av 23 desember 1930 til hovedstyret følgende:

«I Ila Smelteverks høispenningsrum er for tiden installert:

Som driftsforskrifter bør dog inntas de som har vært benyttet for høispente anlegg i prøverum, laboratorier o. l.»

Ila Smelteverk meddeler i skrivelse av 24 januar 1931 til hovedstyret at smelteverket eies privat av professor Harald Pedersen og at der derfor ikke foreligger vedtekter. Samtidig oversendes avskrift av den kontrakt, datert 5 desember 1929, som er opprettet mellem Trondheim kommune og professor Pedersen om leie av

tomt i Ilsviken. Denne leiekontrakt gjelder i 40 år fra 1 januar 1929. Angående kraftleieforholdet uttaler Ila Smelteverk i skrivelse av 11 mai 1931 til hovedstyret bl. a. følgende:

«Trondhjems Elektricitetsverk er kun villig til å utleie spillkraft i den tid og den utstrekning som det har anledning til. Der er intet bestemt tidsrum for denne spillkraftleveranse og heller ikke fastsatt nogen bestemt pris.»

Trondheim Elektrisitetsverk uttaler i påtegningskrivelse av 24 januar 1931 til borgermesteren i Trondheim følgende:

«Det gjelder her kraftlevering til en bedrift, som byen har stor interesse av å holde i drift. Uten å ville ta standpunkt til det spørsmål, om denne leveranse er av den art at den i det hele tatt berøres av erhvervsloven, vil man ha fremhevet at der i en eventuell konsesjon kun bør inntas de bestemmelser som må pålegges i henhold til loven, og ikke en rekke av de bestemmelser som kan pålegges. Således vil det under hensyntagen til denne leveranses karakter være helt meningsløst å pålegge avgifter, idet disse i realiteten vil måtte erlegges av kommunen, ikke av bedriften. Dessuten må det erindres at kommunen også betaler avgifter for kraftleveringen i henhold til konsesjon for regulering av Selbusjøen, for tiden ca. kr. 24 000,00 pr. år.»

Trondheim bystyre vedtok i møte den 12 februar 1931 følgende innstilling av borgermesteren og formannskapet:

«Bystyret anbefaler Ila Smelteverks andragende av 11. desember 1930 om konsesjon på drift av høispent elektrisk anlegg og på leie av 3 000 kW. for det tidsrum hvor kraften leies av Trondheim kommune.

Bystyret anbefaler, at der ikke oppstilles andre betingelser for konsesjonen enn de som hensynet til fare for menneskeliv eller til den offentlige sikkerhet tilsier.»

Fylkesmannen i Sør-Trøn-

delag anfører i påtegning av 16 februar 1931 til hovedstyret at der fra fylkets side intet er å bemerke til andragendet.

Telegrafstyret uttaler i skrivelse av 28 januar 1931 at det, under forutsetning av at anlegget ikke medfører kringkastingsforstyrrelser, intet har å bemerke til andragendet.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 22 september 1922 fikk A/S Ila Smelteverk konsesjon på leie av elektrisk energi fra Trondheim kommune. Denne konsesjon er, ifølge skrivelse av 23 april 1928 fra Den Norske Handelsbank til hovedstyret, å betrakte som bortfalt, idet kraftleiekontrakten mellom A/S Ila Smelteverk og Trondheim kommune forlengst er ophørt.

Den nuværende eier av smelteverket, professor Harald Pedersen, akter ifølge de foreliggende opplysninger å fremstille ferrosilicium, ferrokrom, kalcium-karbid og rujern.

Angående de betingelser som antas å burde oppstilles for konsesjonen skal hovedstyret bemerke:

Da det her gjelder spillkraft som skal leveres i den utstrekning Trondheim Elektrisitetsverk har anledning til og uten at det er fastsatt nogen bestemt pris for kraften, antar hovedstyret at bestemmelse om kraftavståelse ikke vil få nogen praktisk betydning. Da imidlertid loven ikke gir adgang til å sløife bestemmelsen, er den medtatt i forslaget og såfremt der skulde bli spørsmål om anvendelse av bestemmelsen vil hovedstyret anbefale at omhandlede 10 pct. av den kraft som konsesjonæren til enhver tid mottar tildeles Trondheim by.

Hovedstyret antar at verket i hvert fall i den første tid vil være adskillig beskjeftiget med forsøksdrift, hvorfor man vil anbefale at verket ikke ilegges avgift i de 5 første år, hvorefter departementet på fritt grunnlag bør kunne opta spørsmålet om avgift til fornyet overveielse.

Under henvisning til det foran anførte vil hovedstyret anbefale at det tillates pro-

fessor Harald Pedersen (Ila Smelteverk) å leie 3 000 kW. spillkraft fra Trondheim kommune på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom professor Harald Pedersen (Ila Smelteverk) og Trondheim kommune står ved makt, dog ikke lenger enn til 1 juli 1951.

2. *Overdragelse av kraft.*

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen. Handler smelteverket herimot, skal det for hver gang erlegges en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

3. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt smelteverket anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overskridelser av nabolovgivningen.

4. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Smelteverket skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket hele det siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

5. *Norsk arbeide og materiell.*

Smelteverket skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6. *Forsikring.*

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7. *Kraftavståelse.*

Smelteverket er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for smelteverket og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene enten dette tilhører smelteverket eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar

kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Smelteverket har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

8. Avgift.

I de første 5 år fra konsesjonens datum erlegges ingen avgift. Etter disse 5 års utløp har departementet adgang til på fritt grunnlag å opta spørsmålet om avgift til fornyet overveielse.

9. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet selskapet med rimelig fradrag for slitasje. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgode øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Selskapet skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10. Kontroll.

Smelteverket har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av smelteverket

etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av post 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Efterat saken var behandlet i hovedstyremøte 10 juni 1931 blev det foranførte forslag til betingelser forelagt Ila Smelteverk til vedtagelse, med hovedstyrets skrivelse av 12 juni 1931. Hovedstyret purret på saken ved skrivelse av 18 august 1931 til Ila Smelteverk og i skrivelse av 27 oktober 1931 til smelteverket anførte hovedstyret at såfremt man ikke mottok nogen meddelelse fra smelteverket innen 15 november 1931 vilde saken bli ekspedert til Arbeidsdepartementet til avgjørelse.

Hovedstyret har ennå ingen meddelelse mottatt fra Ila Smelteverk.

Såfremt den søkte kraftleiekonsesjon blir meddelt, vil hovedstyret meddele den nødvendige tillatelse til å drive de i andragendet omhandlede høispente elektriske anlegg.»

Departementet finner efter det foreliggende å kunne anbefale at den omhandlede kraftleietillatelse blir meddelt.

Som det vil ses, eies Ila Smelteverk av professor Harald Pedersen, og tillatelsen antas derfor å burde meddeles ham.

Man vil anbefale at der til tillatelsen knyttes de av hovedstyret foreslåtte betingelser. Leietiden er foreslått begrenset til 1 juli 1951. Der er foreslått avgiftsfrihet i de første 5 år fra konsesjonens datum, idet verket i den første tid antas å ville være adskillig beskjefitiget med forsøksdrift. Avgiftsspørsmålet forutsettes derefter optatt til fornyet overveielse.

Departementet forutsetter at den av Telegrafstyret uttalte forutsetning om at anlegget ikke medfører kringkastingsforstyrrelser has for øie ved hovedstyrets behandling av den ansøkte tillatelse til å drive

de i andragendet omhandlede høispente elektriske anlegg.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i henhold til lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV professor Harald Pedersen (Ila Smelteverk) å leie 3 000 kW. spillkraft fra Trondheim kommune på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 5 januar 1932 inntatte betingelser.

2. A/S Leinafalli.

(Tillatelse til å erverve bruksrett til Leinafossen i Flåmselven.)

Kgl. resol. av 15 januar 1932.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet med skrivelse av 12 desember 1931 mottatt et andragende, datert 2 september 1931, fra A/S Leinafalli om tillatelse til å erverve bruksrett til Leinafossen i Flåmselven.

Andragendet er sålydende:

«Den 11 juli 1931 sende underskrivne A/S Leinafalli søknad um løyve til å byggja og driva høgspent kraftlina for levering av kraft i Vangen og Flåm sokne i Aurland herad, Sogn og Fjordane fylke. Me gjekk då ut frå, at Leinafossen, som A/S Leinafalli kjøpte av Aurland herad 27 juni 1931, ikkje kunde byggjast ut i over 1 000 nat.HK., jamvel um vassdraget vart regulert, og at fossen soleis kunde overdragast til oss utan kongeleg løyve.

Seinare etterrøkjinger visar at fossen ved regulering av Flåmsdalsvassdraget kan gjeva over 1 000 nat.HK., at det altso må koncession til, og heradet som seljar og A/S Leinafalli som kjøpar er difor vortne samde um å gjera salet um inkje, og istaden setje upp ein leigekontrakt, som gjev A/S Leinafalli bruksrett til fossen i 50 år med høve til oppattnying av kontrakten um Aurland heradstyre finn dette mest tenleg og det let seg gjera i medhald av gjeldende lov.

A/S Leinafalli er eit ålmennyttigt sel-

skap, som har til fyremål på beste måte å skaffa folk i Vangen og Flåm sokne elektrisk kraft.

Når heradstyret gjorde vedtak um, at aktieselskapsformi skulde leggjast til grunn for dei kraftselskaper, som skulde påta seg forsyningi i dei 4 sokner i heradet var det av di ein fann dette mest tenlegt og praktisk slik som tilhøvi er i Aurland.

I medhald av ovanstående søkjer me hermed vyrdsamt um løyve på bruksrett til Leinafossen i Aurland, gr. nr. 38, br. nr. 20, etter vedlagde leigekontrakt dagsett 3 september 1931.

Me legg ved:

1. Erklæring frå styret dagsett 3 september 1931.
2. Avskrift av vedtak i Aurland heradstyre 28 august 1931 for det som vedkjem sak nr. 1.
3. Avskrift av vedtak i årsmøte i Leinafalli A/S 1 september 1931, sak nr. 1.
4. Avskrift av møteboki for skipingsmøte i A/S Leinafalli 27 juni 1931 med inngådde kontrakter, heradstyrevedtak, vedtekter m. m.
5. Kostnadsoverslag over utbyggjingi av fossen med nærmare utgreiding ved Elektrisitetsforsyningi i Sogn og Fjordane fylke.
6. Uppsett leigekontrakt millom heradet og A/S Leinafalli dagsett 3 september 1931.

Me torer elles visa til karter m. m. som låg ved vår søknad um byggjing av høgspentlina.»

Den ovennevnte skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 12 desember 1931 er sålydende:

«A/S Leinafalli har under 2 september 1931 søkt om tillatelse til å erverve bruksrett til Leinafossen i Flåmselven. Andragendet er sendt direkte til hovedstyret. Man tillater sig i den anledning å anføre:

Efter det foreliggende besluttet Aurland herredsstyre i møte 21 juli 1923 å kjøpe Leinafallene i Flåmselven for den pris de koster Flåm kraftlag. Videre at

Vangen og Flåm sogn gis rett til etter innkjøpspris nærsomhelst å overta fallene og å benytte dem som kraftkilder for sognene. Tidspunktet for en eventuell utbygning skulde fastsettes av herredsstyret. I møte 5 februar 1926 besluttet herredsstyret å fordele mellom herredets 4 sogn et for elektrisitetsforsyning av satt fond således:

Vangen og Flåm sogn . . . 75,5 pct.

Nærøy sogn 14,5 »

Underdal sogn 10,0 »

Fondet andrar nu til ca. kr. 100 000,00. Anpartene skulde innsettes i Aurland sparebank og ikke utdeles eller benyttes til andre formål uten etter nærmere bestemmelse av herredsstyret.

I møte 30 januar 1931 besluttet herredsstyret enstemmig at utbygning for elektrisitetsforsyning i Aurland skulde løses ved hjelp av aksjeselskaper hvis vedtekter bygger på et av overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke utarbeidet forslag. Videre at herredsstyret intet har å bemerke til at arbeidet blev igangsatt etter overingeniørens plan og at omkostningene hermed dekkes av Vangen og Flåms del av elektrisitetsfondet. Dessuten vedtokes at når et eller flere sogn har fattet beslutning om å bygge kraftanlegg, kan de få sin del av fondet utbetalt.

I møte 26 juni 1931 besluttet herredsstyret mot 1 stemme at såfremt et underdannelsværende A/S Leinafalli blev stiftet å overdra Leinafossen til dette med de retigheter og forpliktelser som har vært gjeldende for herredet for kr. 14 000,00. Selskapet skulde overta fossen straks mot kontant betaling og ordføreren fikk mandat til å ordne det nødvendige for at overdragelsen kunde bli lovmedholdig. Videre at herredet deltar i selskapet med kr. 10 000,00. Eventuelt utbytte herav skulde avsettes til hjelp for de grender som nu ikke får godt av utbygningen. Herredsstyret erklærte sig villig til om det blir krevd å delta i Underdals og Nærøy kraftverker etter samme kvotadel som ved fordeling av elektrisitetsfondet.

27 juni 1931 blev avholdt konstituerende generalforsamling i A/S Leinafalli. Kontrakt med kommunen om overdragelsen av fossen blev enstemmig vedtatt, likeså kontrakter om stikning av høispenningsledning, avståelse av stolpegrunn samt kjøp av ledningstråd m. v.

Selskapet skal ha sitt forretningskontor i Aurland. Aksjekapitalen blev satt til kr. 50 000,00 fordelt på aksjer à kr. 50,00. Aksjene skal ikke kunne skifte eier med mindre den nye er godkjent av styret.

Aksjekapitalen fordeler sig således:

Private kr. 30 000,00

Aurland sparebank . . » 10 000,00

— herred . . . » 10 000,00

Tilsammen kr. 50 000,00

Vedtektene fastsetter bl. a. at styret skal bestå av 5 mann med personlige varmenn. Videre at 25 pct. av mulig overskudd skal avsettes til reservefond inntil dette har nådd halvparten av anleggets byggeverdi og at utbyttet ikke kan settes høiere enn 5 pct. p. a. Videre overskudd kan anvendes til utvidelse, til nedskrivning av aksjekapitalen eller til oplegning av fond.

Ved eventuell oppløsning av selskapet skal aksjene innløses til pari kurs. Det som da blir igjen skal nyttes til felles gagn for Vangen og Flåm sogn. Det på generalforsamlingen valgte styre fikk fullmakt til å sette igang arbeidet i den utstrekning det finner det nødvendig og forsvarlig.

A/S Leinafalli søkte så under 11 juli 1931 om tillatelse til å bygge og drive høispent kraftledning i Vangen og Flåm sogn. Andragendet var ledsaget av plan og omkostningsoverslag — datert 9 s. m. — utarbeidet av overingeniøren for elektrisitetsforsyningen. Det fremgår herav at de to sogn Underdal og Nærøy ligger således til at forsyning av disse fra et felles ledningsnett for herredet er teknisk og økonomisk umulig. For Vangen og Flåm derimot er forsyning fra et felles ledningsnett mulig og

man er kommet til at dette er den beste løsning. Aurland herredsstyre har derfor vedtatt en plan for herredets elektrisitetsforsyning som går ut på:

1. Utbygning av Leinafossen i Flåmselven for forsyning av Vangen og Flåm.
2. Utbygning av Underdalsstryket i Underdalselven for forsyning av Underdal.
3. Utbygning av eget vannfall i Nærøydalen for forsyning av Nærøy.

Planen herfor er ennå ikke fastlagt.

Det er opplyst at Leinafossen ligger ca. 4 km. fra elvens utløp i fjorden og at lavvannføringen etter Vassdragsvesenets målinger de fleste år ikke går under 0,5 sm.³ Videre at man ikke kan gå ut fra at vassdraget blir regulert i en nogenlunde nær fremtid, hvorfor den uregulerte vannføring legges til grunn for utbygningen. Netto-fallet er opgitt til 48,5 m. og turbinen skal bygges for en maksimal ydelse av 380 HK. motsvarende en vannføring av 0,72 sm.³ Nogen inntaksdam skal ikke bygges.

Selve utbygningen er beregnet å koste kr. 98 000,00 og ledningsnettlet kr. 92 000,00 tilsammen kr. 190 000,00. Overslaget er oppsatt på grunnlag av undersøkelser og innhentede tilbud på maskiner m. v.

Flåm sogn oppgis å ha 900 innbyggere, hvorav ca. 550 innen det projekterte anleggs forsyningsområde, idet Bergkvam krets i Flåmsdalen og Myrdal krets på fjellet ikke er medtatt. Vangen sogn har ca. 1 120 innbyggere, hvorav ca. 870 innen forsyningsområdet. De økonomiske forhold i Vangen og Flåm angis å være jevnt gode.

Kraftprisen er stipulert således:

100 watt	kr.	25,00	pr. år.
200	»	40,00	»
300	»	55,00	»
500	»	65,00	»
736	»	90,00	»
1 000	»	120,00	»

Derefter kr. 100,00 pr. kW.år. Motor-drift kr. 75,00 pr. kW.år eller 15 øre pr. kW.time med en minste avgift av kr. 25,00 pr. kW.år.

Overingeniøren anfører at han finner

den planlagte ordning av elektrisitetsforsyningen i Aurland meget god og at han anser den foreslåtte forsyning for Vangen og Flåm såvel teknisk som økonomisk forsvarlig.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anfører under 21 juli 1931 bl. a. at han ikke har noget å bemerke til herredsstyrets beslutning av 26 juni 1931 om å overdra Leinafossen til A/S Leinafalli og råder til at beslutningen blir approbert. Han finner den projekterte ordning god og anfører at herredet ved fondsoplegning har sikret sig et verk som kan gi billig kraft og at det ikke løper nogen risiko. Videre at vedtektene synes å ta fornødent hensyn til at verket skal drives med almengavnet som formål og at i alle tilfelle herredet som sammen med sparebanken eier $\frac{2}{5}$ av aksjekapitalen vil ha så meget å si i selskapets bestyrelse at man kan gå ut fra at almene hensyn blir tatt.

A/S Leinafalli opplyser under 5 august 1931 at arbeidet med å skaffe bygden elektrisk kraft blev innledet med at herredet søkte samarbeide med Statsbanene og Vassdragsvesenet med tanke på forsyning fra kraftkilde til Flåmsbanen. Videre at spørsmålet om sådan forsyning er falt bort da det var helt på det uvisse når og på hvilke vilkår man kunde få kraften.

Alternativ om forsyning av Flåmsbanen fra Leinafossen faller bort, da det på grunn av forholdene ved inntaksdammen ikke er formålstjenlig uten regulering av vassdraget å bygge ut Leinafossen for mere enn 350 HK.

Fylkesmannen erklærer sig under 10 s. m. enig i at spørsmålet om elektrisitetsforsyning av Vangen og Flåm ikke bør utsettes av hensyn til elektriseringen av Flåmsbanen. Han opplyser at statsbanene har meddelt at de ikke har interesse av å delta i A/S Leinafalli. Han fremholder at løsningen av elektrisitetsforsyningen for Vangen og Flåm nu synes å ligge så vel til

rette, hvorfor han råder til at fornøden konsesjon og approbasjon blir gitt snarest råd er.

T. Brun-Fretheim har i skrivelse til Arbeidsdepartementet av 2 juli 1931 og til hovedstyret av 20 august s. å. protestert mot herredsstyrets måte å anvende elektrisitetsfondet på. Han foreslår at herredet for å få avgjørende innflytelse i A/S Leinafalli skal få aksjer for fondsbeløpet, men fraskriver sig rett til utbytte av disse aksjer.

Under konferanser i sakens anledning mellom overingeniøren for elektrisitetsforsyningen og hovedstyret blev det opplyst herfra at Leinafossen ved regulering antokes å kunne utbringes til mere enn 1 000 nat.HK. og at A/S Leinafalli i tilfelle erhvervelsen blev oprettholdt måtte ha konsesjon i medhold av lov av 14 desember 1917 om erhvervelse av vannfall m. v. Som forholdene lå an rådet man til at kjøpet blev omgjort og at selskapet leier vannfallet av kommunen for en viss tid og søker om konsesjon på bruksrett til vannfallet i medhold av nevnte lovs § 5.

Aurland herredsstyre behandlet så saken på ny i møte 28 august 1931. Herredsstyret er enig i at der istedenfor salg opprettes en leiekontrakt med A/S Leinafalli og oppfordrer selskapet til å gå med herpå. Herredsstyret tilbyr leie av fossen på 50 år på betingelser som i hovedsaken går ut på:

Rett og plikt for selskapet til å bygge ut fossen i det store og hele efter den av overingeniøren for elektrisitetsforsyningen utarbeidede plan.

Den utbyggede kraft skal utnyttes i Vangen og Flåm sogn.

Rett for selskapet til fornyelse av kontrakten ved konsesjonstidens utløp dersom Aurland herredsstyre finner at det gavner forsyningen i de to sogn og det ellers lar

sig gjøre i medhold av gjeldende lov. Blir kontrakten ikke fornyet tilfaller fossen med kraftanlegg Vangen og Flåm sogn uten vederlag. Arlig leie som svarer til forrentning og amortisasjon i 25 år av den før omtalte kjøpesum på kr. 14 000,00. Når beløpet er betalt faller den årlige leie bort.

Utbytte på aksjene må ikke nogen tid overstige 5 pct.

A/S Leinafalli har på ekstraordinær generalforsamling 1 september 1931 enstemmig godtatt herredsstyrets forannevnte tilbud. I henhold hertil søker styret under 2 s. m. om konsesjon på bruksrett til Leinafossen, g. nr. 38, b. nr. 20, efter leiekontrakt datert 3 s. m. I andragendet anføres bl. a. at selskapet er et almennyttig selskap hvis formål er på beste måte å skaffe folk i Vangen og Flåm elektrisk kraft.

Der vedligger erklæring fra styret om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane anfører under 8 september 1931 at han intet har å innvende mot de trufne avtaler og anbefaler at tillatelse gis. Han anser ordningen av leieavgiften for å være meget god såvel for herredet som for Aurland sparebank som skal yde selskapet lån.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttaler under s. d. at han intet har å bemerke til den nu påtenkte ordning.

Justisdepartementet meddeler under 15 september 1931 at Aurland herredsstyres forannevnte beslutning av 28 august s. å. ikke antas å trenge stadfestelse efter landskommunelovens § 46.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Efter det foreliggende har det vært på tale å forsyne de omhandlede to sogn

med kraft fra statsbanenes anlegg i Kjosfossen i Flåmselven. Projektet blev imidlertid forlatt da det var på det uvisse når en sådan forsyning kunde komme i stand.

Som forholdene ligger an har hovedstyret ikke noget vesentlig å bemerke til at man løser elektrisitetsforsyningsspørsmålet for de omhandlede deler av Aurland herred efter den fremlagte plan.

I henhold til § 5 i erhvervsloven av 1917 kan bruksrett til vannfall som tilhører en norsk kommune «når ikke almene hensyn taler derimot meddeles norske statsborgere samt korporasjoner, stiftelser, aksjeselskaper og andre selskaper med begrenset ansvar som har helt norsk styre og sete i Norge.»

Hensikten med A/S Leinafallis leie av omhandlede vannfall er som nevnt å levere energi til den almindelige forsyning av Vangen og Flåm sogn i Aurland herred på nærmere angitte vilkår. Hovedstyret har intet særlig å bemerke i anledning av disse vilkår og antar at der ikke er almene hensyn som taler imot at den omsøkte tilatelse blir meddelt. I henhold hertil anbefaler hovedstyret at den omsøkte konsesjon på bruksrett blir gitt.

Konsesjonen foreslås gitt for den tid leieforholdet mellem Aurland kommune og A/S Leinafalli varer, overensstemmende med den inngåtte kontrakt, dog ikke utover 50 år fra konsesjonens datum.

Fristene for arbeidets påbegynnelse og fullførelse har man opstilt efter lovens ordinære bestemmelser (jfr. utkastets post 2).

Da hensikten er å levere energi til almindelig forsyning skulde vilkår om kraftavståelse til kommuner være upåkrevd. Loven er imidlertid formet så på dette punkt at man har funnet å måtte betinge avståelse av 10 % av kraften til kommuner, jfr. utkastets post 10. Kraft til Staten har man efter forholdene ikke funnet det nødvendigt å betinge.

Hvad avgiftene angår finner hovedstyret efter omstendighetene å kunne anbefale at lovens minimumssatser anvendes, altså kr. 0,10 pr. nat.HK. til Staten og kr. 0,10 pr. nat.HK. til kommuner.

De øvrige opstilte betingelser trenger antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse.

Det av T. Brun-Fretheim anførte om Aurland kommunes anvendelse av elektrisitetsfondet foranlediger ingen bemerkning fra hovedstyrets side.

Hovedstyrets utkast til betingelser blev under 9 november d. å. forelagt ansøkeren, som i skrivelse av 14 s. m. svarer således:

«Hovedstyrets vyrde skriv av 9 november d. å. med utkast til vilkår for bruksrett til Leinafossen motteke. Utkastet var fyre på styremøte 13 november der det samrøystes vart vedteke å uttale:

A/S Leinafalli har ingen merknader å gjera til det framlagde utkast med undantak av §§ 8—9 og 10 som me meinat må gå ut og § 11, som me også må gjera nokon små merknader til.

Det som er uppsett i §§ 8—9 og 10 er vilkår som det kan høve å setja for eit industrielt tiltak, som reiser seg i ei bygd, men ikkje for eit lite bygdeelektrisitetsverk, som åleine har til formål å skaffa bygd elektrisk kraft. Me visar her til vår konsesjonssøknad og den utgreiding som er gjeven av overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane til hr. generaldirektøren. Som det av dette vil framgå er det ikkje noko motsetningshøve millom kommunen og Leinafalli. Det som batar elektrisitetsverket batar ogso bygd, — deira interesser fell heilt ut saman. Difor har då ogso kommunen som kjent løyvt ca. kr. 70 000,00 til nedskrivning av anleggskostnaden og dessutan tekna for kr. 10 000,00 i aksjer. Det er i røyndi eit kommunalt tiltak, aksjeselskapsformi er vald av praktiske grunnar.

§ 8 vil truleg ikkje ha nokon praktisk interesse slik tilhøvi no er i Aurland herad, men ein kan aldri vita kva framtid fører med seg og me meinat det er urimeleg å påleggja eit lite bygdeelektrisitetsverk for-

sytingsplikt for arbeidara, som er knytt til verket, og som måtte koma i den stoda at dei treng fattighjelp. Det er ingen grunn å setja arbeidarane ved dette vesle verket i ei serstoda, — ein må sjå på dei som alle andre som har sitt arbeid innen kommunen.

§ 9 har me i og for seg ikkje noko mot vert standande, men den er utan praktisk interesse.

Etter vedtektene (§ 8) og etter kontrakt millom Aurland herad og A/S Leinafalli (punkt 7) kan utbytte til aksjeeigarane ikkje nokor tid overstiga 5 pct. p. a. Og eksport av kraft kan det sjølvsagt heller aldri verta spursmål um.

§ 10 må utgå.

For eit verk, som er bygt åleine for folki i k o m m u n e n og for det meste med pengehjelp a v k o m m u n e n, kan det ikkje bli spursmål um å setja av umframnt til k o m m u n e n. Det er kommunen eller nærmare fastsett folki i Vangen og Flåm sokne som skal ha all den kraft verket kan laga, og dei tvo andre sokner i heradet skal få seg verk på liknande vis som Vangen og Flåm. (Verket i Underdal sokn er på det næraste ferdigt.) Det har då heller aldri vore heradet si meining å få avsett konsesjonskraft — me visar til ordførarens påteikning.

§ 11.

Dersom det er vanleg at mindre bygdeelektrisitetsverk betalar avgift, eller avgifti er bundi ved lov, har me ingen merknað å gjera til paragrafen, men kan det for mindre verker gjerast undantak såg me det gjerne, og me søkjer hermed um at so må verta gjort. Me tala med fylkesmannen um dette idag og han uttalte ogso at det var rimeleg at denne avgift ikkje vart kravd. Me vonar det vyrde hovudstyre kan gå med på dei brigde i vilkåri som her er fyreslege, og me ber um at De tilrår dette for Arbeidsdepartementet. § 12 må då gå ut eller tillempast etter dette brigde, og i § 2 må ordene «heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat og kommune efter post 10» strykast.

Me skal med same be um at saki vert påskunda slik at både søknaden um

løyve til bruksrett av Leinafossen og løyve til bygging av høgspennlina kan koma i formell orden.»

Aurland ordfører har under 14 november d. å. avgitt sådan erklæring:

«På vegne av Aurlands herad kan eg med dette uttale at det syn som er gjort gjeldande av styret for A/S Leinafalli vedkomande bruksrett til Leinafossen fell samen med heradets syn i dette spursmål.

Heradet gjev ikkje krav på at A/S Leinafalli vert pålagt ansvar som nemnt i § 8, heller ikkje at det vert avsett konsesjonskraft som uppsett i § 10. Både desse paragraffer kan difor utgå av vilkåri.

Eg vil ogso uttale at det er rimeleg at den avgift som er nemnt i § 11 fell burt um dette kan lata seg gjera.»

Man vedlegger hovedstyrets forannevnte utkast til betingelser med A/S Leinafallis påtegning om at det vedtar disse med de forandringer som er foreslått i dets skrivelse av 14 november d. å.

Hovedstyret, som behandlet saken på ny i møte 10 ds., skal bemerke følgende:

De i utkastets post 9 og 10 opstilte betingelser hører til dem som er påbudt i loven. Hvad angår 9 så er jo den uten nogensomhelst betydning i det foreliggende tilfelle og med hensyn til 10 om kraftavståelse til kommuner så vil vel heller ikke den ha nogen betydning, foretagendet kommer jo i stand nettop for å skaffe kraft til almindelig forsyning. Om nødvendig kan man jo tildele Aurland herred kraften.

Også vilkår om avgifter som er tatt op i post 11 er tvungt efter loven, men der er efter dens § 5.2 adgang til for et bestemt tidsrum å nedsette eller eftergi avgiftene. Når Aurland formannskap finner det rimelig at avgiftene faller bort og vassdraget praktisk talt i sin helhet ligger innenfor dette herreds grenser, vil hovedstyret tilråde at avgiften til kommuner eftergis en tid fremover, man foreslår for 10 år fra den eventuelle konsesjons datum. Avgiften til Staten finner man derimot av hensyn til konsekvensene ikke å kunne anbefale efter-

gitt, beløpet er for øvrig så lite at det ikke kan skjønnes å ha nogensomhelst praktisk betydning for selskapet.

Med hensyn til utkastets post 8 om refusjon av utgifter til fattigunderstøttelse bemerkes at etter nevnte lovs § 5, jfr. § 2.9, skal der som regel pålegges konsesjonæren plikt til å opsamle et driftsfond overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19 mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker. Likeledes bør det pålegges konsesjonæren å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes utgifter til understøttelse av de ved utbygningsarbeidene m. v. beskjeftigede arbeidere og deres familier. I vårt utkast er betingelsen gitt den form som vanlig ved kommunale tillatelser. Da herredet etter det nu oplyste ikke gjør krav på at ansøkeren blir pålagt omhandlede refusjonsplikt finner ikke hovedstyret å burde oprettholde nevnte post 8.

Hovedstyrets utkast til betingelser rettet overensstemmende hermed vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møter den 29 oktober og 10 desember 1931.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn Staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper.

2.

Utbygning av vannfallet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for kommune etter post 9, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Konsesjonæren skal ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget, bare bruke arbeidere og funksjonærer, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

4.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. —

i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer

å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter, som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

8.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgis inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet efter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli

uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft, og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

10.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til Staten av kr. 0,10 pr. nat.HK. beregnet efter den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet efter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,10 pr. nat.HK. beregnet på samme måte.

Avgiften hvorav svares 6 pct. rente efter forfall, kan inndrives ved utpantning.

11.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene efter post 10 og kontroll med

vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 9, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

12.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallets utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

13.

Konsesjonen gis for den tid leieforholdet mellem A/S Leinafalli og Aurland kommune vedvarer overensstemmende med den inngåtte kontrakt, dog ikke utover 50 år fra konsesjonens datum.

14.

Konsesjonæren skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

15.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte bestemmelser.

16.

Overtredelse av foranstående poster 1, 8 og 15 medfører i gjentagelsestilfelle tap

av konsesjonen, således at regelen i lov om erhvervelse av vannfall m. v. av 14 desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

17.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser som forpliktende for sig inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor det konsederte anlegg m. v. er beliggende.»

Man vedlegger den omhandlede leiekontrakt av 3 september 1931, samt erklæring fra selskapets styre i henhold til erhvervslovens § 24.

Departementet antar efter de foreliggende uttalelser at elektrisitetsforsyningen for Vangen og Flåm sogn i Aurland vil bli løst på en hensiktsmessig måte ved gjennomførelsen av den foreliggende plan. Man antar videre at almene hensyn ikke taler mot at den søkte bruksrett til Leinafossen blir gitt og vil derfor anbefale at andragendet innvilges. Tillatelsen anbefales gitt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Som det vil ses er der i disse inntatt bestemmelse om 10 pct. kraftavståelse til kommuner, derimot ingen kraftavståelse til Staten. Den årlige avgift til Stat og kommuner er satt til lovens minimumssatser, 10 øre pr. nat.HK. til hver.

Da Aurland kommune har oplyst at den ikke gjør krav på at konsesjonæren blir pålagt plikt til refusjon av utgifter til fattigunderstøttelse, er der ikke foreslått nogen betingelse herom.

Under hensyn til foretagendets karakter og da Aurland formannskap har uttalt sig for at avgifter sløifes finner man med hovedstyret å kunne anbefale at avgiften til kommuner i henhold til erhvervslovens § 5 punkt 2 blir eftergitt for de første 10 år av konsesjonstiden. Den betingede avgift til Staten antas derimot å burde bibeholdes.

Man bemerker at Justisdepartementet

har antatt at kommunens beslutning om bortleie av fossen ikke trenger stadfestelse efter landskommunelovens § 46.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 5 A/S Leinafalli å erverve den i andragende av 2 september 1931 omhandlede bruksrett til Leinafossen i Flåmselven på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 15 januar 1932 inntatte betingelser.
2. I medhold av samme lovbestemmelse eftergis den i betingelsenes post 10 omhandlede avgift til kommuner for de første 10 år av konsesjonstiden.

3. Taarnelven Kraftaktieselskap.

(Tillatelse til å utføre inntil 10 kW. elektrisk kraft til Boris Gleb i Finnland.)

Kgl. resol. av 22 januar 1932.

A/S Sydvaranger inngav under 1 juli 1931 til Elektrisitetsstyret i 6. distrikt et andragende om tillatelse til å bygge og drive en ca. 750 m. lang 20 000 V. ledning fra selskapets nuværende høispentledning til riksgrensen, idet der påtenkes levert elektrisk energi til det finske turisthotell i Boris Gleb. Dette andragende blev oversendt fylkesmannen i Finnmark med anmodning om å innhente vedkommende herredsstyres uttalelse overensstemmende med § 2 i lov av 16 mai 1896 med tilleggslov av 26 juli 1916.

Idet departementet ved underhåndshenvendelse til selskapet hadde bragt i erfaring at der endnu ikke var opprettet bindende kontrakt om levering av den omhandlede kraft, meddelte man under 17 juli 1931 selskapet at den omhandlede kraftleveranse i tilfelle vilde tiltrengte særskilt kongelig tillatelse i henhold til den ved lov av 24 juni 1931 utferdigede nye § 23 a

i den almindelige konsesjonslov nr. 16 av 14 desember 1917.

På ansøking fra A/S Sydvarangers datterselskap, Taarnelven Kraftaktieselskap ved hr. advokat Carl Lundh, fant departementet etter å ha innhentet hovedstyrets erklæring under 20 august s. å. å kunne gi midlertidig driftstillatelse for den omhandlede kraftledning og transformatoranlegget med forbehold om elektrisitetstilsynets godkjennelse av anlegget.

Det blev samtidig uttalt forutsetning om at der ved den midlertidige tillatelse intet skulde være foregrepet med hensyn til spørsmålet om hvorvidt eksporttillatelse senere vilde bli meddelt og i tilfelle på hvilke vilkår.

Under 21 oktober 1931 inngav Taarnelven Kraftaktieselskap ved hr. advokat Carl Lundh søknad om sådan eksporttillatelse som ovenfor nevnt. Søknaden hitsettes:

«Ved kontrakt av 5 oktober iår er der mellem Taarnelven Kraftaktieselskap og Turistforeningen i Finnland inngått overenskomst om levering fra selskapets anlegg i Sør-Varanger av inntil 10 kW. elektrisk energi til bruk for det Turistforeningen i Finnland tilhørende turisthotell i Boris Gleb.

Idet jeg forøvrig henviser til vedlagte kontrakt tillater jeg mig herved i ærbødighet å andra om tillatelse til utførsel av det nevnte kraftkvantum.

Da det gjelder en så ubetydelig energimengde vil det formentlig være upraktisk og uten reell interesse å gjøre tillatelsen betinget av, at der til Staten eller til fylkes- eller herredskommunen erlegges nogen avgift av den eksporterte energi. Innen herredskommunen er det forøvrig adskillig interesse for sakens gjennomførelse, idet turisthotellet i Boris Gleb er et meget benyttet utfartssted for befolkningen på Sydvarangerhalvøen.

Hvad angår spørsmålet om andre vilkår for tillatelsen tillater jeg mig å henlede oppmerksomheten på, at selskapets kraftanlegg ligger på Statens grunn og

etter den meddelte konsesjon vil tilfalle Staten ved konsesjonstidens utløp samt at der påhviler anlegget vanlig plikt til å avstå kraft til det offentlige.»

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 9 desember 1931 har avgitt en uttalelse, hvorav man hitsetter:

«Ifølge nevnte kontrakt av 5 oktober 1931 mellem Taarnelven Kraftaktieselskap og Den Finske Turistforening skal kraften leveres ved Turistforeningens transformator ved Boris Gleb og betales med kr. 0,15 pr. kWh. målt på transformatorens 230 volt side.

Det hele anlegg i forbindelse med denne kraftoverføring skal ifølge kontraktens § 5 bekostes og vedlikeholdes av Turistforeningen og den del av anlegget som befinner sig på norsk grunn skal for fremtiden være kraftaktieselskapets eiendom.

Kontrakten gjelder for et tidsrum av 5 år regnet fra kontraktens datum. Efter denne tids utløp kan kontrakten opsies av hver av partene med et års varsel.

Hovedstyret har ikke funnet det nødvendig å innhente uttalelse fra Sør-Varanger herredsstyre angående den søkte tillatelse om utførsel av omhandlede 10 kW., idet et andragende av 1 juli 1931 fra Aktieselskapet Sydvaranger til hovedstyret om konsesjon på nødvendige høispente elektriske anlegg for overføring av omhandlede kraftmengde har vært forelagt Sør-Varanger herredsstyre.

Det kan bemerkes at efter hvad hovedstyret har fått opplyst fra Aktieselskapet Sydvaranger, er Taarnelven Kraftaktieselskap et datterselskap av Aktieselskapet Sydvaranger, hvori Aktieselskapet Sydvaranger eier samtlige aksjer på 2 nær.

Sør-Varanger herredsstyre har i møte 13 oktober 1931 uttalt følgende angående nevnte andragende av 1 juli 1931 fra Aktieselskapet Sydvaranger:

«Sør-Varanger herred anbefaler konsesjonen gitt på betingelse av at man får tillatelse til å fortsette stolperekken fra Turisthotellet til grensen mot syd ved Skolte-

fossen, forat man ved eventuelt kraftbehov på norsk side lenger oppe langs Pasvik skal kunne gå med ledningen denne kortere og således billigere vei.»

Fylkesmannen i Finnmark har i påtegning av 29 oktober 1931 til hovedstyret anført at han intet har å bemerke til herredsstyrets uttalelse av 13 oktober 1931.

Hovedstyret vil anbefale at det tillates Taarnelven Kraftaktieselskap å utføre inntil 10 kW. elektrisk energi til Boris Gleb i Finnland.

Tillatelsen anbefales gjort gjeldende sålenge den mellom Taarnelven Kraftaktieselskap og Turistforeningen i Finnland oprettede kontrakt av 5 oktober 1931 står ved makt, dog ikke utover 5 oktober 1941.

Angående den av Sør-Varanger herredsstyre foreslåtte betingelse om tillatelse til å forlenge ledningen fra Turisthotellet til den norske grense mot syd, skal hovedstyret bemerke at en sådan betingelse formentlig måtte bli å innta i tillatelsen for utførsel av kraft, men av grunner som anført i hovedstyrets skrivelse av 9 desember 1931 angående ledningskonsesjon finner hovedstyret det ikke påkrevet å innta en sådan betingelse.

Under hensyntagen til at det her gjelder en bagatellmessig levering av kraft, vil hovedstyret anbefale at der ikke pålegges nogen årlig avgift til Staten, fylkes-, herreds- eller bykommuner.

Behandlet i hovedstyremøte 9 desember 1931.»

Ved en annen skrivelse av samme datum, som vedlegges i avskrift, har hovedstyret — under forutsetning av at den ansøkte utførselstillatelse innvilges — derhos anbefalt at hovedstyret bemyndiges til å meddele A/S Sydvaranger konsesjon på vanlige betingelser i henhold til lov av 16 mai 1896 med tilleggslov av 26 juli 1916 til anlegg og drift av det projekterte kraftoverføringsanlegg til den finske grense.

På departementets foranledning har Utenriksdepartementet under 19 januar 1932 meddelt at det for sitt ved-

kommende ikke har noget å bemerke til at der søkes utvirket kongelig tillatelse til utførsel av det nevnte kraftkvantum.

Departementet skal bemerke at ansøkeren, Taarnelven Kraftaktieselskap innehar konsesjoner på leie av Statens rettigheter i Taarnelven og Kobholmvasdraget samt på regulering av disse vassdrag.

Disse konsesjoner, som er gitt ved kgl. resolusjoner av 19 mars 1920 og 7 september 1923, er tilknyttet en rekke betingelser, hvorom man henviser til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind VII, side 1—23 og bind X, side 92—105.

Som det sammesteds vil sees omhandlet, er det samtidig meddelt nevnte selskaps moderselskap, A/S Sydvaranger, tillatelse i henhold til den almindelige konsesjonslovs § 23 å leie den kraft som utbygges i nevnte vassdrag.

Det nu foreliggende andragende fra Taarnelven Kraftaktieselskap gjelder tillatelse til å utføre inntil 10 kW. elektrisk energi til Finnland, idet selskapet har inngått kontrakt med Den Finske Turistforening om levering av nevnte kraftmengde ved Boris Gleb i Finnland til bruk for det derværende turisthotell.

Man vedlegger den nevnte kraftleiekontrakt samt en kartskisse, hvori det forutsatte kraftoverførings- og transformatoranlegg er inntegnet.

Landbruksdepartementet har ved skrivelse til hovedstyret av 8 september 1931 uttalt at det intet har i innvende mot overføringsanlegget, som blir beliggende på skogvesenets grunn. Der er forbeholdt erstatning for skogrydning etter skogforvalterens takst.

Departementet vil etter de foreliggende opplysninger og erklæringer med hovedstyret anbefale at den ansøkte utførselstillatelse i henhold til den almindelige konsesjonslovs § 23 a blir innvilget.

Med hensyn til betingelser for tillatelsen antar departementet med hovedstyret at det ikke er grunn til å pålegge selskapet nogen årlig avgift til stat eller kommuner, likesom det på grunn av kraftleveringens

og overføringsanleggets ringe størrelse skulde være upåkrevet å opstille de øvrige ved kraftleiekonsesjoner brukelige vilkår.

Man vil med hovedstyret anbefale tillatelsen gjort gjeldende så lenge den mellom Taarnelven Kraftaktieselskap og Turistforeningen i Finnland under 5 oktober 1931 oprettede kraftleiekontrakt står ved makt, dog ikke utover 5 oktober 1941.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 § 23 a, Taarnelven Kraftaktieselskap å utføre inntil 10 kW. elektrisk energi til Boris Gleb i Finnland.

Tillatelsen gjelder så lenge den mellom Taarnelven Kraftaktieselskap og Turistforeningen i Finnland under 5 oktober 1931 oprettede kraftleiekontrakt står ved makt, dog ikke utover 5 oktober 1941.

4. A/S Bjølvefossen.

(Tillatelse til å forandre aksjekapitalen.)

Kgl. resol. av 19 februar 1932.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende skrivelse, datert 29 januar 1931, angående godkjennelse av forandringer vedrørende A/S Bjølvefossens aksjekapital m. v.:

«Høiesterettsadvokat C. Stub Holmboe har på vegne av A/S Bjølvefossen innsendt direkte til hovedstyret andragende om godkjennelse av forskjellige kapitalforandringer og vedtektsendringer. — I anledning herav tillater man sig å anføre følgende:

Nevnte andragende, som er datert 18 november 1931, lyder så:

«Efterat Bergens Privatbank og Den norske Creditbank med Det Kgl. Departements tillatelse har erhvervet aksjemajoriteten i vårt selskap er der mellom de nevnte banker og oss truffet overenskomst om en

konsolidering av selskapet. I henhold til vår konsesjons § 1 næst siste punktum og våre vedtekters § 4 tillater vi oss å andra om Det Kgl. Departements godkjennelse på de i denne forbindelse nødvendige kapitalforandringer og vedtektsendringer. Så snart saken er bragt i formell orden skal vi tillate oss å underrette departementet.

Forslagene går ut på følgende:

Vår nuværende aksjekapital	kr. 4 976 125,00
nedsettes med	» 3 554 375,00
	<hr/>
	til kr. 1 421 750,00

Nedskrivningen gjennomføres ved at aksjenes pålydende nedskrives fra kr. 35,00 til kr. 10,00. Det beløp hvormed aksjekapitalen nedskrives anvendes til bortskrivning av selskapets underskudd kr. 1 216 161,88 og for øvrig til nedskrivning av selskapets aktiva som står bokført med langt mer enn sin verdi. Videre er det hensikten å utvide aksjekapitalen ved utstedelse av nye aksjer med » 3 078 250,00

hvorved aksjekapitalen blir kr. 4 500 000,00

Den nye aksjekapital tilveiebringes ved at bankene tar aksjer for tilsvarende beløp av sitt tilgodehavende hos oss. Dog er det tanken å utlegge kr. 50 000,00 til offentlig tegning.

I forbindelse hermed foreligger der forslag til forandring i vedtektene. Forslaget er dels direkte foranlediget ved de foranstående kapitalforandringer og dels siktede til å forenkle selskapets administrasjon. Vi vedlegger en avskrift av forslaget til vedtektsforandringer samt en avskrift av våre vedtekter som de nu lyder.»

Vedtektsendringene går forøvrig i det vesentlige ut på at styrets medlemsantall

fastsettes til 4 mot før 2—5, jfr. vedtektenes § 6,

at sammens § 7 gis en tilføielse om at ingen gyldig styrebeslutning kan tas med mindre 3 av styrets medlemmer er enige,

at gyldig beslutning i representantskapet, jfr. § 9, ikke kan fattes med mindre minst 3 medlemmer eller varamenn er tilstede og enige. Før var bestemmelsen at representantskapet var beslutningsdyktig når minst halvparten møtte, i tilfelle stemmelikhet gjorde ordførerens stemme utslaget,

at bestemmelsen i de gamle vedtekters § 16 nu § 14 om styrets tantieme opheves. Forøvrig er endringene vesentlig av redaksjonell art.

Advokat Stub Holmboe har under 1 desember 1931 meddelt at de omhandlede forslag til kapitalforandringer og vedtektsendringer blev enstemmig bifalt i generalforsamling den 30 november s. å.

Andragendet har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Kva m herredsstyre har i møte 2 desember 1931 enstemmig uttalt at det ikke er noget særlig å bemerke til de søkte kapital- og vedtektsendringer.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Hordaland anbefaler under 10 desember 1931 andragendet innvilget på vanlige vilkår.

Fylkesmannen i Hordaland henholder sig under 12 s. m. til overingeniørens uttalelse. Han har intet hatt å bemerke til herredsstyrets beslutning.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

A/S Bjølvefossen fikk ved kgl. resolusjon av 3 desember 1915 tillatelse til å erverve og regulere Bjølvo i Hardanger på nærmere angitte betingelser. Disses post I, 1 inneholder bl. a. følgende:

«Selskapets aksjer skal lyde på navn, aksjene skal ikke med rettsvirkning kunne tegnes, erhverves eller eies av eller pant-

settes til andre enn Staten, norske kommuner, norske statsborgere, norske banker, eller med vedkommende departements tillatelse norske selskaper. Dog må summen av de aksjer, hvori en bank er interessert, som eier eller panthaver ikke uten vedkommende departements tillatelse overstige 1/10 av aksjekapitalen. Bestemmelse herom skal påføres aksjebrevene i det norske, tyske, engelske og franske sprog Selskapets vedtekter såvelsom senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse»

Ved Arbeidsdepartementets skrivelse av 26 mars 1925 fikk Det Norske Aktieselskap for Elektrokemisk Industri tillatelse til å inneha aksjer i A/S Bjølvefossen i en nærmere angitt utstrekning. Ved regjeringens resolusjon av 8 mars 1928 godkjentes visse endringer i A/S Bjølvefossens vedtekter, bl. a. nedskrivning av aksjekapitalen fra kr. 13 695 000,00 til kr. 4 976 125,00 og sammenslagning av de tidligere aksjegrupper. Ved kgl. resolusjon av 27 mars 1931 fikk Bergens Privatbank og Den norske Creditbank tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i ovennevnte selskap.

Det nu foreliggende andragende må sees i forbindelse med den nevnte tillatelse av mars ifjor for de nevnte 2 banker til å erverve aksjemajoriteten i A/S Bjølvefossen. Hovedstyret anførte i sin uttalelse av 7 mars ifjor angående nevnte sak følgende:

«Hvis bankene ikke får den omsøkte tillatelse må man som også nevnt i søknaden regne med at de vil tilslå sig anleggene ved auksjon, hvilket vil medføre at de øvrige aksjonærers interesser blir verdiløse. Dernæst løper man vel større risiko og vanskelighet med å oprettholde driften, enn om søknaden blir imøtekommet.

Hovedstyret ser for sitt vedkommende ingen særlig betenkelighet ved at søknaden i dette tilfelle blir innvilget. Man må visstnok gå ut fra at bankene ikke varig vil sitte med disse aksjer, men det bør efter hovedstyrets mening ikke i og for sig være nogen avgjørende hindring. Efter forholdene som de nu ligger an gjør man retttest i å regne med at det vil gå adskillig tid

før bankene med fordel vil kunne bli av med sine aksjer.

Efter erhvervslovens § 36 kan der ved meddelelse av en sådan tillatelse fastsettes sådanne betingelser som finnes påkrevd av almene hensyn. Hovedstyret vil for sitt vedkommende foreslå at tillatelsen i tilfelle ikke gjøres avhengig av vilkår.»

Den ved kgl. resolusjon av 27 mars 1931 meddelte tillatelse blev gitt uten betingelser.

Det det nu er spørsmål om er konsolidering av selskapet ved en betydelig nedskrivning av den nuværende aksjekapital og samtidig utvidelse av aksjekapitalen ved utstedelse av nye aksjer med det resultat at aksjekapitalen blir på 4½ mill. kroner mot nu kr. 4 976 125,00. Den nye aksjekapital tilveiebringes ved at de to nevnte banker overtar aksjer for tilsvarende beløp av sitt tilgodehavende hos selskapet. Et relativt ubetydelig beløp, kr. 50 000,00, tenkes utlagt til offentlig tegning.

De i vedtektene forøvrig foreslåtte forandringer har som anført i søknaden til hensikt å forenkle selskapets administrasjon.

Hovedstyret ser denne gang som da det gjaldt den forrige sak ingen særlig betenkelighet ved at ansøkingen blir innvilget. Man gjør opmerksom på at vedtektene i sin nuværende form ikke er approbert av departementet. Selskapet søkte under 2 juli 1930 om approbasjon på en del forandringer i de tidligere approberte vedtekter. Andragendet blev oversendt hovedstyret, som i brev til selskapet av 26 august 1930 gjorde opmerksom på at visse av vedtektenes bestemmelser ved de foretatte forandringer kom i strid med hinannen. På denne skrivelse har man ikke fått noget svar. Forandringene angikk vedtektenes § 6, 1ste ledd, § 7, 2net og 4de ledd og § 12, 2net ledd, punkt 1.

Tillatelsen vedrørende kapitalforandring blir formentlig å meddele i henhold til erhvervslovens § 36, mens approbasjon på vedtektene forøvrig har sin hjemmel i den ved kgl. resolusjon av 3 desember 1915

meddelte tillatelse til å erverve og regulere Bjølvovassdraget, se betingelsenes post I, 1.

Samtlige mottatte dokumenter følger. Behandlet i møte den 28 januar 1932.»

Departementet skal bemerke at Den norske Creditbank og Bergens Privatbank tidligere eier ca. 70 pet. av A/S Bjølvefossens kapital. Man finner efter det foreliggende å kunne anbefale at der blir gitt tillatelse til den omhandlede kapitalforandring i henhold til erhvervslovens § 36.

Man finner ikke å burde foreslå tillatelsen tilknyttet særlige betingelser.

De foreslåtte vedtektsforandringer antar man blir å approbere av departementet i henhold til konsesjonsbetingelsenes I, post 1.

Man vil efter det av hovedstyret anførte forhandle herom nærmere med selskapet.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i henhold til lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 36, jfr. lov av 24 juni 1931, A/S Bjølvefossen å forandre sin aksjekapital overensstemmende med andragende av 18 november 1931.

5. A/S Christiania Portland Cementfabrik.

(Tillatelse til å leie ytterligere 1 500 kW. elektrisk energi fra A/S Glommens Træsliberi.)

Kgl. resol. av 26 februar 1932.

Ved kgl. resolusjon av 23 november 1917 fikk A/S Christiania Portland Cementfabrik tillatelse til å leie inntil 2 500 kW. elektrisk energi fra A/S Glommens Træsliberi.

Herom tillater man sig å henvise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» IV, side 253 ff.

Departementet har fra ovennevnte selskap mottatt et andragende, datert 15

januar 1931, om tillatelse til å forhøie kraftleien til 4 000 kW.

Andragendet er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 23 november 1917 er der meddelt oss konsesjon på leie av inntil 2 500 kW. elektrisk energi av A/S Glommens Træsliberi.

Det har imidlertid vist sig at dette kvantum nu ikke er tilstrekkelig for driften av vår cementfabrikk.

Vi tillater oss derfor å ansøke om, at vår nuværende konsesjon blir forhøiet fra 2 500 kW. til 4 000 kW.

Vi vedlegger i den anledning gjenpart av «Tillegg vedrørende utvidelse av kraftleveringen» med Glommens Træsliberi.

Da vår industri i de senere år grunnet forholdene har vært tvunget til å søke avsetning for den største del av sin produksjon på oversjøiske eksportmarkeder, hvor man møter konkurranse fra hele den øvrige verdens eksportindustri, tillater vi oss ærbødigst å ansøke det ærede departement om godhetsfullt å ta under overveielse en mulig nedsettelse av de i våre konsesjonsbetingelsers § 8 nevnte avgifter.»

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 27 april 1931 har avgitt en uttalelse, hvorav hitsettes følgende:

«Den i andragendet påberopte gjenpart av tilleggskontrakten med A/S Glommens Træsliberi om forhøielse av kraftleveringen vedlegges.

Røyken herredsstyre besluttet i møte den 20 februar 1931 å anbefale andragendet innvilget.

Overingeniøren for Buskerud fylkes elektrisitetsforsyning anfører i påtegning av 9 mars 1931 til fylkesmannen at han intet har å bemerke.

Fylkesmannen har i påtegning av 11 mars 1931 til hovedstyret anbefalt andragendet.

Hovedstyret skal bemerke:

Som anført i andragendet fikk A/S Christiania Portland Cementfabrik ved kgl.

resolusjon av 23 november 1917 tillatelse til å leie inntil 2 500 kW. fra A/S Glommens Træsliberi. Denne tillatelse gjelder til 31 desember 1948 og blev bl. a. meddelt på betingelse av at selskapet inntil 6 april 1923 erla en avgift av kr. 1,25 pr. HK. av den kraft som blev benyttet over 2 000 HK. Etter 6 april 1923 skulde samme avgift erlegges av all den kraft, som benyttes over 500 HK.

Cementfabrikken har i sitt andragende av 15 januar 1931 anmodet om at konsesjonsavgiften blir satt ned, fordi fabrikken må søke avsetning for sin produksjon på oversjøiske markeder, hvor den møter konkurransen fra den øvrige verdens eksportindustri.

Hovedstyret vil anbefale at det tillates A/S Christiania Portland Cementfabrik å leie ytterligere 1 500 kW. fra A/S Glommens Træsliberi på nedenfor nevnte betingelser. Der er efter omstendighetene i disse foreslått fastsatt en avgift til Staten for den kraft som uttas i henhold til denne konsesjon av kr. 0,50 pr. kW. pr. år. Denne avgift er vesentlig lavere enn den tidligere avgift, som ikke kan anbefales endret.

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder inntil 31 desember 1948.

2. Styre.

Selskapets styre (direksjon og representantskap), som skal ha sitt sete her i riket, skal utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer skal lyde på navn. $\frac{3}{4}$ av aksjene skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

Overtredelse av denne bestemmelse medfører konsesjonens tap.

3. Overdragelse av kraft.

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot

av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett sak-søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivning.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av

den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Avgift.

Av den kraft som uttas i henhold til denne konsesjon erlegges fra konsesjonens datum en årlig avgift til staten av kr. 0,50 — femti øre — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang.

Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente. Avgiften kan inndrives ved utpantning. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

9. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eiere.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

10. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelse som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Behandlet i hovedstyremøte den 28 mars 1931.

Ovenstående forslag til betingelser er forelagt A/S Christiania Portland Cementfabrik, som ved skrivelse av 20 april 1931 til hovedstyret har meddelt at betingelsene aksepteres av selskapet.»

Fylkesmannen i Østfold har i skrivelse av 15 februar 1932 anført:

«Kraften til Cementfabrikken tages fra kraftanlæg beliggende inden Østfold fylke, og der har ved behandlingen av tidligere konsessionssspørsmål som bekjendt været tå siktet paa som det mest rationelle at faa reserveret i fornøden utstrækning den ledige kraft fra A/S Hafslunds anlæg til anvendelse inden kraftanlæggenes eget fylke.

Imidlertid er der i Smaalensoverenskomstens punkt II fastsat følgende konsessionsbestemmelser overfor A/S Hafslund:

«Endvidere holder selskapet til disposition for anvendelse alene inden Smaalenes amt to tredjedele av den elektriske energi, som maatte bli ledig ved at selskapet til konsumet i dets ledningsnet i Akershus amt helt eller delvis kan erholde kraft fra enten statens kraft-

anlæg ved Nore eller andre vandkraftanlæg til rimelige vilkaar.»

Naar Cementfabrikken nu ønsker at forhøje den løpende kontrakt fra 2 500 kW. til 4 000 kW. for tiden indtil 31. december 1948, antar jeg at der ikke er grund til at foreslaa specielle betingelser for denne tidsbegrænsede forhøjeelse av Cementfabrikens kraftleie, idet jeg da forudsætter at saken paa ny vil komme op til behandling i 1948.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt den omhandlede tilleggskontrakt av 25 juni—1 juli 1930.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at andragendet innvilges paa de av hovedstyret foreslåtte betingelser. Av disse fremheves at der foreslås betinget en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. kW.

Betingelsene er vedtatt av søkeren.

Departementet finner med hovedstyret ikke å kunne anbefale nogen nedsettelse av de ved den tidligere kraftleietillatelse betingede avgifter.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates Aktieselskabet Christiania Portland Cementfabrik i henhold til lov av 14 desember 1917 nr. 16 kap. IV, jfr. lov av 24 juni 1931, å leie ytterligere 1 500 kW. elektrisk energi fra A/S Glommens Træsliberi paa de i Arbeidsdepartementets foredrag av 26 februar 1932 inntatte betingelser.

6. *A/S Foss Jernstøperi.*

(Tillatelse til å leie inntil 1 000 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 3 mars 1932.

Departementet har fra A/S Foss Jernstøperi mottatt et andragende, datert 20 juni 1931, angående leie av inntil 400 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 29 januar 1932 har avgitt følgende uttalelse:

«Med det ærede Arbeidsdepartements, Vassdragsavdelingens påtegning av 29 juni 1931 har Hovedstyret mottatt til uttalelse andragende av 20 juni 1931 fra A/S Foss Jernstøperi om forlengelse av selskapets konsesjon av 12 november 1926 på leie av inntil 400 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk.

Oslo formannskap har i møte den 5 august 1931 enstemmig anbefalt konsesjonen meddelt for resten av året 1931.

Fylkesmannen i Oslo har i påtegning hertil av 15 august 1931 meddelt at han intet har å bemerke ved søknaden.

Utskrift av Oslo formannskaps ovennevnte beslutning av 5 august 1931 er med påtegning herfra av 29 august 1931 oversendt A/S Foss Jernstøperi til uttalelse.

I skrivelse hertil av 14 november 1931 har A/S Foss Jernstøperi meddelt at selskapet nu har opprettet ny kontrakt med Oslo Elektrisitetsverk om kraftleie for ytterligere 2 år.

Med skrivelse av 12 januar 1932 fra A/S Foss Jernstøperi mottok man avskrift av selskapets nye kraftleiekontrakt av 6 oktober 1931 med Oslo Elektrisitetsverk.

Ifølge §§ 1 og 2 i ovennevnte kraftleiekontrakt påtar Oslo Elektrisitetsverk sig — på de i kontrakten fastsatte nærmere vilkår — å levere A/S Foss Jernstøperi inntil 400 kW. i vintertiden og inntil 1000 kW. i sommertiden ledig elektrisk kraft (spillkraft fra vannkraftanleggene) for drift av elektriske smelte-, gløde-, herde- eller tørkeovner.

Skulde tilstrekkelig spillstrøm ikke has disponibel har Oslo Elektrisitetsverk adgang til med 3 timers varsel å innskrenke eventuelt avbryte leveringen m. v.

Omhandlede kontrakt gjelder inntil 1 januar 1934.

For strømleveringen gjelder — foruten de i kontrakten fastsatte betingelser — de til enhver tid gjeldende almindelige betingelser og fastsatte bestemmelser for leve-

ring av elektrisk strøm fra Oslo Elektrisitetsverk og inngår disse som en del av kontrakten.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ved kgl. resolusjon av 12 november 1926 blev A/S Foss Jernstøperi meddelt konsesjon på leie av inntil 400 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk.

Tillatelsen blev gjort gjeldende inntil 1 oktober 1928 og er således nu bortfalt.

Nevnte konsesjon av 12 november 1926 er meddelt uten betingelse om avgift. Hovedstyret vil anbefale den nu søkte konsesjon på leie av ny spillkraft likeledes meddelt uten betingelse om avgift.

Under henvisning hertil vil Hovedstyret anbefale at det tillates A/S Foss Jernstøperi å leie inntil 1000 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk i henhold til kontrakt av 6 oktober 1931 mellem A/S Foss Jernstøperi og Oslo Elektrisitetsverk så lenge kraftleiekontrakten står ved makt, dog ikke utover 1 januar 1934. Forøvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme betingelser som er fastsatt i selskapets konsesjon av 12 november 1926 på leie av inntil 400 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk.

Behandlet i hovedstyremøte 28 januar 1932.»

Man vedlegger avskrift av den omhandlede kraftleiekontrakt av 6 oktober 1931.

Angående den tidligere meddelte konsesjon tillater man sig å henvise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XIII side 119 ff.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at der blir meddelt A/S Foss Jernstøperi tillatelse til å leie inntil 1000 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk.

Tillatelsen foreslås meddelt på de samme betingelser som blev fastsatt ved kgl. resolusjon av 12 november 1926, idet dog post 6 forandres overensstemmende med stortingsbeslutning av 4 juli 1927. Leietiden anbefales begrenset til 1 januar 1934.

Forslaget til betingelser blir da sålydende:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder inntil 1 januar 1934.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal minst 2 tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter departementets nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett sak søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal ved anleggets utførelse og drift såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris. (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i transformatorstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører selskapet eller kraftleverandøren.

Forårsaker kraftens uttagelse økede

utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

10. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelser.

Overtredelse av postene 2 eller 10 medfører konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 6 av 14 desember 1917 kap. IV A/S Foss Jernstøperi å leie inntil 1000 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 3 mars 1932 inntatte betingelser.

7. Tollstasjonsbestyrer M. Mathisen m. fl., Åsnes.

(Tillatelse til å innføre inntil 2 kW. elektrisk energi fra Sverige.)

Kgl. resol. av 18 mars 1932.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet med skrivelse av 8 mars 1932 mottatt et andragende, datert 7 desember 1931, fra en del opsittere i Åsnes herred om tillatelse til å overføre ca. 1,5 kW. elektrisk energi fra Sverige.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Gjennem Elektrisitetsstilsynet i 2. distrikt har Hovedstyret mottatt et andragende av 7 desember 1931 fra en del opsittere i Åsnes herred om tillatelse til å overføre ca. 1,5 kW. elektrisk energi fra Sverige.

Andragendet lyder så:

«Tillater oss herved ærbødigst å andra om tillatelse til å installere og overføre elektrisk energi fra Letafors Elektriska Kraftstasjon S. Finnskoga, Sverige, til Åsnes tollstasjon, Linna poståpneri og kjøpmann Posås forretning på Åsnes Finnskog, Norge.

Kraftabonnementet blir ca. 1½ kW. med 220 volt spenning.

Våre eiendommer ligger like ved riksgrensen.

Til nærmeste kraftledning i Norge er ca. 17 km. og for største delen ubebodd.

Fra Åsnes kommunes side kan ingen hjelp påregnes til opførelse av ledningsnett, da kommunen for tiden er under administrasjon.

Åsnes tollstasjon den 7 desember 1931.

M. Mathisen, Peter Linna,
(tollstasjonsbestyrer). (tollopsyntsmann).

Ole T. Linna, Anstein Posaas,
(poståpner). (landhandler).

Elektrisitetsstilsynet i 2. distrikt opplyser i skrivelse av 9 desember 1931 til Hovedstyret at vedkommende svenske elektrisitetsverk benytter en spenning av 380 volt med jordet nullledning. For

omhandlede 220 volts installasjoner vil derfor i henhold til forskriftenes § 404 trenge tillatelse til å anvende ledning med varig jordforbindelse.

Elektrisitetstilsynet anbefaler at de for kraftens overføring og installasjonenes utførelse nødvendige tillatelser meddeles.

Åsnes herredsstyre besluttet i møte 8 februar 1932 å anbefale andragendet.

Fylkesmannen i Hedmark anfører i skrivelse av 16 februar 1932 til Hovedstyret at han intet har å innvende mot at andragendet innvilges.

Hovedstyret skal bemerke:

Ifølge § 23 a i den almindelige konsesjonslov av 14 desember 1917, jfr. lov av 24 juni 1931, må innførsel eller utførsel av elektrisk energi bare finne sted efter tillatelse meddelt av Kongen.

Hovedstyret vil anbefale at der tillates tollstasjonsmester M. Mathisen, tollopsyndsmann Peter Linna, poståpner Ole T. Linna og landhandler Anstein Posås i Åsnes herred å innføre ca. 1½ kW. elektrisk energi fra Sverige.

Tillatelsen anbefales gjort gjeldende til 1 juli 1942.

Under hensyntagen til at det her gjelder en bagatellmessig levering av kraft, vil hovedstyret anbefale at der ikke pålegges nogen årlig avgift til Staten, fylkes-, herreds- eller bykommuner.

Såfremt den søkte innførselstillatelse blir gitt, vil Hovedstyret meddele den tillatelse som er nødvendig i henhold til «Forskrifter for elektriske anlegg».

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte 8 mars 1932.»

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at den ansøkte tillatelse blir gitt og at den gjøres gjeldende til 1 juli 1942.

Forøvrig foreslås tillatelsen meddelt uten betingelser.

Man antar at tillatelsen bør gjelde et

bestemt begrenset kraftkvantum og vil anbefale at der tillates innført inntil 2 kW.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i henhold til lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 23 a, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931, tollstasjonsbestyrer M. Mathisen, tollopsyndsmann Peter Linna, poståpner Ole T. Linna og landhandler Anstein Posås, Åsnes, å innføre inntil 2 kW. elektrisk energi fra Sverige.

Tillatelsen gjelder inntil 1 juli 1942.

8. Vestfos Cellulosefabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 500 kW. fra Øvre Eiker komm. Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 13 mai 1932.

Ved kgl. resolusjon av 13 juni 1924 blev der i medhold av kap. IV i lov av 14 desember 1917, nr. 16, tillatt Vestfos Cellulosefabrik, Vestfossen, å leie inntil 500 kW. prima kraft, tilsvarende 680 el. HK. fra Øvre Eiker komm. Elektrisitetsverk, dog ikke utover 15 januar 1928.

Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» 1924, bind XI, side 76—79.

Til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet er innkommet et andragende, datert 12 februar 1932, fra Vestfos Cellulosefabrik om fornyelse av nevnte konsesjon.

I anledning herav har Hovedstyret ved skrivelse av 27 april 1932 til departementet uttalt følgende:

«I skrivelse av 12 februar 1932 til Arbeidsdepartementet andrar Vestfos Cellulosefabrik om fornyelse av fabrikkens konsesjon av 13 juni 1924 på leie av 680 el. HK. fra Øvre Eiker komm. Elektrisitetsverk, idet konsesjonen utløp 15 januar 1928.

Andragendet er sålydende:

«Gjennem firmaet Nissen & von Krogh, der, sendte vi Dem den 27. november 1922 andragende om koncession for leie av 680 elektriske HK. fra Øvre Eiker komm. Elek-

tricitetsverk, Hokksund, og tillater vi os herved at andra om at faa denne konsesjon fornyet.

Med hensyn til kraftleiekontrakten tillater vi os at meddele, at det kun er den forandring at vor leiekontrakt med Øvre Eiker komm. Elektrisitetsverk i de senere aar har været fornyet for et aar ad gangen. Den nugjældende kraftleieavtale utløper den 1. juli i aar.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ved kgl. resolusjon av 13 juni 1924 blev Vestfos Cellulosefabrik meddelt konsesjon på leie av inntil 500 kW. fra Øvre Eiker komm. Elektrisitetsverk. De 500 kW. hvorpå konsesjon er meddelt motsvarer 680 el. HK. Tillatelsen var gjeldende ikke utover 15 januar 1928.

På foranledning herfra meddeler Vestfos Cellulosefabrik under 26 februar 1932 at der ingen annen forandring er i selskapets oprinnelige kraftleiekontrakt med Øvre Eiker komm. Elektrisitetsverk om leie av nevnte 680 el. HK. enn at den nu fornyes for et år ad gangen.

Selskapet andrar om at den søkte konsesjon må bli meddelt for et tidsrum av 5 år fra nu av. Enn videre opplyser selskapet (i ovennevnte skrivelse av 26 februar 1932 samt i en annen skrivelse hertil av 20 februar 1932) at den leiede kraft erstatter selskapets gamle dampkraftanlegg som er nedlagt.

Under henvisning hertil tillater Hovedstyret sig å anbefale at der meddeles Vestfos Cellulosefabrik tillatelse til inntil 1 juli 1937 å leie inntil 500 kW. fra Øvre Eiker komm. Elektrisitetsverk, idet bemerkes at bestemmelsen om avgift ikke er medtatt da den leiede elektriske kraft trer istedenfor anvendelsen av selskapets dampkraftanlegg og således erstatter anvendelsen av kull.

Tillatelsen anbefales meddelt på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder sålenge den mellem Vestfos Cellulosefabrik og Øvre Eiker

komm. Elektrisitetsverk oprettede kontrakt om leie av inntil 680 el. HK. står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 juli 1937.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett sak-søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer

forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan beholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av dem som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major,

streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoffer, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet selskapet med rimelig fradrag for slitasje. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Selskapet skal være ansvarlig for at dets kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og

annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Behandlet i hovedstyremøte den 26. april 1932.»

De med Hovedstyrets skrivelse fulgte bilag vedlegges.

Departementet finner etter det foreliggende å kunne anbefale at der i henhold til erhvervslovens kap. IV meddeles Vestfos Cellulosefabrik den ansøkte tillatelse til å leie inntil 500 kW. fra Eiker komm. Elektrisitetsverk.

Man vil med hovedstyret foreslå tillatelsen gitt for den tid leieforholdet forblir gjeldende, dog ikke utover 1. juli 1937. Etter denne dato vil der således i tilfelle trenges ny konsesjon. Herpå vil man gjøre ansøkeren uttrykkelig oppmerksom.

Tillatelsen anbefales tilknyttet de av hovedstyret foreslåtte vanlige betingelser.

Som det vil sees har hovedstyret ikke foreslått kraftavgivelse til Staten eller avgift til stat og kommuner. Der er heller ikke inntatt bestemmelse om fattigfond eller sikkerhetsstillelse.

Departementet finner etter omstendighetene å kunne slutte sig hertil.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates Vestfos Cellulosefabrik, Vestfossen, i medhold av lov av 14. desember 1917, nr. 16, kap. IV å leie inntil 500 kW. (tilsvarende 680 el. HK.) fra Øvre Eiker komm. Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 13. mai 1932 inntatte betingelser.

9. Roskrepfjord i Kvina.

(Frafallelse av den i reguleringskonsesjonen betingede godtgjørelse til staten.)

Kgl. resol. av 24. juni 1932.

Ved kgl. resolusjon av 26. mai 1922 blev der meddelt Kvina brukseierforening tillatelse til å foreta en midlertidig regulering av Roskrepfjord i Kvina overensstem-

mende med en fremlagt plan. Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind IX side 57 flg. samt til St. prp. nr. 44, 1922 og innst. S. nr. 141, 1922.

Konsesjonen er i henhold til reguleringslovens § 13 tilknyttet en betingelse om at der for den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal erlegges en godtgjørelse én gang for alle til Staten av kr. 2,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft, jfr. konsesjonsbetingelsen post 4.

Ved Stortingets beslutning av 2. mai 1922 er det med hjemmel i lovens § 13 annet ledd bestemt at denne reguleringsgodtgjørelse blir å overdra til de interesserte herredskommuner.

Begrunnelsen for opstillingen av den i konsesjonen betingede godtgjørelse én gang for alle var at man etter de foreliggende opplysninger fant å måtte anta at Roskrepfjorden på grunn av sin størrelse, beliggenhet m. v. ikke i sin helhet var undergitt privat eiendomsrett, jfr. lovens § 13.

A/S Trelandsfoss Tresliperi, som har nyttiggjort sig den regulerte vannføring i sitt utbyggede vannfall i Kvina, har vært avkrevet godtgjørelse i henhold til nevnte konsesjonsbetingelse.

Selskapet har imidlertid på ansøkningsmot bankgaranti fått utsettelse med å erlegge godtgjørelsen, idet selskapet gjorde oppmerksom på at spørsmålet om hvorvidt Roskrepfjord er undergitt privat eiendomsrett var reist under Høifjellskommisjonens behandling av vedkommende fjellstrekninger.

Staten har senere ved sin advokat nedlagt påstand om at Roskrepfjorden kjennes å være statsalmenning eller statseiendom. Ved Høifjellskommisjonens kjennelse av 2. september 1931 vedkommende Sirdalsforretningen er imidlertid denne påstand ikke tatt til følge. Departementet har etter det foreliggende funnet at det ikke er grunn til å appellere denne kjennelse til Høiesterett.

Landbruksdepartementet har derhos ved skrivelse av juni 1932 meddelt at det

for sitt vedkommende ikke finner grunn til for nogen del å appellere kommisjonens kjennelse vedrørende det omhandlede fjellområde.

Efter det således foreliggende antar departementet at man savner lovlig grunnlag for å opprettholde kravet om en godtgjørelse én gang for alle av den konsederte regulering av Roskrepfjord.

I henhold hertil vil departementet anbefale at der treffes bestemmelse om fraføllelse av de omhandlede konsesjonsvilkår.

Man antar det upåkrevedt å innhente Stortingets samtykke hertil.

Man tillater sig således å

i n n s t i l l e :

Post 4 i de ved kgl. resolusjon av 26 mai 1922 fastsatte betingelser for tillatelse for Kvina brukseierforening til å foreta en midlertidig regulering av Roskrepfjord frafalles.

10. Leikanger sognekommunale Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å regulere Store Trastedalsvatn i Leikanger.)

Kgl. resol. av 24 juni 1932.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 30 april 1932 har departementet mottatt et andragende fra Leikanger sognekommunale Elektrisitetsverk om tillatelse til å regulere Store Trastedalsvatn i Leikanger.

Andragendet er inntatt i hovedstyrets ovennevnte skrivelse, som hitsettes:

«Leikanger elektrisitetsverks styre har søkt om tillatelse til å regulere Store Trastedalsvatn i Leikanger, Sogn og Fjordane fylke. I anledning herav tillater man sig å anføre:

Det sognekommunale Leikanger elektrisitetsverk blev bygget og satt i drift i 1930 i henhold til sognestyrets beslutninger av 27 januar og 11 februar s. å., stadfestet ved kgl. resolusjon av 27 juni s. å., jfr.

hovedstyrets skrivelse av 23 mai s. å. Ved planleggelse av verket var forutsatt en senere regulering av vassdraget. — Overensstemmende hermed er innsendt søknad datert 11 april 1931 sålydende:

«Leikanger Elektrisitetsverk torer med dette søkja um løyve til å regulera Store Trastedalsvatnet.

Meddi me visar til vår søknad um konsesjonsløyve dagsett 29 mars 1930 skal me få gjeva desse opplysningar um Henjeelvi:

Henjeelvi har eit nedslagsdistrikt på umlag 60 km.². Minste avløp reknar me til 3 l/km.² og minste vatsføring til 180 l/sek. Etter røysla frå denne vinter (som har vore unormalt turr) kan minste vatsføring setjast til minst 200 l/sek.

Fallet i Henjeelvi er nytta slik:

Leikanger Elektrisitetsverk	79 m.
L/L Sygna Ullvarefabrikk	14 »
Nedanfor Sygna Ullvarefabrikk ligg eit unytta fall på	25 »
Av dette eig Sygna Ullvarefabrikk og Leikanger sokn kvar sin halvpart.	
Nedanfor dette har H. M. Knudsen nyttat eit fall på umlag	15 »
til sagbruk og privat elektrisi- tetsverk.	

Sum 133 m.

Ovanfor Leikanger Elektrisitetsverk sitt inntak kan ikkje elvi nyttast ut utan svære kostnader.

L/L Sygna Ullvarefabrikk har hatt vandskar grunna vatsmangel til kvar vinter og må stogga drifti i lange bolkar av den grunn. Fabrikken er soleis sterkt interessert i ein regulering av vatsføring.

H. M. Knudsen, som før har levert elektrisk kraft til krinsen rundt Hermansverk, har ogso vore plaga av vatsmangel.

Leikanger Elektrisitetsverk har sett inn eit aggregat på 345 turbin HK. i kraftstasjonen. Med eit netto fall på 74 m. treng me 417 l/sek. ved full last.

Utan regulering kan me ikkje rekna med at Henjeelvi held denne vatsføring i meir enn umlag 8 månader av året. Det har

difor heile tidi yore fyresetnaden at vatsføring i måtte verta regulert.

Det er 2 fjellvatn som det kan verta spørsmål um å nytta som magasin. Det er Store Trastedalsvatn og Fjærlandsetvatn.

Fjærlandsetvatnet er størst (vel 1 km.²) men svært ureint, fullt av holmer og grunnar. Der ligg støler ved vatnet og breddane er flate. Ei oppdemning her vil difor skada beiti, og senkning av vatnet i større mun gjer liten nytte.

Store Trastedalsvatnet derimot ligg so langt uppe i fjellet at det berre finnst sauebeite. Då dessuten breddane er brattare er den skaden som vert gjort ved ei regulering ikkje reknande. Difor har ogso grunn-eigarane gjeve Leikanger sokn løyve til å regulere dette vatnet upp til 8 m. utan vederlag.

Store Trastedalsvatn er umlag 0,8 km.² stort. Reguleringshøgdi er fyrebils sett til 4,0 m. — 3,6 m. upp og 0,4 m. ned. (Det er fyresetnaden at reguleringshøgdi ein gong seinare skal verta auka til 6,5 m.)

Magasinet vert $0,8 \times 4 = 3,2$ mill. m.³. Tapningstidi vert rekna frå 15 november til 15 april = 5 månader. I denne tidi kan ein tappe:

200 l/sek. i 3 mn. dr.	1 555 200 m. ³
320 » i 2 »	1 658 880 »
	<hr/>
	Sum 3 214 080 m. ³

Vatsføring i elvi elles kan setjast til 160 l/sek.
Hertil frå magasinet 320 »

Regulert vatsføring 480 l/sek.

Då maskinene treng 417 l/sek. til full drift, er det att 63 l/sek. til svin.

Det er fyresetnaden å sleppa vatn so tidleg som umlag 15 november slik at elvi lagar fast får under is og snø alt frå hausten.

Reguleringsdammen vert utford av turrmur. Kronebreidde 2,0 m. doering på framsida 10 : 1 og på baksida 2,5 : 1. Største høgde umlag 6,5 m., botnbreidde 5,25 m. Tettingi vert utford som jordfylling

på vatsida, 1,5 m. breid i toppen og doering 1 : 1½. Ytterflata upplagd av myrortv.

Vatnet vert tappa ut gjennom eit røyr av 500 mm. innv. diam. Dammen vert plastra med stein rundt røyret. Tappingi vert regulert ved hjelp av trottleventil og vert sett i enden av røyri. Det vert bygd eit hus rundt ventilen.

Kostnaden ved denne reguleringi er rekna slik:

Murfot og opprenskning	kr. 300,00
Mur 335 m. ³ à kr. 16,00	» 5 360,00
Jordfylling 460 m. ³ à kr. 4,50	» 2 070,00
Tapperøyr innstøypt, ventil og ventilhus	» 2 000,00
Overløp	» 500,00
Brakke, redskap og transport av dette	» 1 200,00
Opprenskning i løp og div.	» 1 070,00
	<hr/>
	Sum kr. 12 500,00

Då transport av sand og cement vil verta svært kostesamt, vil tetting av betongskikt verta mykje dyrare.»

Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane anfører under 18 april 1931 bl. a. at verket efter hans mening har bestemt sig for en for liten regulering, den kan vel være stor nok for en del år, men ikke for de ugunstigste. Han regner med at det for å kunne skaffe tilstrekkelig driftsvann må tilveiebringes et betydelig større magasin. Han tilråder at reguleringshøiden i Store Trastedalsvatn økes og antyder 8,0 m. oppdemning og 2,0 m. senkning. Foranlediget av denne skrivelse fra overingeniøren har ansøkeren under 1 juli 1931 innsendt følgende tilleggssøknad:

«Meddi me visar til vår søknad um reguleringsløyve dagsett 11 april 1931, torer me søkja um løyve til å regulera Store Trastedalsvatn 6,5 m. upp og 2,0 m. ned. Fyrebils vert vatnet berre regulert 4,0 à 4,5 m. (3,6 upp og 0,4 til 0,9 m. ned) som umtala i den opphævelege søknad.

Saki er lagd fram for dei andre som er interessert i elvi. H. M. Knudsen hev

svara at han ikkje har imot at elvi vert regulert, men vil ikkje vera med i reguleringa, medan L/L Sygna Ullvarefabrikk hev gjeve tilsagn um å taka del i reguleringi etter semja som vert å gjera når styresformannen, som har vore utanlands, fær høve til å koma hit til samråding.»

Det er underhånden opplyst at der ikke foregår fløtning eller noget nevneverdig fiske i Henjeelven.

Leikanger herredsstyre, hvem saken har vært forelagt, tilråder i møte den 24 august 1931 enstemmig søknaden innvilget.

Fylkesmannen uttaler under 8 september s. å. at han ikke har noget å bemerke og anbefaler at reguleringstillatelse blir gitt.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Fordelene ved den omsøkte regulering består i kraftinnvinningen. Da der ikke foreligger noget hydrografisk materiale av betydning for omhandlede vassdrag er man ved bestemmelsen av den regulerede vannføring m. v. henvist til sammenligning med andre vassdrag, hvor avløpsforholdene er kjent. På grunnlag herav har man intet å innvende mot søkerens opgave over påregnelig regulert vannføring ved den foreløbige 4,0 m. regulering. Ved den søkte 8,5 m. regulering antar hovedstyret at den regulerede vannføring vil dreie sig om 0,65 sm.³, hvorav 0,45 sm.³ innvinnes ved reguleringen. Den tilsvarende kraftinnvinning i de opgitte nyttbare fall blir:

Leikanger elektrisitetsverk,	
79 m. fall	ca. 470 nat.HK.
L/L Sygna Ullvarefabrikk,	
14 m. fall	» 80 —
Det unyttede 25 m. fall	» 150 —
H. M. Knudsen, 15 m. fall	» 90 —

Efter det foreliggende går man ut fra at iallfall de tre førstnevnte fall på tilsam-

men 118 m. kan utbygges under ett, ansøkeren har ført forhandlinger herom med L/L Sygna Ullvarefabrikk. — Da den tilsvarende kraftøkning er ca. 700 nat.HK., skulde det være på det rene at andragendet må behandles efter reguleringsloven, jfr. dens § 3, 2 d.

Reguleringen antas efter det opplyste ikke å ville bevirke skade eller ulempe for almene interesser som ferdsel, fløtning eller fiske og heller ikke medføre neddemning av grunn av nogen betydning, da vannet ligger høit tilfjells, henimot 800 m. o. h., jfr. rektangelkartet. — Der foreligger ikke opgave over neddemmede arealer, men på grunn av det bratte terreng antas de å bli av uvesentlig størrelse. Efter det som er opplyst må skaden bli uvesentlig.

Hovedstyret antar at forutsetningene for at reguleringstillatelse kan meddeles er oppfylt, jfr. nevnte lovs § 8. Søknaden anbefales derfor innvilget.

Med hensyn til betingelsene bemerkes følgende:

Tillatelsen foreslås gitt på ubegrenset tid for sognekommunen, jfr. reguleringslovens § 10, 2. For private falleiere foreslås den gitt for 50 år. Efter nevnte lovs § 10, 5 blir der å betinge rett for Staten til å innløse de deler av anlegget som måtte tilhøre dem for hvem tillatelsen blir tidsbegrenset.

Efter reguleringslovens § 11, 1 blir der å betinge avgifter som man antar passende kan settes til kr. 0,50 til kommuner og kr. 0,50 til Staten. Da bassenget ligger innen søkerens, Leikanger sognekommunes, grenser og den innvunne kraft skal brukes til bygdens elektrisitetsforsyning, foreslås sognekommunen med hjemmel i nevnte lovs § 11, 7 fritatt for avgift til kommuner.

Da Store Trastedalsvatn bare er 0,8 km.² stort, antar hovedstyret at det i sin helhet må ansees for å være undergitt eiendomsrett. Vilkår som godtgjørelse en gang for alle til Staten er derfor ikke opstilt, jfr. nevnte lovs § 13.

I henhold til samme lovs § 12, 15 er der betinget inntil 10 pct. kraftavgivelse til

kommuner. Kraft til Staten har man etter forholdene ikke funnet det nødvendig å betinge.

De øvrige opstilte betingelser trenger antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse.

Hovedstyret har som forholdene ligger an ikke funnet det påkrevd å opstille krav om midler til almindennende virksomhet, forsamlingslokale og nødvendig lægehjelp, jfr. lovens § 12, 4. Det samme gjelder husrum etter § 12, 5, fattigfond etter § 12, 7 og sikkerhetsstillelse etter § 12, 16, da ansøkeren er en kommune.

Utkastet til betingelser har vært forelagt ansøkeren og vedlegges i undertegnet stand.

I forbindelse med godtagelsen gjør ansøkeren oppmerksom på at det antagelig vil gå nogen år før elektrisitetsverket vil kunne nytte ut mesteparten av den regulerte vannføring, da det bare får bruk for den etterhvert som kraftforbruket stiger. Med det abonnement verket nu har greier det sig så vidt uten regulering. — Det søker derfor om at avgiften inntil videre blir eftergitt, da det allikevel blir lite å regne med de første årene.

Hertil skal hovedstyret bemerke følgende:

Efter post 3 i hovedstyrets utkast til betingelser skal der erlegges årlige avgifter til Staten og kommuner på henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. nat.HK., plikten til å erlegge avgift til kommuner gjelder dog ikke Leikanger Sognekommunes anlegg i vassdraget. Andragendet gjelder således avgiften til Staten.

Efter reguleringslovens § 11 punkt 7 kan Kongen helt eller delvis fritta for avgift vannfall som utnyttes av norske kommuner til deres eget behov eller til innvånernes forsyning med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri. Der er altså anledning til å fritta det omhandlede sognekommunale vannfall for avgift. Når man ikke gjorde det ved førstegangs behandling i møte av hovedstyret, men satte avgiftssatsen til 50 øre, var det fordi man pleier å bruke denne avgift i slike tilfelle, og der kan etter det som senere er oplyst

ikke skjønnes å være grunn til å se anderledes på saken nu. Avgiften skal betales efter hvert som vannet tas i bruk, og den omstendighet at beløpet blir lite i de første år antas ikke i og for sig å burde kunne tillegges nogen betydning.

Man finner derfor ikke å kunne anbefale søknaden innvilget.

Forslag til manøvreringsreglement vil bli innsendt så snart distriktsuttalelsene til samme foreligger.

Andragendet har vært bekjentgjort i Kunngjørelsestidende den 2 og 4 februar d. å., jfr. vedliggende avskrift av hovedstyrets skrivelse til Kunngjørelsestidende av 29 januar d. å.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møter 28 januar og 26 april 1932.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall der ikke tilhører Staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i reguleringsanlegget Staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år efterat konsesjon er gitt, skal Staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter Staten sig ikke herav

skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på Statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på Statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til Staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer efter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan innføres på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

Den i nærværende post omhandlede

plikt til å erlegge avgift til kommuner gjelder ikke Leikanger sognekommunes anlegg i vassdraget.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 15, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, efterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

7.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellem forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av

den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier

som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget.

11.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

12.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

13.

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning av hvordan målingene er utført.

14.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

15.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgis til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, efter departementets bestemmelse, efterhvert som utbygning skjer inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3).

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tilleg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kom-

munen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

16.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

17.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier, efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning dette går over til Staten i henhold til post 1 eller innløses efter post 2.

19.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet skal bemerke:

Ifølge meddelelse fra Justisdepartementet av 30 juni 1930 er Leikanger sogne- styres vedtak av 27 januar og 11 februar

1930 om å bygge elektrisitetsverk i Henjedalen m. v. stadfestet ved kgl. resolusjon av 27 juni 1930.

Man vedlegger den av hovedstyret foran påberopte skrivelse av 23 mai 1930. Som det vil sees herav har det vært forutsatt en regulering av det omhandlede vassdrag.

Departementet antar med hovedstyret at andragendet må bli å behandle efter reguleringsloven av 1917.

Efter de foreliggende opplysninger om kraftinnvinningen og om at den skade, reguleringen vil volde, må antas å bli uvesentlig, vil departementet anbefale at der gis reguleringstillatelse overensstemmende med hovedstyrets forslag til 6,5 m. opdemning og 2 m. senkning, hvorav foreløbig utføres en opdemning på 3,6 m. og en senkning på 0,4—0,9 m.

Departementet finner å kunne slutte sig til de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Om disse bemerkes at tillatelsen er foreslått gitt på ubegrenset tid forsåvidt angår sognekommunen, og for private falliere for et tidsrum av 50 år, jfr. vilkårenes post 1. I post 2 er foreslått bestemmelser angående innløsningsrett for Staten.

Der er foreslått betinget en årlig avgift til Staten av kr. 0,50 pr. nat.HK. av den innvunne økning av vannkraften, og til kommuner av kr. 0,50; dog således at Leikanger sognekommune ikke plikter å erlegge avgift til kommuner, jfr. post 3.

I post. 15 er foreslått betinget inntil 10 pct. kraftavståelse til kommuner.

Der er ikke foreslått kraftavståelse til Staten. Der er heller ikke foreslått godtgjørelse en gang for alle til Staten, idet bassenget antas i sin helhet å være privat.

Man har videre undlatt å foreslå betinget krav om midler til almindennende virksomhet, forsamlingslokale og lægehjelp. Heller ikke er der opstilt krav om husrum for arbeidere og funksjonærer, fattigfond eller sikkerhetsstillelse.

Utkastet til betingelser er vedtatt av ansøkeren, som dog inntil videre andrar om at avgiften til Staten må bli eftergitt.

Departementet finner efter det av hovedstyret anførte ikke å kunne anbefale eftergivelse av konsesjonsavgiften.

Det bemerkes at andragendet er kunnegjort på behørig måte.

Departementet vil senere avgi innstilling om fastsettelse av manøvreringsreglement.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov av 14 desember 1917 om vassdragsreguleringer Leikanger sognekommunale elektrisitetsverk å foreta en regulering av Store Trastedalsvatn i Henjeelven, Sogn og Fjordane fylke, i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 24 juni 1932 inntatte betingelser.

11. Vest-Agder fylkeskommune.

(Forlengelse av fristen for fullførelse av reguleringsarbeider i Skjerka.)

Kgl. resol. av 7 juli 1932.

Ved kgl. resolusjon av 29 august 1924 blev der meddelt Vest-Agder fylkeskommune tillatelse til å foreta en regulering av Skjerkavassdraget i det vesentlige overensstemmende med en fremlagt plan.

Angående denne tillatelse og de dertil knyttede betingelser henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XI side 79—84 og til den sammesteds påberopte St. prp. nr. 61, 1924.

Blandt konsesjonsvilkårene var som post 5 opstillet bestemmelse om at regulerings- og utbygningsarbeidet må være fullført innen en frist av 7 år efter konsesjonsens datum, jfr. reguleringslovens § 12 p. 1.

Fylkesmannen i Vest-Agder har under 10 juni 1932 inngitt følgende søknad om forlengelse av byggefristen:

«Ved kgl. resolusjon av 29 august 1924 blev der meddelt Vest-Agder fylkeskom-

mune tillatelse til regulering av Skjerkavassdraget.

I konsesjonens post 5 er der overensstemmende med reguleringslovens § 12, 1 bestemt at arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. — Dette har man imidlertid ikke helt maktet å oppfylle, idet arbeidet ikke blir ferdig i sin helhet før ut på høsten i år.

Man tillater sig derfor herved å andra om at nevnte frist for arbeidets fullførelse må bli forlenget til årets utgang — 31 desember 1932.

Såvel Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som departementet er fra før fullt bekjent med alt vedkommende arbeidet med utbygningen av vannfallet og reguleringen av Skjerkavassdraget, og man tillater sig derfor nu kun å henvise til tidligere meddelte opplysninger.»

Andragendet har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 23 juni 1932 har avgitt følgende uttalelse:

«Hovedstyret har for sin del intet å innvende i sakens anledning og anbefaler andragendet innvilget.

Da arbeidet etter det oplyste ventes ferdig allerede til høsten, har hovedstyret som forholdene ligger an ikke funnet det nødvendig å innhente uttalelser fra vedkommende herredsstyret. Hovedstyret vil ikke undlate å gjøre oppmerksom på at dammen ved Nedre Skjerkavatn ikke straks føres op i full høide. Fylkeskommunen vil derfor formentlig trenge ytterligere fristforlengelse. Avgjørelsen av dette spørsmål antar man dog bør utstå inntil videre.

Det mottatte andragende vedlegges.

Behandlet i møte den 21 juni 1932.»

Departementet finner etter det foreliggende å kunne anbefale den ansøkte fristforlengelse gitt, idet man med hovedstyret forutsetter at spørsmålet om ytterligere fristforlengelse forsåvidt angår regulering av Nedre Skjerkavann eventuelt optas til særskilt behandling senere.

Man tillater sig således å
innstille:

Den ved kgl. resolusjon av 29 august 1924 fastsatte frist for fullførelsen av Vest-Agder fylkeskommunes reguleringsarbeid i Skjerka forlenges til 31 desember 1932.

12. A/S Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap.

(Erhverv av vannrettigheter i Sokndalsvassdraget m. v. i Rogaland.)

Kgl. resol. av 22 juli 1932.

Stortinget har under 24 juni 1932 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i at der meddeles A/S Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap tillatelse til å erverve vannrettigheter i Sokndalsvassdraget m. v. i Rogaland på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 27 mai 1932 inntatte vilkår.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til vedlagte avtrykk av St. prp. nr. 72, 1932, innst. S. nr. 137, 1932 og St. forh. for s. å. side 2288.

Man hitsetter de ved Stortingets ovennevnte beslutning fastsatte konsesjonsbetingelser:

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partebrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge ved-

kommende departement til godkjenning. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige, når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Driften av anleggene må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 13 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 100,00 — ett hundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Konsesjonæren skal ved vannfallenes videre utbygning og kraftanleggenes drift samt ved de bedrifter, som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anleggene bare bruke arbeidere og funksjonærer, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor.

5.

Selskapet skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke der- ved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (ekskl. toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Nye forsikringer tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmeaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal netto-overskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er ved vannfallenes videre utbygning forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist av-

gjøres med bindende virkning av departementet.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skjé uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanleggene og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anleggene å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19 mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelser å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved videre utbygning av vannfallene beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke

uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallene efter de foretatte utbygninger kan frembringe med de påregnelige vannføringer år om annet til den kommune, hvor kraftanleggene er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettene hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft,

og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. n.HK. beregnet efter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallene efter de foretatte utbygninger kan frembringe med de påregnelige vannføringer år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,50 pr. n.HK. beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente efter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

15.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene efter post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft jfr. post 13 skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

16.

Konsesjonæren plikter før videre utbygningsarbeide påbegynnes å forelegge

vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens datum tilfaller vannfallene med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m. de til utbygningene og kraftanleggene erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjonene med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger som hører med til kraftanleggene staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanleggene avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

18.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse anleggene i den utstrekning hvori de etter post 17 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang og således videre hvert 10de år. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal

bestemmes således at vannfallene med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de beviselig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskineri og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anleggene innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrum som ikke må strekke sig utover 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av mindelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen opnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

19.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

20.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid oprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

21.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

ment til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de vikar prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulktter som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning (jfr. post 24) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

23.

Overtredelse av foranstående poster 1, 12 og 22 samt undlatelse av å stille de i medhold av postene 11 og 20 påbudte fond medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14 desember 1917 §§ 31 og 32.

24.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendoms erhvervelser som forpliktende for sig og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner, hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelsers post 17 og 18 blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendommer.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over

samtlig de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter. Likeledes har konsesjonæren å avgi meddelelser om de eiendommer som er eller senere måtte bli erhvervet og for hvis vedkommende der skal skje tinglysning av postene 17 og 18.

Departementet vil under henvisning til foranstående samt til hvad der er anført i departementets foredrag, som ligger til grunn for den i saken fremsatte kongelige proposisjon anbefale den omhandlede tillatelse meddelt på de i ovenstående utkast inntatte betingelser.

Man vedlegger søkerens fortegnelse, datert 25 april 1932 over de eiendommer og rettigheter, hvorpå der søkes konsesjon og som etter hans opgivende omfatter samtlige rettigheter i vedkommende vassdrag.

I henhold hertil skal departementet

innstille:

Det tillates i medhold av lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 A/S Vestlandske Vassdrags- og Kraftselskap å erverve Sokndalsvassdraget m. v. i Rogaland på betingelser som anført i Arbeidsdepartementets foredrag av 22 juli 1932.

13. Oslo kommune.

(Tillatelse i henhold til § 18 i lov om vassdragsreguleringer til å benytte den vannkraft som ved permanent regulering av Osen vil innvinnnes i den Staten tilhørende andel av Mørkfoss—Solbergfossanlegget.)

Kgl. resol. av 19 august 1932.

Ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 er der meddelt Glommens og Lågens Bruks-eierforening tillatelse til å foreta regulering av Osen, Hedmark fylke.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en skrivelse datert 16 august 1932 angående et andragende fra Oslo kommune om tillatelse til å utnytte den vannkraft som ved nevnte

regulering vil kunne innvinnes i den Staten tilhørende andel av Mørkfoss—Solbergfoss-anlegget.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 13 januar 1931 fikk Oslo kommune tillatelse i henhold til lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 § 18 til på visse betingelser å bruke den vannkraft som innvinnes ved den permanente regulering av Bygdin i den Staten tilhørende del av Mørkfoss—Solbergfossen så lenge Staten ikke selv ønsker å bruke denne vannkraft.

Tilsvarende spørsmål er nu reist for Osenreguleringens vedkommende, idet Oslo Lysverker under 5 juli sistleden har tilskrevet hovedstyret således:

«Som bekjent vil Glommens og Lågens Brukseierforening innen anstundende 24 august måtte ha truffet endelig beslutning om man skal gå til gjennomførelse av ovennevnte regulering eller ikke.

Den beslutning som måtte bli fattet er helt avhengig av om Oslo Lysverker blir med eller ikke.

For Lysverkenes vedkommende er Osenreguleringen av adskillig interesse. Før man imidlertid kan ta endelig bestemmelse om sådan deltagelse, må man få meddelt om man med sikkerhet kan gå ut fra at Lysverkenene kan benytte også den del av reguleringsvannet som faller på Statens del av Mørkfoss—Solbergfossanlegget og da på de samme betingelser som er fastsatt for benyttelse av reguleringsvannet fra Bygdin.

Man vil være takknemlig for å få det ærede hovedstyres omgående svar.»

Herpå svarte hovedstyret under 8 juli så:

«I skrivelse hertil av 5 juli d. å. har de ærede Lysverker bedt om å få meddelt om de med sikkerhet kan gå ut fra å få benytte også den del av reguleringsvannet fra Osenreguleringen som faller på Statens del av Mørkfoss—Solbergfossanlegget og på de samme betingelser som fastsatt for benyttelsen av reguleringsvannet fra Bygdin. Lysverkenene ber om omgående svar.

I anledning herav tillater man sig å

meddele at spørsmålet hører blandt dem som efter vår instruks skal behandles i møte av hovedstyret og at det ikke lar sig gjøre å få istand et sådant straks, da de stortingsvalgte medlemmer på en undtagelse nær også er medlemmer av Stortinget og dette som bekjent er oppløst ganske nylig. Den endelige avgjørelse av saken skal forøvrig treffes av Kongen.

På nuværende stadium kan man derfor bare uttale for de ærede Lysverker at undertegnede og de av hovedstyrets medlemmer som jeg har hatt anledning til å konferere med, er av den opfatning at man bør stille sig imøtekommende til Lysverkenes henvendelse og at der vil bli fremsatt forslag fra hovedstyret overensstemmende hermed.»

Under 22 juli har Oslo Lysverker tilskrevet oss så:

«I besiddelse av det ærede hovedstyres skrivelse av 8 ds. tør man gå ut fra at meddelelse om beslutning i saken er Oslo Lysverker ihende i god tid innen anstundende 24 august (kfr. vår skrivelse av 5 ds.).»

Endelig har Oslo Lysverker under 1 august d. å. tilskrevet hovedstyret således:

«Som det vil være Dem bekjent har foreningen Samkjøringen for en tid siden (9 februar d. å.) innsendt ansøking om konsesjon for en høispent ledningsforbindelse på Smestad, fra Statens og Oslos transformatorstasjoner til Akers Elektrisitetsverks og Glommens Træsliberis fjernledninger ved Ullernchausseen. Vi tillater oss herved å meddele at Oslo Lysverker finner det nødvendig å se en avgjørelse av dette konsesjonsandragende før det kan tas endelig standpunkt til Lysverkenes deltagelse i Osenreguleringen.»

H o v e d s t y r e t skal bemerke:

Det foreliggende spørsmål er som nevnt analogt med det som blev behandlet i 1930 om tillatelse for Oslo kommune til å utnytte Statens del av den økning av vannføringen

som den permanente Bygdinregulering vil medføre i Mørkfoss—Solbergfoss.

Det er nu som dengang på det rene at Staten foreløbig ikke kommer til å bruke sin del av vannkraften i det omhandlede fall, hovedstyret mener derfor at man bør stille sig velvillig til tanken om å la Oslo kommune foreløbig få bruke også Statens del av reguleringsvannet fra Osen.

Saken trenger avgjørelse på to punkter. Det gjelder for det første adgangen like overfor Staten som medeier i kraftverket til å bruke anlegget for å utnytte vår del av vannføringen (jfr. bestemmelsen i § 1 i kontrakten av 12 august 1916). Dernæst behøves tillatelse efter reguleringslovens § 18 til å benytte vannet så lenge Staten ikke deltar i reguleringen.

Da det i 1930 gjaldt Bygdin, gjorde man overfor Oslo kommune gjeldende, at en tillatelse efter § 18 ikke gav den rett til å bruke fellesanlegget i nevnte øiemed, dertil krevdes efter vårt skjønn medeierens samtykke. Man opstillet dengang intet vilkår, men understreket i brev til Lysverkene av 29 november s. å. at dermed intet var foregrepet i vårt prinsipielle standpunkt med hensyn på at sådan benyttelse ved fremtidige reguleringer måtte være betinget av mindelig overenskomst mellem eierne av fellesanlegget.

Til Staten kr. 0,20 pr. nat.HK. i hele konsesjonstiden,
» kommuner » 1,30 » — de første 5 år,

senere kr. 1,80 pr. nat.HK. Dessuten en godtgjørelse en gang for alle til Staten av kr. 1,00 pr. nat.HK.

Osenreguleringen antas å ville gi en økning i vannføringen nedenfor Vormå på 18 sm.³ så lenge Osa kraftanlegg kun skal ha 9,5 sm.³, som det nu har maskineri for.

Til Staten 1 760 HK. à kr. 0,20 = kr. 352,00
» kommuner 1 760 » - » 1,30 = » 2 288,00 i de første 5 år
» » 1 760 » - » 1,80 = » 3 168,00 i resten av konsesjonstiden.

Godtgjørelsen til Staten à kr. 1,00 pr. nat.HK. en gang for alle utgjør kr. 1 760,00. I forslaget til departementet av 29

Nu gjelder det altså Osenreguleringen. Fossedirektøren har under 1 ds. konferert med generaldirektør Indrebø og herunder gjort opmerksom på nevnte forhold, idet han fremholdt at det vilde være ønskelig å få utformet sådan overenskomst før tillatelse efter reguleringslovens § 18 blev gitt. — Indrebø meddelte at spørsmålet ikke var utredet av Lysverkene og at han derfor ikke kunde ta standpunkt nu. Han var imidlertid på det rene med at der kreves en overenskomst mellem eierne av fellesanlegget om utnyttelse av Statens del av vannføringen i dette og erklærte at han på Lysverkens vegne vilde akseptere at en tillatelse efter reguleringslovens § 18 blev gitt på betingelse av at sådan overenskomst blev inngått. Det hadde naturligvis vært det greieste om man hadde kunnet fremlegge utkast til sådan overenskomst i forbindelse med nærværende sak. Tiden har imidlertid ikke strukket til, og der skulde heller ikke være noget særlig å bemerke ved at man ordner sig således som Indrebø har antydnet.

De forpliktelser som Oslo efter reguleringslovens § 18 må overta, er avgifter efter § 11,1 og § 13 samt årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Avgiftssatsene for Osen er:

Av nevnte 18 sm.³ faller det da 6 sm.³ på Statens tredjedel i Mørkfoss—Solbergfoss. Da fallhøiden er ca. 22 m. i lavvannsperioden, vil Statens andel i kraftøkningen dreie sig om 1 760 nat.HK.

De årlige utgifter skulde efter dette stille sig således:

november 1930 om Bygdin nevnte hovedstyret bl. a. at det vel var rimelig at Staten betalte kommunen tilbake godtgjørelsen en

gang for alle etter reguleringslovens § 13, når den selv tar vannet i bruk. I det foredrag som ligger til grunn for tillatelsen tok imidlertid departementet avstand fra hovedstyret på dette punkt, det antok at der ikke vilde påhvile Staten nogen plikt til sådan tilbakebetaling om Staten senere skulde tre inn i reguleringen. — Forholdet blir det samme for Osenreguleringen.

Den årlige godtgjørelse som Oslo skal betale til reguleringsanleggets eier, altså til Glommen og Lågens Brukseierforening, blir i tvisttilfelle å fastsette av departementet. Det er ennå ikke opplyst om der foreligger tvist mellom partene om dette spørsmål, og inntil så skjer er det ikke nødvendig å befatte sig hermed.

Efter det som er anført ovenfor anbefaler hovedstyret at det i henhold til lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 dens § 18 og på de der angitte betingelser tillates Oslo kommune å bruke den vannkraft som innvinnes ved den permanente regulering av Osen i den Staten tilhørende andel av Mørkfoss—Solbergfoss så lenge Staten ikke ønsker selv å bruke denne vannkraft. Tillatelsen bygger på den forutsetning at der mellom de to vannfallseiere blir inngått overenskomst om adgang for Oslo kommune til å bruke fellesanlegget for å utnytte den Staten tilhørende del av reguleringsvannet fra Osen, således at tillatelsen ikke blir effektiv før sådan overenskomst er inngått.»

Departementet skal bemerke:

Glømmens og Lågens Brukseierforening har som det fremgår ennå ikke tatt standpunkt til gjennomførelsen av den tillatte endelige regulering av Osen. Avgjørelse herav må imidlertid brukseierforeningen ta innen 24 august 1932, da fristen for å forlange avståelse av grunn m. v. i henhold til de avholdte skjønn utløper.

Oslo kommune, hvis standpunkt vil være bestemmende for foretagendets gjennomførelse, ønsker å vite om den kan benytte også den del av reguleringsvannet

som faller på Statens del av Mørkfoss—Solbergfossanlegget og da på samme betingelser som fastsatt for benyttelse av reguleringsvannet fra Bygdin.

Hovedstyret fremholder at det er på det rene at Staten foreløbig ikke kommer til å bruke sin del av vannkraften i det omhandlede fall og at man derfor bør stille sig velvillig til tanken om å la Oslo kommune foreløbig få bruke også Statens del av reguleringsvannet fra Osen på vilkår som ansøkt.

Departementet er enig heri og vil anbefale at der meddeles Oslo kommune tillatelse til å bruke den vannkraft som vil innvinnes ved permanent regulering av Osen i den Staten tilhørende andel av Mørkfoss—Solbergfoss, så lenge Staten ikke selv vil bruke denne vannkraft.

Man antar som ved den tilsvarende avgjørelse for Bygdinreguleringen, at tillatelsen vil kunne gis i henhold til reguleringslovens § 18.

Forutsetningen er som nevnt at Staten har adgang til når som helst den ønsker det å inntre i reguleringen og ta sin del av den regulerte vannføring i bruk. Betingelsene blir forøvrig at Oslo kommune overtar de i reguleringslovens § 18 omhandlede forpliktelser. Oslo kommune vil således få å betale en årlig avgift til Staten av kr. 0,20 pr. nat.HK. og til kommuner de første 5 år kr. 1,30 pr. nat.HK. og senere kr. 1,80 pr. nat.HK. av den kraftøkning som faller på Statens del av anlegget (ca. 1 760 nat.HK.) samt dessuten en godtgjørelse til Staten en gang for alle av kr. 1,60 pr. innvunnet nat.HK. og endelig en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier, d. v. s. Glømmens og Lågens Brukseierforening. Sistnevnte godtgjørelse blir i mangel av enighet å fastsette av departementet.

Det antas ikke å påhvile Staten nogen plikt til å tilbakebetale godtgjørelsen en gang for alle, om den senere selv tar vannet i bruk.

Som påpekt av hovedstyret vil der foruten tillatelse som ovenfor anbefalt også kreves samtykke fra Statens side som med eier i kraftverket til å bruke anlegget for å

utnytte Statens del av vannføringen. Hovedstyret finner det ønskelig at der istandbringes en formell overenskomst mellom partene herom og anbefaler opstillet som forutsetning, at en eventuell tillatelse til å utnytte den Staten tilhørende del av reguleringsvannet fra Osen ikke blir effektiv, før sådan overenskomst er inngått. Departementet slutter sig hertil og vil i tilfelle anse sig bemyndiget til å inngå overenskomst med kommunens vedkommende.

I henhold til det anførte skal man

innstille:

Det tillates i henhold til lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 § 18 Oslo kommune å benytte den vannkraft som vil innvinnnes i den Staten tilhørende andel av Mørkfoss—Solbergfoss ved den ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 tillatte regulering av Osen så lenge Staten ikke ønsker selv å bruke denne vannkraft. Tillatelsen meddeles på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 19 august 1932 angitte betingelser og forutsetninger.

14. Gloppen kommune.

(Tillatelse til å regulere Breimsvatn.)

Kgl. resol. av 9 september 1932.

Ved regjeringens resolusjon av 12 november 1913 fikk Gloppen elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Breimsvatn i Sogn og Fjordane ved 2 m. opdemning og 4 m. senkning på nærmere angitte vilkår.

Ved kgl. resolusjon av 17 oktober 1914 fikk Gloppen kommune tillatelse til å benytte konsesjonen på uforandrede vilkår.

Herom tillater man sig å henvise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» II side 121—5 og side 266—7, hvor de omhandlede resolusjoner er inntatt.

Fristen for påbegynnelse av reguleringsarbeidene er flere ganger blitt forlenget, senest ved kgl. resolusjon av 8 november 1929 til 1 juli 1930. Fristen for fullførelsen er 12 november 1931.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 7 mai 1932 har departementet mottatt et andragende fra Gloppen kommune, datert 6 november 1928 om tillatelse til å gjennomføre bare den tidligere tillatte opdemning på 2 m.

Andragendet er sålydende:

«Ved kgl. resolution av 12. november 1913 har Gloppens Elektricitetsverk faat tilladelse til at regulere Breimsvand 6 m., hvorav 2 m. opdemning og 4 m. senkning i forhold til lavvandstand.

De fastsatte frister for paabegyndelse og fullførelse av reguleringen er ved kgl. resolution senest av 15. juni 1923 forlænget til henholdsvis 12. november 1928 og 12. november 1931.

Gloppen kommune andrar herved om tilladelse til paa forøvrig uforandrede vilkaar at iverksætte reguleringen i mindre utstrækning ved kun at bygge de for opdemningen nødvendige anlæg.

Til begrundelse av dette andragende skal man anføre:

I elektricitetsverkets kraftstation er installert 2 sæt maskiner paa tilsammen 1 500 hestekræfter. Den maksimale belastning utgjør ca. 1 000 HK.

Den minimale vandføring har i perioden 1900—1915 vist sig at gaa helt ned til 2 m.³ pr. sek. Ved den utbyggede faldhøide utgjør dette ca. 650 HK. Man er saaledes av hensyn til kommunens kraftbehov nødsaget at gaa til regulering av Breimsvand.

Den ved den tillatte regulering innvundne kraftmængde vil andra til ca. 10 000 døgnhestekræfter. Herav vil ved opdemningen indvindes ca. 4 000 HK. og ved senkningen ca. 6 000 HK. Efter overingeniør Mollø-Christensens planer og overslag av 1918 skulde der av de samlede reguleringsomkostninger, kr. 730 000,00, falde kr. 630 000,00 paa senkningen og kr. 100 000,00 paa opdemningen. Sænkingsplanene har ikke senere været bearbejdet, men antages at kunne gennemføres for ca. halvdelen av dette overslag.

Opdæmningen vil nu kunne utføres for ca. kr. 40 000,00.

Den ved opdæmningen indvundne kraftmængde vil i en lang aarrække være tilstrækkelig til kommunens behov og man vil herav ogsaa kunne skaffe nabokommunene tilstrækkelig kraft paa rimelige vilkaar.

Det vil derfor være et unødvendig kapitalforbruk at nedlægge over kr. 300 000,00 i et reguleringsanlæg, som ikke kan tænkes at komme til anvendelse paa lange tider, naar man ved kun at foreta den forholdsvis billige opdæmning kan skaffe tilstrækkelig kraft. Dertil kommer at det under de nuværende økonomiske forhold vil være vanskelig at reise den til fuld regulering nødvendige kapital og at denne ikke vilde kunne forrentes og amortiseres ved de paaregnelige driftsindtægter.

Den skade og ulempe der forvoldes grundeierne rundt Breimsvand ved opdæmningen vil ogsaa være forholdsvis ubetydelig.

Man andrager samtidig om, at tidsfristen for arbeidets paabegyndelse utskytes til nærværende andragende om forandring i reguleringstilladelsen er avgjort.»

Den omhandlede skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 7 mai 1932 er sålydende:

«Hovedstyret har i brev av 4 mai 1929 redegjort for hvordan spørsmålet om å gjennomføre bare den projekterte opdemning da lå an. Man henviser til nevnte skrivelse. Her skal bare nevnes at ansøkeren har en kraftstasjon i Eidsfossen hvor der er installert 1 500 HK. og at den maksimale belastning var opgitt å utgjøre ca. 1 000 HK. Det utnyttede fall var meddelt å være 33,54 m. brutto høit og den minimale vannføring var opgitt å kunne gå ned til 2 sm.³ motsvarende 650 HK. Kraftøkningen ved 2 m.s reguleringen opgav ansøkeren til ca. 4 000 døgn HK. likesom han antok at reguleringen kunde utføres for kr. 40 000,00. Kraftinnvinningen antokes å være tilstrekkelig for behovet i en lang årrekke, likesom verket ogsaa vilde

kunne skaffe nabokommunene kraft på rimelige vilkår. Det vilde være unødig kapitalforbruk å gjennomføre den hele regulering, og vanskelig å reise midlene hertil. Skaden og ulempen ved opdæmningen mente ansøkeren vilde bli forholdsvis ubetydelig.

Breim herredsstyre som hadde behandlet saken i møte 27 desember 1928 protesterte og gjorde oppmerksom på at retten til regulering nu måtte være bortfalt, da den tidsfrist som var satt i den kontrakt som i sin tid var opprettet med de interesserte grunneiere ikke var holdt. — Det anføres i bilag til uttalelsen at bl. a. brygger, båtplass og oplagsplasser vil bli ødelagt og at adskillig jord vil bli satt under vann, likesom plutselige flommer på høi vannstand vil medføre skade hvis rekkevidde man på forhånd vanskelig kunde gjøre sig forestilling om. Vannet var eneste adkomst vei for de 300 mennesker som bor sønnenfor. Også fisket og fiskeribestanden vil bli skadet.

Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane uttalte sig under 29 januar 1929 til fordel for reguleringen, verket vilde i fremtiden få stor betydning for elektrisitetsforsyningen i indre Nordfjord. Avslag vilde sette verket i en meget vanskelig stilling, såvidt han visste var der siden 1913 intet kommet til som taler imot tillatelse.

Hovedstyret kom ved sin behandling våren 1929 til at der burde foretas en objektiv vurdering av skade på jord, brygger, oplagsplasser, ferdsel m. v. og henstilte i brev til fylkesmannen datert 4 mai 1929 at sådan verdsettelse blev foretatt for ansøkerens regning av fylkesagronomen eller annen uinteressert lokalkjent skjønnsmann efter anvisning og eventuelt med bistand herfra for den rent tekniske dels vedkommende. — På grunn av distriktets stilling til den omsøkte 2 m. opdemning burde man ogsaa drøfte andre muligheter for løsning av spørsmålet om rimelig økning av Gløppens elektrisitetsverks ydelse. Først og fremst burde det bringes på det rene

om regulering ved en mindre opdemning, eventuelt i forbindelse med en liten senkning — er mulig.

Efterat hovedstyret uttalte sig i mai 1929 har skolebestyrer Håland under 13 juli s. å. avgitt følgende innberetning:

«Efter opmoding av Gloppen kommune ved ordføreren har eg med hjelp av ingeniør Selmer den 4 og 5 juli 1929 sett over den skade og ulempe som vil verta påført dei interesserte eigedomar og rettar i Breim herad ved regulering av Breimsvatnet 2 m. over lågvatn — svarande til ei opdemning av 75 cm. over vatshøgda ovennemde dato.

Ved synfaringi fylgde med vassdragsdirektøren, overingeniørane Hysing og Gjelme, Breim formannskap, ordføreren i Gloppen og styret for Gloppen elektrisitetsverk.

Strandi langs vatnet med neddemning av jord med skade på båtnaust, nåtstøder og bryggjer vart ettersedde og taksert.

Skade med auka vanskar for ferdsla på isen er ikkje medteken.

Skade for fisket heller ikkje, da ein finn det rettast å visa dette spørsmålet til ein fiskerikunnig mann.

Med omsyn til landings- og oplagsplassen på Vassenden, som ligg i Gloppen herad, so er det fyresetnaden at nemde herad bøter den skade som måtte fylja, slik at plassen ikkje vert mindre enn den no er, nemeleg pålag $\frac{1}{2}$ dekar.

Ved skyn kan den samla skade og ulempe som etter dette er medrekna, setjast til 25 å 30 tusen kronor.»

På grunn av Breim herredsstyres motstand blev der på foranledning av vassdragsdirektøren nedsatt en komite for hver av de to kommuner som skulde søke å komme til enighet i reguleringsspørsmålet.

Med skrivelse av 2. juli 1930 fremlegger Gloppen elektrisitetsverk komiteens forslag til en ordning og anfører at forhandlingene særlig har dreiet sig om

reguleringshøiden og om de i 1900 inngatte kontrakter om reguleringsretten. Videre at Breim herredsstyret tross opfordringer ikke har latt høre fra sig og at elektrisitetsverket derfor går ut fra at nogen overenskomst ikke kommer i stand. Det ber hovedstyret ta andragendet av 6 november 1928 op til behandling og vedlegger reguleringsplan utarbeidet av overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke.

Av planen som er datert 30 juni 1930 fremgår at Breimsvatn er 23,6 km.² stort og har et nedbørfelt av 567 km.². Magasinet ved 2,0 m. opdemning er angitt til ca. 48 mill. m.³, den tilsvarende regulerte vannføring til 8,0 sm.³ og den ved reguleringen innvunne økning av vannføringen til ca. 5 sm.³ motsvarende ca. 1 800 turb.HK. i Gloppen kommunes fall, Eidsfossen.

Den samlede nyttbare fallhøide nedenfor Breimsvatn oppgis således:

Trysilfossen . . .	ca. 9,0 m. nyttbar fallh	
Eidsfossen . . .	» 33,5 »	—
Evebøfossen . . .	» 7,5 »	—

I alt ca. 50,0 m.

Reguleringsdammen som er projektert på toppen av Trysilfoss er beregnet å komme på kr. 88 000,00. Hertil kommer en omløpstunnel på kr. 42 000,00, som bl. a. er nødvendig for tørrelegning av damstedet under anleggsarbeidet, tilsammen kr. 130 000,00.

I planen anføres at det er et spørsmål om ikke opdemningen burde være forøket til 3,0 m. Omkostningene med dammen blir ikke særlig høiere og erstatningene til grunneierne vil vel heller ikke øke så særlig meget.

Angående spørsmålet om økning av elektrisitetsverkets ydeevne på annen måte anfører fylkets overingeniør under 12 august 1930 at følgende muligheter kan tenkes:

Alt. 1: Anordning av døgnmagasin ved Eidsfossen.

» 2. Utbygning av Trysilfoss.

» 3. — » Evebøfoss

» 4. — » et av vannfallene i Hyen.

Ved alt. 1 regner han med å kunne øke kraftydelsen ved lavvann med ca. 200 el. HK. Den herfor nødvendige påbygning av inntaksdammen anslår han vil komme på kr. 15 000,00. Hertil kommer grunn-erstatninger m. v.

Gjennomføres alt. 2 uten regulering av Breimsvatn, kan man på grunn av forholdene ikke bygge nogen inntaksdam. Omkostningene for en utbygning for 4 sm.³ anslår han til kr. 120 000,00 og kraftydelsen ved lavvann til ca. 250 el. HK. På grunn av vanskelighetene ved inntaket vil det imidlertid ikke være økonomisk mulig å bygge ut fossen uten i forbindelse med en regulering av Breimsvatn.

Hvad alt. 3 angår antar han at sådan minst vil koste kr. 100 000,00. Kraftydelsen ved lavvann angir han til ca. 200 HK.

I Hyen — alt. 4 — er flere brukbare vannfall, men da de tilhører et kompleks av fall som delvis kan benyttes i en stasjon og utgjør forholdsvis store kraftmengder, vil innkjøpene bli meget dyre. Avstanden til den nuværende stasjon i Eidsfossen opgir han til henimot 40 km. Den nuværende spenninng — 7 500 volt — vil bli for lav for det store ledningsnett, så der må enten bygges transformatorstasjon eller ledningsnettet må ombygges. Han fremholder at det vil falle alt for dyrt å bygge et anlegg i Hyen av sådan størrelse at det gir kraft nok for en tid fremover.

Fra andre steder i nabolaget eller fra andre verker er der ikke kraft å få til brukbar pris.

Overingeniøren fremholder at de under 1—3 nevnte alternativer i tilfelle kun blir en midlertidig hjelp og at det blir meget dyrere kraft enn man får ved regulering av Breimsvatn, videre at anlegget i Eidsfossen er basert på en sådan regulering. — Han opplyser at Gloppen elektrisitetsverk heller ikke eier alle vannrettigheter i Trysilfossen og Ebebøfossen og at denne siste delvis utnyttes av Eveby Ullvarefabrikk, så en døgnregulering ikke kan gjennomføres uten videre.

Han tror ikke det er mulig å komme forbi regulering av Breimsvatn, men at det

nok er mulig at en ny inntaksdam kan forbedre situasjonen slik at verket kan la det stå til med lavvannføringen et år eller to. — Han har alltid tenkt sig at Gloppen elektrisitetsverk i fremtiden vil komme i samkjøring med Hornindal og Stryns verker i øst og gjennom Eid kommunes verk med Aalfotverket i vest, at det vil komme til å støtte disse med kraftlevering og at man ved planleggelsen av den fremtidige utvikling ikke må tape dette av syne.

I skrivelse av 9 februar 1931 anfører overingeniøren bl. a. at en mindre opdemning av Breimsvatn f. eks. 1,5 m. praktisk talt vil bli like dyr på grunn av terrengforholdene, mens reguleringens effekt vil innskrenkes ca. 25 pct. — Det er nok mulig å foreta en mindre senkning av vannet ved mudring i elveløpet, men den vil falle kostbar og dammen ved Trysilfoss må bygges allikevel.

Ordføreren i Gloppen og styret for Gloppen elektrisitetsverk henviser under 26 september 1930 til overingeniørens utredning og fremholder bl. a. at de ser reguleringen som noget der ikke kan undgås dersom verket skal kunne skaffe kraft til de deler av Nordfjord som naturlig må få sin forsyning fra Eidsfoss. De andre måter å skaffe kraft på blir så dyre, at de ikke vil lønne sig, likesom anlegg av flere verk vil medføre større driftsutgifter. Den største avleste belastning opgis til 780 kW. (desember 1928).

Breim herredsstyre uttaler i møte 13 desember 1930 enstemmig at ifall Gloppen herredsstyre godtar det av reguleringskomiteen fremlagte forslag til ordning selv om der mangler underskrift av en mindre part av de interesserte eiere rundt Breimsvatn, vil det anbefale tillatelse til å demme op vannet 1,7 m. Dersom Gloppen ikke godtar forslaget til ordning protesterer herredsstyret, idet det henviser til tidligere beslutninger og utredninger i saken.

Herredsstyret anbefaler at konsesjonsvilkårene blir som for den nuværende til-

latelse og at reguleringen iverksettes når Gloppen herredsstyre anser det nødvendig. Videre at voldgiftsskjønn til bestemmelse av skade og ulempe avholdes innen 5 år og at Gloppen kommune bærer utgiftene ved skjønnene.

Gloppen herredsstyre som har behandlet saken på ny i møte 17 januar 1931, uttaler enstemmig at det har strukket sig nokså langt for å få en mindelig overenskomst med Breim angående reguleringen og at det trodde at grunneierne manntjevt skulde samle sig om foran nevnte overenskomst. — Herredsstyret opplyser at mange av dem som har skrevet under reguleringskontrakten av 1900, ikke har underskrevet det nu fremlagte forslag og fremholder at forutsetningene for overenskomsten er bortfalt. Herredsstyret fastholder derfor det oprinnelige andragende om 2,0 m. opdemning.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anfører under 24 februar 1931 at Gloppen elektrisitetsverk bør få konsesjon på regulering av Breimsvatn således at der bygges på det forslag til ordning som den foran nevnte komite var kommet til, men som ikke kan settes i verk fordi flere av de interesserte ikke har undertegnet den.

Han anbefaler tillatelse til å demme op Breimsvatn 1,8 m. over lavvann. Etter det som foreligger fra skolebestyrer Håland skulde ikke skaden og ulempene bli så store at det av den grunn skulde være grunn til å nekte tillatelse og regulering av Breimsvatn synes å være den eneste måte hvorpå man med rimelighet kan øke Gloppen elektrisitetsverks kraftydelse.

Der foreligger ikke fyldestgjørende opplysninger om verket trenger denne økning idag, men det er planlagt med sådan regulering for øie. Fylkesmannen legger stor vekt på at det i fremtiden kan komme i samkjøring med Hornindal, Stryn og Eid elektrisitetsverker. Det bør derfor vite hvad det kan regnes med så det kan planlegge og bygge ut sitt linjenett med en sådan utvikling for øie.

Under 5 mars 1931 oversender fylkesmannen en skrivelse — datert 3 s. m. — fra en av Breim herredsstyre nedsatt komite som bl. a. anfører at flomvannstanden de to siste år ikke nådde op til 2,0 m. over lavvann. — Videre at ikke alle skadelidende steder blev befaret under skolebestyrer Hålands taksering av skaden og ulempen. Bl. a. pekes på at opplagsplassen ved Vassenden blir neddemmet og at badestedet Løken i Reedøiene blir ødelagt og at vel 300 mennesker som bor på sydsiden av vannet har dette som sin eneste ferdselsvei utad.

Komiteen protesterer mot at andragendet innvilges. — Skulde tillatelsen bli gitt henstiller den at der ikke under nogen omstendighet må bli over 1,7 m. opdemning.

Fylkesmannen uttaler under 5 mars d. å. at foranstående ikke gir anledning til nogen endring i hans tidligere uttalelse.

Inspektøren for Ferskvannsfiskerierne hvem saken har vært forelagt, uttaler under 8 oktober 1931 at en opdemning av Breimsvatn på 2 m. selvsagt vil være langt mindre skadelig for ferskvannsfisket enn en regulering av 2 m.s opdemning og 4 m.s senkning. Videre at han ikke er tilstrekkelig kjent med fiskeriforholdene ved Breimsvatn til å turde uttale sig om den eventuelle skade uten befarings av vassdraget. Han går ut fra at der i skjønnet blir plasert en med vestlandske fiskeriforhold kjent mann.

Hovedstyret anførte i ovennevnte brev til departementet av 4 mai 1929 bl. a. at det var enig med ansøkeren og fylkets overingeniør i at Gloppen elektrisitetsverk på en eller annen måte måtte få anledning til å øke sin kraftydelse. — Etter de tilveiebragte opplysninger om de måter hvorpå det kan skje anser hovedstyret det godt gjort at det ligger nærmest å søke gjennomført en mindre regulering av Breimsvatn, og da opplysninger er tilveiebragt i sådan utstrekning at det skulde kunne gå

an å realitetsbehandle andragendet, vil hovedstyret tilråde at det blir gjort.

Hovedstyret antar at en eventuell tillatelse bør meddeles som helt ny konsesjon og således at tillatelsen av 1913 faller bort.

Efter den av fylkets overingeniør utarbeidede plan vil man ved 2 m. opdemning få et magasin på 48 mill. m.³ og en regulert vannføring av ca. 8 sm.³, hvorav ca. 5 regnes som innvunnet. De tilsvarende kraftmengder i Eidsfossen er 3 570 og 2 230 nat.HK. og i samtlige fall henholdsvis 5 330 og 3 330. Efter det her foreliggende hydrografiske materiale antar hovedstyret at disse tall er forsiktig ansatt. I konsesjonen av 1913 var lavvannføringen før reguleringen ansatt til 3,3 sm.³, efter det man nu kan se, skulde 3,6 være riktigere.

Skaden og ulempen på jord, båtnøst, nåtstøder og brygger er ved 2 m. opdemning som nevnt taksert til kr. 25 000,00 å kr. 30 000,00. Skaden ved økte vanskeligheter for ferdselen på is er ikke medtatt, heller ikke skaden for fisket. Med hensyn til landings- og oplagsplass på Vassenden som ligger i Gloppen, så forutsetter han som har foretatt nevnte taksering at herredet bøter på skaden så pllassen ikke blir mindre enn den nu er. Skaden for fisket mener fiskerinspektøren vil bli langt mindre enn ved den før tillatte, men ikke gjennomførte regulering, som forutsatte også 4 m. senkning.

Ved bedømmelse av fordelene ved reguleringen, må man ha for øie at kraftverket i Eidsfossen ikke før tiden trenger hele den økning i vannføringen som vil skapes, den vil bli tatt i bruk efter hvert uten at det er mulig nu å ha nogen sikker mening om hvor ført det vil gå. Under disse omstendigheter har det fremstillet sig for hovedstyret som naturlig å ta op den tanke som har kommet frem, bl. a. hos fylkesmannen, nemlig å redusere opdemningen noget, han nevner til 1,8 m., altså 0,2 m. mindre enn ansøkningen går ut på. Efter her ved kontoret foretatte undersøkelser ser det ut til at vannforholdene er såpass gunstige at man selv med denne reduserte demmehøide skulde få såpass vannføring

som søkeren forutsetter ved 2 m. regulering.

Hovedstyret antar alle forhold tatt i betraktning at skaden og ulempen ved en sådan regulering vil være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler som reguleringen vil medføre, herved også tatt i betraktning de påregnelige omkostninger ved gjennomførelsen av foretaket, jfr. reguleringslovens § 8. Hovedstyret anbefaler derfor at tillatelse til sådan regulering blir gitt.

Under drøftelsen av betingelsene har man hatt for øie konsesjonen av 1913 som blev gitt for et tidsrum av 80 år og altså skulde utløpe om ca. 62 år fra nu. Det er vel rimelig at man med forbillede i de tillatelser som senere er meddelt gir tillatelse på ubegrenset tid for kommunen, for private fall foreslås konsesjonstiden satt til 50 år.

Efter den nu gjeldende reguleringslovs § 10,5 blir der nu å opstille vilkår om innløsningsrett for de deler av anlegget som måtte tilhøre dem for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Sådan betingelse var ikke med i den gamle tillatelse.

I konsesjonen av 1913 var de årlige avgifter satt således:

Til de kommuner hvis interesser påvirkes av reguleringsanlegget

kr. 0,20 i de første 5 år,

» 0,55 i de næste 10 år og derefter

» 1,00 pr. nat.HK.,

når og efterhvert som den forøkte vannkraft tas i bruk.

Til Staten på samme måte:

kr. 0,10 pr. nat.HK. i de første 20 år,

» 0,30 i de næste 30 år og derefter

» 0,55 pr. nat.HK.

Hovedstyret finner ikke tilstrekkelig grunn til å foreslå at avgiftsbestemmelsen endres.

Godtgjørelse en gang for alle til Staten var i konsesjonen av 1913 fastsatt til kr. 2,00 for hver ved reguleringen innvunnen nat.HK. Den skulde forfalle efter hvert som reguleringsanlegget tas i bruk av vedkommende vannfall. Hovedstyret antar at

også denne sats bør bibeholdes uforandret, jfr. reguleringslovens § 13.

I konsesjonen av 1913 var i post 13 inntatt betingelse vedrørende den almindelige fløtning. Betingelsen er nu sløfet overensstemmende med vanlig praksis, idet reguleringslovens § 19 forutsettes å ha gyldighet uansett om den er tatt med i konsesjonsbetingelsene eller ikke.

De øvrige vilkår trenger antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse. At de til dels er formet noget anderledes enn de gamle kommer av at man i mellemtiden har fått ny reguleringslov. Hovedstyrets utkast til betingelser vedlegges.

I skrivelse av 4 november 1931 meddelte man elektrisitetsverket at hovedstyret var betenkt på å anbefale 1,8 m. opdemning på betingelser som medfulgte i avskrift. — Som svar herpå har Gloppen Elektrisitetsverk under 5 februar 1932 uttalt følgende:

«Styret for Gloppens Elektrisitetsverk vil vyrdtsamt få lov å koma med denne merknad:

Den gamle reguleringstillatelse gjekk ut på 6 m. reguleringshøgd.

Styret for Gloppens Elektrisitetsverk er kome til at det vil gå lange tider fyre det vilde verta bruk for å regulera Breimsvatn so mykje. Det søkte difor ikkje um å få reguleringstillatelsen på 6 m. reguleringshøgd lengd. Derimot finn styret at det vert naudsynt å regulera i Breimsvatn for å få den kraftmengd, som ein må rekna med å få bruk for.

Søknaden um å få regulera 2 m. vart difor send. Då denne søknaden vart frelagd Breims heradstyre til fråsegn stelte dette seg imot søknaden, endå Gloppen Elektrisitetsverk tidlegare hadde løyve til å regulera 6 m. Det vart so tinging um ei mindeleg semje. Under disse tingingar vart alternativet um 1,8 m. reguleringshøgd framsett av fylkesmann Christensen under eit møte på Egge. Då saki var handsama av styret for Gloppens Elektrisitetsverk og Gloppens heradstyre vart det av fleire

talarar sterkt framhalde at Gloppen ikkje kunde slå av på kravet um 2 m. reguleringshøgd, då dette var det absolutte lågmål som det var forsvarleg å gå til.

Dette er ogso sterkt framhalde av yveringeniør Hysing i fylgjeskriv til plani for reguleringsanlegg.

Både reguleringsanlegg og i tilfelle ekspropriasjonsskyn vil verta umlag like dyrt ved 1,8 m. reguleringshøgd som med 2 m. Jordskaden vil der heller ikkje verta stor skilnad på.

Når semja på visse vilkor vart godkjend, so var det for å gjera ein siste freistnad på å få eit mindeleg forlik, sjølv um det skulde gå ut yver det tenlege. Når fyresetnadene for dette avslaget i reguleringshøgd ikkje vart stetta av grunneigarane rundt Breimsvatn, må ikkje denne godtaking fra Gloppen si side takast som prov på at Gloppen såg denne reguleringshøgd som nokor god løysing av spursmålet. Tvertimot må Gloppen på det sterkaste beda det vyrde vassdragsstyre um å sjå saka slik den låg fyre fyrr tingingarne tok til og ikkje byggja si avgjerd på tingsframlegg og vedtak i samband hermed.

Når Gloppen i dette spursmål har teke den stoda, som det har, var det fordi det vilde syna både Breim og det vyrde Vassdragsstyre at viljen var god.

Vert no denne gode vilje misstydd til fordel for ei reguleringshøgd på 1,8 m. har Gloppen kommune lite både gleda og nytte av den viste godvilje.

I det ein vonar at både Vassdragsstyret og departementet vil stetta søknaden um 2 m. reguleringshøgd, skal ein vyrdtsamt segja frå at ein ikkje har noko sers å merkja til dei oppsette vilkor, når ein undantak at det vilde vera ynskeleg å få noko lenger frist fyre arbeidet skulde taka til. Årsaki til dette er dei vanskelege penge- og lånetilhøve.

Denne fråsegn vart samrøystes vedteke på styremøte i Gloppens Elektrisitetsverk den 4 februar 1932. Gloppen herredsstyre behandlet saken i møte 6 februar 1932 og fattet enstemmig sådan beslutning:

«Heradstyret segjer seg samd i Elektrisitetsstilsynet si tilråding vedkomande reguleringssspursmålet og vil beda um reguleringshøgdi vert sett til 2 m. Fristane for påbygging og fullføring av anlegget går ein ut frå kann lengjast um dette skulde vera naudsynt.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane henviser til sin påtegning av 24 februar 1931 og har ellers ikke noget å bemerke.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Det fremgår av foranstående at Glopens Elektrisitetsverk inntrengende ber om tillatelse til å regulere til den høide andragendet gikk ut på, nemlig 2 m. istedenfor de 1,8 m. som hovedstyret har lovet å anbefale. Det anfører dog ikke noget egentlig nytt, men peker på at både reguleringsanlegget og ekspropriasjonsskjønn vil bli omtrent like dyrt i de to tilfelle og jordskaden mener det der ikke skulde bli stor forskjell på.

Hovedstyret finner at det nu fremkomne ikke medfører nogen endring i hovedstyrets syn på saken og henholder sig til hvad foran er anført. Ansøkeren er under d. d. underrettet herom.

Man vedlegger avskrift av hovedstyrets skrivelse til Kunngjørelsestidende av d. d. med bilag.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møter 29 oktober 1931 og 26 april 1932.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

1. Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

2. Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkomende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vann-

fallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

3. Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

4. Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

5. Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år efterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de beviselig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.HK. i de første 20 år,
 » 0,30 i de næste 30 år og deretter
 » 0,55 pr. nat.HK. når og efterhvert som den forøkede vannkraft tas i bruk.

På samme måte til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer.

kr. 0,20 i de første 5 år
» 0,55 i de neste 10 år og derefter
» 1,00 pr. nat.HK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregning av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreder etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 22, skal, for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt, og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

8.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15

femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp, og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning å av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrum etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammensluttet og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelsen om utredelse av de hermed forbundne omkostninger treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommuner deres utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

16.

Anleggets eier er forpliktet til, såfremt det av departementet forlanges, å anlegge, drive og vedlikeholde en fiskeutklekningsanstalt ved Breimsvatn. Plan og nærmere bestemmelser herfor avgis av departementet.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

Konsesjonæren skal treffe sådanne forføininger ved anlegget, som departementet måtte finne nødvendige for at flomforholdene i Breimsvatn ikke skal forværres ved reguleringen.

18.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstifelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigstid.

19.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt. Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en ityngsmulkt til statskassen av

inntil kr. 2 000,00 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgis til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften. Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etterhvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri. Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst, ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i et hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid oprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

24.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

25.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning dette i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten efter post 1.

27.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Man vedlegger den fremlagte reguleringsplan, datert 30 juni 1930, som er utarbeidet av overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke.

Departementet skal bemerke: Som det fremgår av foranstående er der ved regjeringens resolusjon av 12 november 1913, efterat saken hadde vært forelagt Stortinget, gitt tillatelse til regulering av Breimsvatn ved 2 m. opdemning og 4 m. senkning. Denne regulering er ikke kommet til utførelse. Der søkes nu om tillatelse til 2 m. opdemning. Fylkesmannen og hovedstyret anbefaler imidlertid bare 1,8 m. opdemning. Denne opdemning vil

ifølge hovedstyrets uttalelse øke kraften i Gloppen kommunes fall med ca. 2 200 nat.HK. og i samtlige fall med ca. 3 300 nat.HK.

Skaden og ulempen på jord, båtnøst, nåtstøder og brygger er taksert for en 2 m. opdemning til kr. 25 000,00 à kr. 30 000,00. Hertil kommer skaden ved mulig økte ferdelsvanskeligheter på isen samt skade for fisket. Angående den siste uttaler inspektøren for ferskvannsfiskeriene, at en opdemning på 2 m. selvsagt vil være langt mindre skadelig enn en regulering av 2 m. opdemning og 4 m. senkning.

Efter de foreliggende uttalelser synes en regulering av Breimsvatn å være den eneste rasjonelle måte, hvorpå man kan øke Gloppen elektrisitetsverks krafttydelser.

Departementet antar etter det opplyste at skaden og ulempene ved en opdemning på 1,8 m. vil være av mindre betydning sammenlignet med de fordeler reguleringen vil medføre, herved også tatt i betraktning de påregnelige omkostninger ved foretagendet. Ansøkeren mener at opdemningsarbeidet vil kunne utføres for ca. kr. 40 000,00.

Man vil i henhold til det anførte anbefale tillatelse gitt til opdemning av Breimsvatn 1,8 m.

Efter opplysningene om den kraftøkning som vil opnåes og om de interesser som berøres anser departementet det unødvendig å forelegge saken for Stortinget (jfr. reguleringslovens § 7).

Man vil anbefale tillatelsen meddelt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Herom tillater man sig å anføre følgende:

Tillatelsen foreslås gitt uten tidsbegrensning for kommunen, og for private falleiere for et tidsrum av 50 år (betingelsenes post 1).

Der foreslås innløsningsrett i det 35te år eller i det 10de år derefter (betingelsenes post 2).

Avgiftsbestemmelsene, og godtgjørelsen til Staten en gang for alle er foreslått bibeholdt uforandret som i konsesjonen av 1913 (betingelsenes post 3).

De tidligere konsesjonsbetingelsers

post 13 angående forholdet til den almindelige fløtning er foreslått sløifet da den må ansees for overflødig (jfr. reguleringslovens § 19).

Der foreslås pålagt konsesjonæren plikt til etter bestemmelse av departementet å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning (betingelsenes post 14).

Der foreslås betinget kraftavståelse til kommuner med 10 pct. og til Staten med 5 pct. (betingelsenes post 22).

Med bemerkning at det foreliggende andragende er inngitt lengere tid før utløpet av de tidligere fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av anlegget antar departementet at det ikke bør bli spørsmål om å bringe den i den tidligere konsesjon fastsatte løpende mulkt for oversittelse av fristene i anvendelse.

Det bemerkes at konsesjonsandragendet er behørig kunngjort.

Man vil senere avgi innstilling angående fastsettelse av manøvreringsreglement.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 Gloppen kommune å foreta en regulering av Breimsvatn ved 1,8 m. opdemning over tidligere lavvannstand og forøvrig i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 9 september 1932 inntagne betingelser.

15. A/S Matrefallene.

(Tillatelse for selskapets direksjonsmedlemmer til etter avtale å erverve samtlige aksjer i selskapet.)

Kgl. resol. av 16 september 1932.

Fra advokat Sigurd Fougner har departementet mottatt en skrivelse, datert 30 juni 1932 angående overgang av samtlige aksjer i A/S Matrefaldene til selskapets direksjonsmedlemmer, overrettssakfører

Henrik Ameln, direktør Erling Gjestland, skibsreder Sigurd Brækhus og disponent Halfdan Riisøen.

Den nevnte skrivelse hitsettes:

«Paa vegne av direktionsmedlemmene i A/S Matrefaldene, nemlig d'herr. overretts-sakfører Henrik Ameln, direktør Erling Gjestland, skibsreder Sigurd Brækhus og disponent Halfdan Riisøen, tillater jeg mig at henvende mig til det ærede departement i følgende anledning:

Som omhandlet i A/S Matrefaldenes skrivelse av 18 mars d. a. til det ærede departement, kfr. den der paaberopte skrivelse av 28 juni 1928 fra mig til Hovedstyret for Vasdrags- og Elektricitetsvesenet, har forholdet m. h. t. aktiene i A/S Matrefaldene været dette, at mens de nominelt har vært fordelt paa ialt 7 personer og selskaper, saa har de i realiteten den hele tid, helt fra Bergens-interessenternes aktiekjøp høsten 1917, været disponeret av det av de nominelle aktieindehavere sammen med endel andre herrer og selskaper dannede interessentskap «Vandfaldskonsortiet». Dette konsortium har været baseret paa 25 parter, hver representerende $\frac{1}{25}$ -part i konsortiet. Og av disse 25 parter har henved 10 (vistnok noiagtig: $9\frac{3}{4}$) været paa de herrer og selskapers hænder, der nominelt har staaet som indehavere av aktiene i A/S Matrefaldene, mens de resterende vel 15 parter har tilhørt andre.

Det er kun gjennom aarlige tilskud i laans form fra Vandfaldskonsortiet til A/S Matrefaldene, at dette sidste selskap har været istand til at bestride de løpende utgifter, som det ogsaa gjennom de senere aar har været nødvendig at dekke for at holde selskapet oven vande. Under de nu raadende økonomiske forhold magter imidlertid Vandfaldskonsortiet eller dets interessenter ikke i længden at holde dette gaaende. Diverse interessenter i Vandfaldskonsortiet har saaledes ikke været istand til at indbetale til konsortiet sin del av de utlignede tilskud. Og det er derfor blit ordnet saa, at vedkommende herrer har stillet sine parter i konsortiet (og dermed ogsaa sin korresponderende anpart av

aktierne i A/S Matrefaldene) til disposition mot at fritas for videre tilskud. Etterat der paa et i september f. a. avholdt møte inden konsortiet var truffet bestemmelse om, at man vilde ophøre med financieringen av A/S Matrefaldene, har ogsaa en flerhet av de øvrige parthavere erklæret sig villige til at frafalde sine rettigheter i konsortiet, nemlig mot at erholde utbetalt en forholdsmæssig anpart av konsortiets kassebeholdning eller likvide midler.

Medlemmerne av A/S Matrefaldenes direktion har under disse forhold set det som en opgave fremdeles at søke selskapet opretholdt, i haab om at en ny opgangsperiode skal muliggjøre vandfaldenes utbygning. Og idet de øvrige herrer og selskaper, der hittil som deltagere i konsortiet har været interessert ogsaa i A/S Matrefaldene, trækker sig ut av fællesskapet, er det direktionsmedlemmernes tanke, ved de øvrige interessenters definitive uttræden, at overta hver indtil $\frac{1}{4}$ -part av aktierne i A/S Matrefaldene. Tildels er utløsningen av de uttrædende interessenter allerede effektueret, tildels foreligger bare bindende erklæringer fra vedkommende parthavere om deres villighet til at motta utløsning, uten at de gjenstaaende interessenter, altsaa A/S Matrefaldenes direktionsmedlemmer, endnu har avgitt bindende aksept.

Det tilføies, at nyordningen finder sted i forstaaelse med panthaveren i A/S Matrefaldenes eiendomskompleks, Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap, som er selskapets kreditor for meget betydelige beløp. Forutsætningen er, at Norsk Hydro til beskyttelse av sine interesser som panthaver indtil videre gjennom fortsatte laan finansierer A/S Matrefaldene. Med den heromhandlede ordning mellem de 2 selskaper har jeg hat anledning til underhaanden at gjøre Vasdragsavdelingens expeditionschef bekjendt.

Den paatenkte nyordning vedrørende aktieinteressene i A/S Matrefaldene vil i henhold til det anførte indebære, at selskapets 4 direktionsmedlemmer hver blir interessert i Vandfaldskonsortiet for $\frac{1}{4}$ -part

og i konsekvens herav at hver av dem ogsaa blir indehaver av $\frac{1}{4}$ -part av aktierne i A/S Matrefaldene. For at komme bort fra en nominel aktiefordeling forskjellig fra den ved det virkelige eierforhold bestemte, vil det formentlig ogsaa være riktigst ligefrem at tiltransportere hver av de 4 herrer $\frac{1}{4}$ -part av aktiene. Dette falder ogsaa saa meget naturligere, som ordningen med Vandfaldskonsortiet som et mellemeledd mellom de virkelige interessenter og A/S Matrefaldene under de ændrede forhold ikke længere vil ha noget rationelt formaal, hvorfor ogsaa vistnok Vandfaldskonsortiet vil bli oppløst. Hvad foran er oplyst angaaende den indbyrdes ordning mellom de hittilværende interessenter vil gi tilstrækkelig besked om, at aktiene i A/S Matrefaldene av interessenterne bedømmes som værdiløse.

Det spørsmål melder sig nu, hvorvidt den omhandlede overføring av aktierne til A/S Matrefaldenes direksjonsmedlemmer skulde nødvendiggjøre nogen tilladelse efter § 36, 1ste led, i loven av 14. december 1917 om erhvervelse av vandfald o. s. v., kfr. tillægslov (nr. 19) av 24. juni 1931.

Jeg skal ikke gaa nærmere ind paa dette spørsmål. Maaske er det saa, at bestemmelserne i den nævnte paragraf har været ment at skulle gjælde erhverv, ikke bare av aktier i saadanne selskaper, som indehar, hvad man kunde kalde koncessionspligtige herligheter, uten koncession, men ogsaa aktier i selskaper, som sitter med koncederte herligheter. Allikevel forekommer det mig i det mindste overmaade tvilsomt, om lovbestemmelserne kan ramme erhverv av aktier i et selskap, hvis koncession positivt tillater overgang av samtlige aktier (paa de faa nær, som forutsættes at tilhøre direksjonen) til utlændinger, kfr. avsnit I, post T i A/S Matrefaldenes koncessionsvilkaar. Saavidt skjønnes, vilde nemlig bestemmelserne i koncessionslovens § 36, om de her hadde anvendelse, i betænkelig grad utthule betydningen av det tilsagn, som den paaberopte bestemmelse i koncessionsvilkaarene har git selskapet.

Uanset hvorledes dette spørsmål besvares, ser imidlertid mine mandanter saken slik, at en tilladelse efter § 36 ikke skulde være nødvendig. Hvad der finder sted er i virkeligheten, at interesserne i Vandfaldskonsortiet samles paa de færre hænder, fordi det store flertal av interessenter — dette er den underliggende økonomiske realitet — trær tilbake som saadanne. Og denne forskyvning kan neppe nødvendiggjøre nogen tilladelse efter den citerte lovbestemmelse. Ved besvarelsen av spørsmålet, om det skulde tiltrænges tilladelse som omhandlet for effektueringen av den nominelle aktietransport til de 4 direksjonsmedlemmer, bør vistnok ogsaa has for øie, at Vandfaldskonsortiet helt fra høsten 1917 i virkeligheten har disponeret aktierne, og at derfor en eventuel fordeling av aktierne paa dem, der nu blir tilbake som parthavere i konsortiet, neppe kan betragtes som et nyt erhverv av aktierne fra disse herrers side.

Hertil kommer iøvrig, at ingen av herrerne blir indehaver av saa meget som $\frac{35}{100}$ av samtlige aktier, kfr. forannævnte tillægslov av 24. juni 1931. Hver enkelt av direksjonsmedlemmerne tar, som foran nævnt, kun sigte paa at erhverve $\frac{1}{4}$ -part av selskapets aktier, heri medregnet de aktier, som for et par direksjonsmedlemmers vedkommende allerede staar anført paa vedkommendes navn.

Da mine mandanter ønsker å ha sikkerhet for, at man er i fuld overensstemmelse med det ærede departement, tør jeg imidlertid for ordens skyld paa herrernes vegne utbet mig det ærede departements uttrykkelige uttalelse om, at man under de foreliggende forhold ikke har noget at bemerke ved omhandlede aktieovergang.

Hvis det er saa, at erhverv av aktier i A/S Matrefaldene, uanset den foran paaberopte klausul i A/S Matrefaldenes koncession, er undergit bestemmelserne i koncessionslovens § 36, sammenlign foran, vil iøvrig nødvendigheten for tilladelse efter nævnte lov melde sig ved en senere overgang av aktierne eller aktiemajoriteten til nye aktionærer, som kan tænkes at ville reise de meget betydelige kapitaler, der vil

være nødvendige for vandfaldenes utbygning m. v., saavel som ved en eventuel utvidelse av aktiekapitalen.

Der henvises til vedlagte originalerklæring (dat. 30. f. m.) fra Masfjorden formandskap, hvorefter Masfjorden herred ingen indvending gjør mot aktieovergangen til direktionsmedlemmerne.

Jeg tør imøtesee det ærede departements svar.»

Saken blev forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 22 august 1932 har uttalt følgende:

«Hovedstyret skal tillate sig å bemerke at bestemmelsen i erhvervslovens § 36, 1ste ledd, formentlig må finne anvendelse på erhverv av aksjer i A/S Matrefaldene uten hensyn til at det i konsesjonen er tillatt at selskapets aktiekapital kan være utenlandsk bortsett fra de aksjer som eies av styret.

Det fremholdes i den oversendte forestilling at selv om erhvervslovens § 36, 1ste ledd, finner anvendelse på aksjer i A/S Matrefaldene, så vil bestemmelsen allikevel ikke finne anvendelse på den i forestillingen omhandlede nyordning, hvorefter selskapets 4 direktører hver overtar $\frac{1}{4}$ av selskapets aksjer.

Man skal i den anledning bemerke, at etter det foreliggende har aksjene i A/S Matrefaldene, som nominelt tilhørte 7 forskjellige personer og selskaper, helt siden høsten 1917 i realiteten vært disponert av et konsortium, det såkalte «Vannfallskonsortium», som var basert på 25 parter hver representerende $\frac{1}{25}$ i konsortiet. Advokat Fougner har på henvendelse underhånden opplyst at direksjonens medlemmer ikke hadde så mange parter i konsortiet at de på denne måte kunde sies sammen å disponere majoriteten av aksjene. Når disse herrer nu etter forutgående overenskomst erhverver samtlige aksjer, må etter hovedstyrets mening bestemmelsen i erhvervslovens § 36,1 komme til anvendelse, således

at erhvervelsen blir avhengig av tillatelse av Kongen.

Advokat Fougner har videre underhånden meddelt at forsåvidt man finner tillatelse nødvendig, ber han sin skrivelse til departementet av 30 juni 1932 behandlet som en ansøking herom, idet han forutsetter at tillatelsen vil kunne meddeles uten betingelser.

Såfremt det ærede departement er enig i hovedstyrets betraktninger, tillater man sig derfor å henstille at saken tilbakesendes hertil til forberedende behandling.»

Idet departementet var enig med hovedstyret i at kgl. tillatelse var nødvendig til det omhandlede aksjeerhverv, blev saken tilbakesendt hovedstyret til uttalelse om hvorvidt der burde gis tillatelse til overdragelsen.

Hovedstyret har avgitt følgende uttalelse, datert 7 september 1932:

«Vedlagt tilbakesendes de med det kgl. departements påtegningskrivelse av 24 august 1932 mottatte dokumenter.

Hovedstyret har intet å bemerke ved at d'herrer o.r.sakfører Henrik Ameln, direktør Erling Gjestland, skibsreder Sigurd Brækhus og disponent Halfdan Riisøen efter avtale erhvervet samtlige aksjer i A/S Matrefaldene og vil anbefale tillatelse hertil meddelt uten betingelser.

Behandlet i møte den 6 september 1932.»

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at den ansøkte tillatelse blir meddelt uten betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i henhold til lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 36, jfr. lov av 24 juni 1931, o.r.sakfører Henrik Ameln, direktør Erling Gjestland, skibsreder Sigurd Brækhus og disponent Halfdan Riisøen efter avtale å erhverve samtlige aksjer i A/S Matrefaldene.

16. Glommens og Lågens brukseierforening.

(Fornyelse av den ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 meddelte tillatelse til regulering av Bygdin.)

Kgl. resol. av 28 oktober 1932.

Ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 blev det i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 meddelt Glommens og Lågens brukseierforening tillatelse til å foreta en regulering av Bygdin.

Man vedlegger et eksemplar av «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind XV, hvori konsesjonen vil finnes inntatt side 42—51.

Ved skrivelse av 3 oktober 1932 har brukseierforeningen ved advokat Lous søkt om fornyelse av den ekspropriasjonstillatelse som inneholdes i ovennevnte reguleringskonsesjon. Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 19 oktober 1932 har avgitt sådan uttalelse:

«Ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 fikk Glommens og Lågens brukseierforening tillatelse til å regulere Bygdin. Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XV, side 42. I henhold til den meddelte tillatelse blev ekspropriasjonsskjønn avholdt i 1928 og 1930.

Med departementets påtegnning av 4 oktober 1932 har man mottatt til uttalelse en skrivelse av 3 næstfør fra advokat Lous som på vegne av brukseierforeningen søker om tillatelse til ytterligere ekspropriasjon av grunn til barakker med uthus, vannforsyning og adkomst, tomt til arbeidsskur og oplagsplass for materialer og redskap, kraft- og lysledning samt fjellfeste m. v., som er nødvendig for utførelse og senere vedlikehold av senkningskanalen for reguleringen.

Denne skrivelse er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 fikk Glommens og Lågens brukseierforening tillatelse av Kongen til å foreta regulering av Bygdin. I henhold hertil har foreningen påbegynt reguleringsarbeidene efter å ha sikret sig den fornødne adgang hertil ved

forutgående ekspropriasjonsskjønn, som holdtes i 1928 og 1930. Ved disse skjønn blev der også ekspropriert til eiendom et mindre areal nedenfor den projekterte dam til opførelse av de under tunnelsprengningen nødvendige barakker og materiallagre, redskapshus o. s. v.

I planen inngår også betydelige mudringsarbeider til utgravning og senere vedlikehold av kanaler mellem Bygdin og dammen, som er nødvendig hvis senkningen av Bygdin skal bli effektiv. Disse kanalers dybde må oprettholdes ved fornyet mudring ut gjennom reguleringsperioden. For å kunne utføre disse arbeider på forsvarlig måte i dette tidsrum kreves der permanente anlegg, til hvilke man ikke har erhvervet tilstrekkelig grunn ved de avholdte ekspropriasjonsskjønn, hvor der kun blev ekspropriert grunn ved og nedenfor dammen.

Til de nevnte mudringer og vedlikeholdsarbeider trenges der ytterligere grunn ovenfor dammen som må erhverves ved ekspropriasjon, da vedkommende grunneiere har erklært sig uvillige til å selge med mindre der betales en pris som mange ganger overstiger grunnens verdi. Man har frivillig tilbudt å betale det dobbelte av den takst hvorefter den øvrige grunn er ekspropriert.

Grunnen ligger ved Bygdinsundet og tilhører Synsbekk sameie under

gr. nr.	br. nr.	1
—	81	— 4
—	88	— 1
—	88	— 8
—	82	— 1
—	81	— 1
—	82	— 2
—	81	— 5
—	80	— 2
—	79	— 1

i Vang i Valdres.

Det areal som trenges er 2 å 3 mål stort og det skal anvendes til:

tomt til barakker med uthus, vannforsyning og adkomst,

tomt til arbeidsskur og oplagsplass for materialer og redskap,

kraft- og lysledning, fjellfester m. v. for mudringsarbeidet. I henhold hertil tillater jeg mig på vegne av Glommens og Lågens brukseierforening å ansøke om tillatelse til å erverve den i dette øiemed fornødne grunn ved ekspropriasjon i henhold til den foreningens tidligere meddelte konsesjon.

Da erhvervelsen om mulig bør skje i inneværende høst, vil det være ønskelig at tillatelsen gis så snart som mulig.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Reguleringsloven av 14 desember 1917 bestemmer i § 16, punkt 6, at når ekspropriasjonsskjønn i henhold til en reguleringskonsesjon ikke er påstevnet innen et år fra resolusjonens avgivelse, kan reguleringen ikke fremmes uten ny konsesjon. Den foran omhandlede ekspropriasjon av grunn til brakker m. v. vil derfor ikke kunne foretas i henhold til den i 1928 meddelte reguleringskonsesjon.

Hovedstyret antar etter det i andraget opplyste at det er nødvendig å erverve til eiendom den fornødne grunn i heromhandlede øiemed. Kanalen går i forholdsvis dype grusskjæringer og det må antas at disse vil ha lett for å grunnes op. Det må derfor forutsettes å ville bli adskillig vedlikeholds- og oprensingsarbeider fra tid til annen for å opprettholde effekten av reguleringen. Da det etter det opplyste ikke har vært mulig å komme til en ordning i mindelighet, må hovedstyret anbefale at brukseierforeningen får anledning til å erverve den i nevnte øiemed fornødne grunn ved ekspropriasjon i henhold til reguleringsloven. Dette må da formentlig skje ved at den tidligere meddelte reguleringskonsesjon blir fornyet. Man går ut fra at alle frister som i den tidligere konsesjon er forutsatt å skulle regnes fra konsesjonens datum, fremdeles blir å regne fra den samme dag, d. v. s. 5 juli 1928.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår av søknaden er det ved de i anledning av reguleringen avholdte

ekspropriasjonsskjønn bare erhvervet grunnarealer ved og nedenfor reguleringsdammen.

Til gjennomførelse av en del mudringsarbeider til utgravning og senere vedlikehold av kanaler mellom Bygdin og dammen trenger konsesjonæren etter det opplyste ytterligere en del grunn, tilsammen 2 à 3 mål, ovenfor dammen.

Den i reguleringslovens § 16, punkt 6, bestemte frist for påstevning av skjønn i henhold til den ved ovennevnte resolusjon meddelte reguleringskonsesjon er imidlertid utløpet, hvorfor ytterligere ekspropriasjoner ikke vil kunne fremmes uten etter ny tillatelse.

Departementet finner etter de foreliggende opplysninger med hovedstyret å kunne anbefale at søknaden innvilges, således at den ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 gitte tillatelse fornyes. Forutsetningen herfor må — som av hovedstyret fremholdt — være at alle frister, som i den tidligere konsesjon er forutsatt å skulle regnes fra konsesjonens datum, fremdeles blir å regne fra den samme dag, d. v. s. 5 juli 1928.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Den Glommens og Lågens brukseierforening ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 meddelte tillatelse til å foreta en regulering av Bygdin fornyes i henhold til § 16, punkt 6, i lov av 14 desember 1917 nr. 17.

17. Jørpelandsåen.

(Lempning av den i konsesjon av 30 desember 1909 betingede plikt til utbygning av den samlede fallhøide.)

Kgl. resol. av 28 oktober 1932.

Ved kgl. resolusjon av 30 desember 1909 blev der meddelt A/S Ryfylke Kraftanlegg tillatelse i henhold til lov av 18 september 1909 til å erverve vannfall i Jørpelandsåen i Strand herred, Rogaland fylke.

I de til konsesjonen knyttede betingelser er det bl. a. bestemt at den hele kon-

sederte kraft skal være utbygget innen 25 år fra konsesjonens datum.

Ved skrivelse av 27 mai 1932 fremsendt med påtegningskrivelse fra fylkesmannen i Rogaland av 1 juni næstefter har konsesjonæren søkt om dispensasjon fra denne bestemmelse.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 19 august d. å. har avgitt følgende uttalelse:

«Arbeidsdepartementet har under 4 juni d. å. sendt hovedstyret til uttalelse følgende andragende fra A/S Ryfylke Kraftanlegg:

«Våre konsesjonsbetingelser av 30 desember 1909 § 2 fastsetter: «Den hele kraft skal være utbygget innen 25 — femogtyve — år fra konsesjonens datum.»

Da vi som forholdene ligger an ikke vil kunne gjøre regning på å få avsetning for kraftforøkelsen, tør vi høfligst anmode om dispensasjon fra ovennevnte bestemmelse.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

A/S Ryfylke Kraftanlegg fikk ved kgl. resolusjon av 30 desember 1909 tillatelse til å erverve nærmere angitte vannfallsrettigheter i Jørpelandsåen på visse betingelser. Disses punkt 2 begynner så:

«Selskapet skal senest ha påbegynt utbygning av vannfallene innen 5 — fem — år fra konsesjonens datum og ha utbygget minst 75 meters fallhøide og påbegynt anleggets drift innen 7 — syv — år derefter. Den hele kraft skal være utbygget innen 25 — femogtyve — år fra konsesjonens datum.»

Av det samlede fall fra Dalevatn til havet på ca. 289 m., som det var hensikten å utnytte, har selskapet nu utbygget tilsammen ca. 257 m. fordelt på to utbygninger (nedre anlegg omfatter 75 m., øvre anlegg ca. 182 m.). Av fallet gjenstår således bare omkring 30 m.

De utnyttede deler av fallet er de mest konsentrerte og for utnyttelse fordelaktigste. Den forholdsvis ubetydelige del som står igjen ligger derimot ugunstigere til.

Stort sett må man vel si at vassdraget nu er bra utnyttet og at det synes rimelig å anse lovens forutsetning om at vannfallet skal være utbygget i en viss utstrekning for oppfylt med det som er gjort.

Hovedstyret tilråder derfor at man stiller sig imøtekommende til selskapets henvendelse.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 16 august 1932.»

Da der ikke vedlå uttalelse fra vannfallskommunens herredsstyre, blev saken under 15 september 1932 tilbakesendt fylkesmannen i Rogaland for å forelegges Strand herredsstyre.

Med fylkesmannens påtegning av 14 oktober næstefter har man derefter mottatt utskrift av Strand herredsstyres uttalelse i møte 7 oktober 1932, sålydende:

«Andragendet anbefales.»

Departementet skal bemerke:

Som det vil fremgå, har konsesjonæren bygget ut henimot $\frac{9}{10}$ deler av det konsederte vannfall. Den gjenstående del er ikke så gunstig, hvad utbygningsforhold angår, som det øvrige fall.

Konsesjonæren anfører at man for tiden ikke vil kunne gjøre regning på å få avsetning for ytterligere kraft.

Departementet finner med hovedstyret at det efter forholdene vil være rimelig at der lempes på den i selskapets erhvervskonsesjon fastsatte byggeplikt, således at selskapet fritas for plikten til å foreta ytterligere utbygning av vassdraget utover den allerede fullførte utbygning.

Man vil derfor anbefale at der treffes bestemmelse herom.

Man tillater sig således å

innstille:

Den ved kgl. resolusjon av 30 desember 1909 vedrørende konsesjon på ervervelse av Jørpelandsåen i Ryfylke fastsatte utbygningsplikt ansees oppfylt ved den hittil fullførte utbygning.

18. A/S Høyangfaldene.

(Angående fristforlengelse.)

Kgl. resol. av 11 november 1932.

Ved kgl. resolusjon av 2 april 1917 fikk A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co. tillatelse til å erverve Kråkeelven i Vadheim og til å regulere nevnte elv samt å overføre vann til Øreelven i Høyanger bl. a. på betingelse av at utbygningen av den del av vannføringen som overføres til Høyangvassdraget samt den projekteerte regulering skulde være fullført innen 19 november 1922, og at utbygningen av den del av vannføringen som fremdeles skal gå i Kråkeelven skulde være fullført innen 2 april 1932.

Herom henvises til «Meddelte Vasdragkonsesjoner» IV, side 98 fl.

Utbygningen av den del av vannet som ikke skal overføres er ennå ikke påbegynt, og departementet har mottatt følgende andragende av 24 februar 1932, fra advokat J. Hagelsteen, angående fristforlengelse:

«Ifølge § 2 i koncessionen av 2 april 1917 for A/S Høyangfaldene skulde den del av vandføringen som fremdeles gaar i Kraakeelven være utbygget inden 15 aar fra koncessionens datum.

Paa grund av forholdene har dette hittil ikke kunnet la sig gjøre, og jeg tillater mig paa vegne av A/S Høyangfaldene at anmode om en passende forlængelse av fristen, f. eks. 10 aar.

Som det ærede departement kjender til, blev der i 1923 foretat en opdeling av selskapet i et fabrikselskap, Norsk Aluminium Company, og et kraftselskap, A/S Høyangfaldene, og hvorved hele den vandkraft som nu gaar til Høyanger blev bortleiet til NACO for koncessionstiden, jfr. koncession av 10 februar 1923.

Siden den tid har A/S Høyangfaldenes økonomiske forhold været overordentlig vanskelige, idet selskapets regnskap har vist store underskudd, saa gjælden aar for aar er øket.

Det har derfor været utelukket for selskapet at skaffe midler til nogen utbygning

av Kraakevasdraget. Hertil kommer at selv om selskapet hadde kunnet foreta utbygningen, vilde der ikke været anvendelse for kraften i Vadheim, og som de økonomiske forhold for tiden ligger an, maa det ansees utelukket at der i de nærmest kommende aar kan regnes med nogen avtager av kraften i Vadheim.

Der er jo allerede tidligere i Vadheim to vandfald, hvis kraft i en aarrække har været tilsalgs, og hvorav det ene allerede er delvis utbygget.»

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 20 oktober 1932 bl. a. har anført følgende:

«En av Kyrkjebø herredsstyre nedsatt komite har i sin innstilling, datert 20 april 1932, bl. a. uttalt sig imot å gi den omsøkte fristforlengelse. Såfremt utsettelse innvilges foreslår komiteen at tillatelsen tilknyttes følgende vilkår:

1. Utsettelsestiden må ikke være lengere enn 5 år.
2. Vannfallet blev i sin tid solgt under forutsetning av at det skulde utnyttes efter sitt oprindelige leie ved sjøen på Hovland. Når det nu er opdelt må selskapet ha plikt til å holde samtlige 5 grunneiere skadesløse.
3. Fire av Hovlands opsittere er ved kontrakt tilsagt 30 HK. elektrisk energi levert til sine hus når det første av vannfallene Striksfossen eller Kråkefossen blev utbygget. Plikt til å levere denne kraft er nu inntrådt i og med at overføring og delvis utbygning av vassdraget er skjedd. Selskapet må tilpliktes å levere denne kraft snarest og inntil så skjer erstatte vedkommende efter den på stedet gjeldende kraftpris kr. 150,00 pr. kW. å regne fra vannfallets utbygning. Kraft kan fåes i Vadheim hvis selskapet ikke vil overføre den fra Høyanger.
4. Stedet Vadheim er skadet ved overføringen og dette bør erstattes ved at selskapet yder 30 HK. levert på Vadheim kommunale lysverks nett eller en

årlig sum svarende til denne kraftmengde.

5. Eiendommen Frivik er berørt av reguleringen uten at eieren har fått nogen erstatning. Det bør kreves at selskapet ordner op hermed.
6. Som godtgjørelse for opdemning i fjellet har gårdene Berge til og med Tronvik fått overført en del kraft fra A/S Høyangfaldene. Ledningen som stopper midt i bygdelaget bør kreves forlenget til Klævold og selskapet tilplikket å levere den for gårdsbrukene nødvendige kraft til rimelig pris hvis sådan ikke tidligere skulde være bestemt ved kontrakt.

Fire av Hovlandsopsitterne har under 30 mai 1932 sendt herredsstyret et brev hvori de fremholder at da selskapet fikk konsesjon på utbygning og overføring til Høyanger blev det overfor dem fremholdt at de ikke vilde bli skadelidende, da den igjenværende vannføring i Kråkeelven som svarte til 3—4 000 HK. vilde bli utbygget i Vadheim. Da de solgte gikk de derfor ut herfra, idet de mente å ha sikkerhet for å få solgt grunnarealer m. v. til gode priser og nyte godt av de økonomiske fordeler som utbygningen av vannkraften vilde bringe stedet. De sørget ikke for å få deres forutsetning inn i salgskontrakten, men mener dog å ha rett til å utta 30 HK. uten betaling, enten fra Kråkefoss- eller Striks-fossanlegget.

Disse rettigheter er ved overføring til Høyanger blitt redusert betraktelig i verdi og får selskapet den begjærte utsettelse betyr det at deres rettigheter blir helt verdiløse. De representerer kr. 4 500,00 årlig og kapitalisert mellom 90—100 000 kroner. Hovlandsgårdenes rettigheter i Kråkeelven blev solgt for kr. 3 200,00. Disse opsittere er mot utsettelse, men blir den gitt må selskapet pålegges å yde dem passende vederlag.

Kyrkjebø herredsstyre har behandlet saken i møte den 30 juni 1932 hvor nevnte komiteinnstilling blev vedtatt med 16 mot 7 stemmer. Mindretallet stemte

mot de 4 siste avsnitt av innstillingen, men var for innstilling forøvrig.

A/S Høyangfaldene, som herredsstyrets uttalelse er forelagt, anfører under 8 august 1932 bl. a. at utbygningen av den gjenværende kraftmengde i Kråkeelven til Vadheimssiden helt er avhengig av om man kan finne anvendelse for kraften og av hvilken kraftleie vedkommende vil betale. Videre at det for tiden er utelukket å finne nogen kraftleier og at nogen utbygning foreløbig ikke vil kunne foretas hverken av selskapet selv eller av andre.

Selskapet imøtegår derefter herredsstyrets uttalelse og anfører bl. a.:

A d 1. Det er usannsynlig at man under de nuværende forhold allerede i løpet av 5 år skulde ha kunnet tilveiebringe en ordning med ny kraftleier og ha fullført utbygningen. Fristen bør ikke settes kortere enn 10 år.

A d 2. Grunneierne solgte fra året 1900 og fremover sine rettigheter i Kråkevassdraget til konsul Johan Gran, som i 1927 solgte dem videre til selskapet. I Grans kontrakter med opsitterne finnes ingen betingelser om innen hvilken tid vassdraget skulde utbygges eller om at det skulde utbygges i Vadheim. Da de av Gran erhvervede rettigheter ikke var tilstrekkelige for utnyttelse av vassdraget, har selskapet kjøpt ytterligere en del rettigheter i vassdraget og tomter i Vadheim. Kjøpesummen for tomtene skulde erlegges mot heftelsesfrie skjøter. Da sådanne ikke er bragt tilveie er kjøpesummen ennå ikke utbetalt.

A d 3. Den kontrakt som det siktes til angår Hovlandselven og ikke Kråkeelven. Der er såvidt vites aldri tidligere fremkommet noget krav overfor selskapet på kraft efter salgskontrakten og selskapet kan ikke anerkjenne nogen plikt til å levere omhandlede kraft nu og heller ikke til å betale nogen avsavns godtgjørelse derfor.

A d 4. Hvis vassdraget ikke var kjøpt av selskapet så vilde det fremdeles ha ligget utnyttet således som Hovlandselven og den vesentligste del av Dyrneslivassdraget. Man kan derfor ikke med rette påstå at

Vadheim er skadet på nogen måte ved at konsesjon er gitt.

Var overføringen av Kråkevassdraget i sin tid ikke blitt tilstått, vilde Høyangeranlegget ikke blitt bygget. Kyrkjebø herred, hvortil Vadheim hører, har hatt betydelige direkte og indirekte inntekter av anlegget.

Ad 5. Frivik har gjennom flere år prosedert med sin nabo Klævold om hvorvidt han har grunnrettigheter ved Uldalsvatn, men har tapt saken både ved herredsrett og overrett. Saken er nu for Høiestrett. Selskapet mener at Frivik ikke har rettigheter ved Uldalsvatn, og da det har oppfylt sine forpliktelser overfor rettighets-haverne ved nevnte vann finner det ingen grunn til å yde erstatning til Frivik for rettigheter han ikke har kunnet bevise å ha.

Ad 6. Etter kontrakten i forbindelse med konsesjonen tilkommer opsitterne på Kyrkjebøstranden 100 HK. som i sin tid blev fordelt ved en voldgiftsrett. Klævold tilkommer intet av denne kraftmengde. Da selskapet har bortkontrahert all sin kraft, er der ikke adgang til å selge ytterligere kraft selv om ledningsnettlet skulde kunne forlenges, hvilket i sin tid blev stanset av opsitterne.

Selskapet protesterer i det hele mot at der knyttes vilkår til fristforlengelsen som har sin berettigelse i den økonomiske situasjon og den manglende anvendelse for kraften. Hadde det vært økonomisk berettiget å bygge ut den resterende del av Kråkevassdraget, vilde selskapet snarest mulig gått igang med arbeidet så sant de nødvendige pengemidler dertil kunde skaffes. Men dette er utelukket som forholdene for tiden er.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anfører under 10 august 1932 at det synes å være på det rene at det for tiden ikke er mulig å finne avtager for den kraftmengde som vil innvinnes ved en videre utbygning av Kråkeelven, og hensett til A/S Høyangfaldenes økonomiske stilling synes det da utelukket at selskapet kan skaffe midler til utbygningen.

Under disse forhold må fylkesmannen anbefale fristforlengelse. Han kan ikke se at der er tilstrekkelig grunn til å knytte betingelser til forlengelsen, det er ikke påvist at selskapet har misligholdt nogen kontraktmessige forpliktelser. Han anbefaler efter omstendighetene 5 års fristforlengelse. Under de forhåndenværende usikre forhold vil det neppe være riktig å gi lengere frist.

Hovedstyret finner efter de foreliggende opplysninger å burde tilråde at man stiller sig imøtekommende til en forlengelse av omhandlede frist. Å gå så langt som til 10 år, således som omsøkt, kan ikke tilrådes, man er med fylkesmannen stanset ved å anbefale 5 års forlengelse av fristen, altså til 2 april 1937. — Som forholdene ligger an finner hovedstyret heller ikke tilstrekkelig grunn til å anbefale tillatelsen gjort avhengig av betingelser.

Hvis fristforlengelse innrømmes går hovedstyret ut fra at der ikke blir innkrevet påløpen mulkt for oversittelsen av den nu gjeldende fullførelsesfrist.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 18 oktober 1932.»

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at den omhandlede frist blir forlenget med 5 år til 2 april 1937.

Man antar med fylkesmannen og hovedstyret at der ikke bør knyttes betingelser til fristforlengelsen.

Man er enig i at den i betingelsene for A/S Høyangfaldenes konsesjon av 2 april 1917 post I, 2 inntatte bestemmelse om erleggelse av mulkt for oversittelse av utbygningensfristen ikke blir bragt i anvendelse.

Man tillater sig således å

innstille:

Den ved kgl. resolusjon av 2 april 1917 angående tillatelse for A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co., til å erverve, regulere og overføre Kråkeelven i Sogn fastsatte frist for fullførelse av utbygningen av den del av vannføringen som fremdeles skal gå i Kråkeelven forlenges til 2 april 1937.

19. Osensjøen.

(Ophør av den midlertidige regulering.)

Kgl. resol. av 11 november 1932.

Ved kgl. resolusjon av 6 oktober 1917 blev der besluttet iverksatt en midlertidig statsregulering av Bygdin og Osensjøen bl. a. for å muliggjøre en øket kraftproduksjon i kraftanleggene i Glommen. Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind IV side 181—204.

Reguleringen blev for Osensjøens vedkommende iverksatt ved benyttelse av en av Christiania Tømmerdireksjon i sin tid opførte fløtningsdam. Det er ved denne regulering tilveiebragt en økning i vannføringen på ca. 2 sm.³

Den ved de midlertidige reguleringer av Bygdin og Osensjøen innvunne kraft skulde ifølge reguleringsbestemmelsenes post 4 ikke uten Kongens samtykke kunne anvendes til andet enn til å minske forbruket av brensels- og belysningsstoffer eller for å avverge arbeidsstans. Fordelingen av kraftøkningen skulde fastsettes av Kongen eller den han dertil bemyndiget. Sådan bemyndigelse blev ved kgl. resolusjon av 12 desember 1919 gitt nærværende departement, som derefter har fordelt de ved de midlertidige reguleringer innvunne kraftmengder i de private kraftanlegg i Glommens nedre del til kommuner, således at kraftøkningen i sin helhet er brukt til den almindelige borgerlige elektrisitetsforsyning.

Ifølge post 1 i de ved kgl. resolusjon av 6 oktober 1917 fastsatte reguleringsbestemmelser skulde tidspunktet for ophør av de midlertidige reguleringer bestemmes av Kongen.

Spørsmålet om gjennomførelse av mere fullstendige reguleringer av Bygdin og Osensjøen til avløsning av de midlertidige reguleringer blev — efterat reguleringsplanen hadde vært distriktsbehandlet — optatt av administrasjonen ved St. prp. nr. 106, 1923 og St. prp. nr. 57, 1925 om statsregulering bl. a. av Bygdin og ved St. prp. nr. 61, 1925 om statsregulering av Osensjøen.

Da forslagene om statsregulering på

de foreslåtte betingelser viste sig å støte på vanskeligheter, blev der ved kgl. proposisjon i 1929 (St. prp. nr. 92, 1928) foreslått at reguleringene blev tillatt gjennomført ved privat foranstaltning i henhold til konsesjon. Forslag herom blev vedtatt av Stortinget 15 juni 1928, hvorefter der ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 blev meddelt Glommens og Lågens brukseierforening konsesjon for et tidsrum av 50 år på regulering av Bygdin og Osensjøen i henhold til vassdragsvesenets planer av 1920. Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XV side 42—51.

Efterat brukseierforeningen hadde latt avholde ekspropriasjonsskjønn i anledning av den konsederte regulering av Bygdin, og på generalforsamling 21 november 1930 hadde besluttet å gjennomføre den permanente regulering av Bygdin overensstemmende med den gitte konsesjon blev der ved kgl. resolusjon av 23 januar 1931 truffet bestemmelse om ophør av den midlertidige regulering av Bygdin, jfr. herom «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XVIII side 18—21.

For Osensjøens vedkommende har iverksettelsen av den videregående, permanente regulering trukket ut, idet brukseierforeningen har hatt vanskeligheter med å tilveiebringe den for gjennomførelsen nødvendige anleggskapital, som må utlignes på de interesserte bruk. Efterat det ved kgl. resolusjon av 19 august 1932 er tilstått brukseierforeningen et lån stort inntil kr. 380 000,00 av Statens konsesjonsavgiftsfond til effektivering av sikkerhetsdepositum for de årlige skadeserstatninger til vedkommende grunneiere overensstemmende med reguleringslovens § 16 punkt 5, har brukseierforeningen under 6 september 1932 meddelt at dens styre i møte 21 august s. å. har besluttet å gjennomføre den konsederte regulering av Osensjøen.

Man har derefter mottatt følgende skrivelse datert 27 oktober 1932 fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet angående ophør av den provisoriske regulering av samme sjø:

«Under 8 september 1932 sendte man

Glommens og Lågens Brukseierforening følgende skrivelse:

«Hovedstyret er bekjent med at den ærede Brukseierforening har fattet beslutning om å gjennomføre Osenreguleringen, jfr. kgl. resolusjon av 5 juli 1928. Man antar at den provisoriske regulering bør bringes til ophør så snart skje kan. Før forslag fremsettes i så henseende vil man gjerne høre hvad den ærede Brukseierforening måtte ha å anføre.»

Under 14 september 1932 svarte Brukseierforeningen at den er enig i at den provisoriske regulering bringes til ophør så snart som mulig. Som passende tidspunkt foreslo foreningen 1 oktober 1932.

Med skrivelse av 15 september blev spørsmålet forelagt for fylkesmannen i Hedmark og Østfold med anmodning om uttalelse.

Fylkesmannen i Hedmark har under 17 september uttalt følgende:

«I anledning av det ærede Hovedstyres skrivelse hertil av 15 ds. i ovennevnte sak skal jeg bemerke at såvidt jeg har kunnet se har fylkesmannen ikke vært gitt anledning til å uttale sig om gjennomførelsen av den midlertidige regulering. Den blev antagelig gjennomført i direkte forhandlinger mellem Staten (vassdragsstyret) og Brukseierforeningen.

Der har vært gjort henvendelser til mig fra grunneiere i Søndre Osen som angivelig ingen erstatning har fått for påstått skadetilføielse ved den midlertidige regulering. Jeg har imidlertid måttet henvise vedkommende til Brukseierforeningen eller eventuelt Vassdragsstyret.

For øvrig kjenner jeg ikke noget forhold som kan tale imot ophevelsen av den midlertidige regulering pr. 1 oktober d. å.

Jeg har ikke funnet det nødvendig å forelegge saken for de interesserte kommuners formannskaper.»

Fylkesmannen i Østfold har i skrivelse av 24 september uttalt følgende:

«Under henvisning til Hovedstyrets skrivelse av 15 ds. om tidspunktet for op-

hør av den provisoriske Osenregulering til-later jeg mig å meddele at jeg har forelagt saken for de 3 kommuner Berg, Halden og Idd, som har interesser i Osenreguleringen.

Halden Lysverker meddeler i skrivelse av 20 ds. at lysverkene ikke har noget å bemerke til forslaget om å la provisoriet opføre 1 oktober d. å.

Berg og Idd elektrisitetsverker har i en lengere fellesuttalelse, hvorav gjenpart vedlegges, fremholdt at det vil falle dem særdeles vanskelig å få ordnet nye kontrakter helt tilfredsstillende på så kort varsel som innen 1 oktober og henstiller om ikke provisoriet kan gjøres gjeldende f. eks. til 30. juni n. å.

For øvrig er der fra fylkets side intet å bemerke til saken.

Jeg tør imøtese nærmere meddelelse om den bestemmelse som måtte bli tatt med hensyn til tidspunktet for provisoriets opphør.»

Den påberopte uttalelse fra Idd og Berg elektrisitetsverker er sålydende:

«Som svar på Brukseierforeningens forslag om at den provisoriske Osen-regulering ophører eller går over til permanent regulering fra 1 oktober iår, skal vi tillate oss å opplyse følgende:

Som bekjent har Idd og Bergs største kraftforbruk kontraktmessig vært dekket ved kraft av de provisoriske reguleringer Bygdin og Osen. Og ved en overenskomst som kom istand i 1929 mellem A/S Hafslund og Haldendistriktet, har vårt kraftleieforhold også kunnet fortsette som tidligere efter at den provisoriske regulering av Bygdin ophørte.

Men i og med at den provisoriske regulering av Osen ophører som provisorisk står Idd og Berg uten kontraktmessig kraft.

Man antar at man kan få leiet kraft fra A/S Hafslund eller fra Halden lysverker, men vil man neppe kunne få ordnet forholdet på nogen tilfredsstillende måte på den korte tid som står til disposisjon efter Brukseierforeningens forslag.

Dette er således av stor økonomisk betydning for oss at Osenreguleringen fort-

setter som provisorisk. Opretholdelsen av det gamle forhold skulde forsåvidt tilgodese alle parter's interesse. Halden Lysverker gis ved den nuværende ordning den fordel at de får anledning til å levere Idd og Berg den strøm de av hensyn til sine kraftanlegg kan avse.

Idd og Bergs elektrisitetsverker arbeider under meget vanskelige økonomiske forhold og dette gjør at man ikke nu ser sig istand til å bære økede byrder til kraftleie. Kraftleieutgiftene beløper sig som de nu er pr. HK.år til det dobbelte av det vanlige og hvad de øvrige kommuner i fylket erholder kraft for.

Vi tillater oss derfor på det aller indestendigste å henstille til centraladministrasjonen at Osenreguleringen opretholdes som provisorisk så lenge det er mulig og i hvertfall opretholdes driftsåret ut til 30 juni neste år i likhet med hvad der var tilfellet da den provisoriske Bygdinregulering ophørte.»

Hovedstyret skal bemerke:

Den provisoriske regulering av Osen-sjø kom istand i medhold av lov av 14 mai 1917. Tillatelse til reguleringen blev gitt ved kgl. resolusjon av 6 oktober 1917. Reguleringen blev tatt i bruk i 1920. Reguleringsbestemmelsenes punkt 1 foreskriver at tidspunktet for reguleringens ophør bestemmes av Kongen.

Brukseierforeningen har nu fattet beslutning om å gjennomføre den permanente regulering overensstemmende med den under 5 juli 1928 gitte tillatelse, og man bør da som nevnt i brev til foreningen bringe den provisoriske regulering til ophør snarest mulig. Man minner i samme forbindelse om at den provisoriske regulering av Bygdin som besluttet samtidig med den provisoriske regulering av Osen, blev ophevet 1 juli 1931 og avløst av en permanent regulering som Brukseierforeningen efter opnådd tillatelse også har bestemt sig for å utføre.

For den provisoriske regulering av Osen gjenstår som departementet bekjent å ordne op med visse skadespørsmål, se

departementets skrivelser hertil av 9 juli 1930 og 7 september 1932, begge med bilag. Disse spørsmål er under behandling og man skal med det første komme tilbake til dem. Den omstendighet at de ikke er ordnet antas ikke å øve nogen innflytelse på fastsettelsen av tidspunktet for den provisoriske reguleringens ophør.

Idd og Berg elektrisitetsverker henstiller som det vil sees at man av hensyn til deres kraftleieforhold fortsetter med provisoriet til 30 juni 1933. Det anføres at de i og med at den provisoriske regulering av Osen ophører står uten kontraktsmessig kraft, de mener å kunne få leiet fra A/S Hafslund, men trenger mere tid enn efter Brukseierforeningens forslag.

Hovedstyret bemerker i den anledning at disse kommuner antas å ha anledning til å få dekket sitt kraftbehov. Efter den kontrakt som i 1931 er inngått mellem Østfold fylke og A/S Hafslund skal nemlig hittil levert kraft fra de provisoriske reguleringer på rimelige vilkår erstattes med permanent reguleringskraft eller med forskudd på reguleringskraft fra den tid de provisoriske reguleringer ophører. Heller ikke hensynet til nevnte to kommuners kraftforsyning skulde derfor stille sig hindrende for å gå til ophevelse av provisoriet straks.

Hovedstyret vil efter dette tillate sig å anbefale at den midlertidige regulering av Osen nu bringes til ophør. Man foreslår at tidspunktet settes til 15 november 1932.

De foreliggende sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte den 19 oktober 1932.»

Departementet skal bemerke at man finner det ønskelig at den midlertidige regulering av Osen bringes til ophør snarest mulig, idet bestemmelsene for den permanente regulering av nevnte sjø da forutsettes samtidig å kunne gjøres gjeldende for en fortsatt regulering av den nuværendes omfang.

Skadeserstatninger vil selvfølgelig måtte betales som fastsatt for den permanente regulering, likesom Brukseierforenin-

gen vil måtte betale konsesjonsavgifter til stat og kommuner etter de satser som er fastsatt ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928, nemlig til Staten kr. 0,20 i hele konsesjonstiden og til kommuner kr. 1,30 de første 5 år og senere kr. 1,80 pr. nat.HK.

Departementet antar med hovedstyret at etter den avtale som i 1931 er truffet mellom A/S Hafslund og Østfold fylkes landkommuner skulde hensynet til Idd og Berg kommuners kraftforsyning ikke stille sig hindrende for å gå til ophevelse av provisoriet straks.

Med hensyn til de av hovedstyret nevnte gjenstående skadeserstatningsspørsmål i anledning av den provisoriske regulering bemerkes at disse nu er løst ved et den 31 oktober 1932 inngått forlik mellom Brukseierforeningen og representanter for grunneierne.

Departementet vil anbefale at det treffes bestemmelse som av hovedstyret foreslått om at den midlertidige regulering av Osen ophører fra 15 november 1932, idet den permanente regulering av samme sjø forutsettes samtidig tatt i bruk.

Departementet tillater sig således å

innstille:

Den i henhold til kgl. resolusjon av 6 oktober 1917 iverksatte midlertidige regulering av Osensjøen ophører fra 15 november 1932 på de forutsetninger som er angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 11 november 1932.

20. Torp Bruk A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 3 500 kW. primærkraft fra A/S Hafslund).

Kgl. resol. av 18 november 1932.

Ved kgl. resolusjon av 6 november 1931 blev der meddelt Torp Bruk A/S tillatelse til å leie inntil 5 000 kW. spillkraft fra A/S Hafslund. — Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner»

bind XVIII, side 55—59, hvor de tillatelsen tilknyttede vilkår vil sees inntatt.

Under 13 januar 1932 har Torp Bruk A/S inngitt søknad om tillatelse til å leie all den primærkraft fra A/S Hafslund, som trenges til drift av brukets fabrikk-anlegg.

I anledning herav har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet på foranledning avgitt en uttalelse datert 21 oktober 1932, hvori er anført:

«Med det ærede departements påtegnning av 5 februar 1932 har man mottatt til uttalelse et andragende av 13 januar 1932 fra Torp Bruk A/S om tillatelse til å leie fra A/S Hafslund all den elektriske energi som trenges til drift av brukets fabrikk-anlegg, forsåvidt dette kan skje ved de forhåndenværende transformatorer på $2 \times 1\ 800$ kVA.

Andragendet lyder så:

«Med det ærede departements brev av 13 oktober 1931 er vi gjort bekjent med at departementet antar at vår kraftleiekontrakt med Fredriksstad Gas- og Elektricitetsverk (som senere er overtatt av A/S Hafslund) av 22 januar 1909 trenger konsesjon, hvorfor andragende om sådan konsesjon må innsendes til departementet.

Vi tillater oss i den anledning å hen vise til vedliggende avskrift av brev av 23 januar 1909 fra A/S Hafslund til det kgl. departement, hvori blev andratt om tillatelse eller konsesjon i henhold til lovene av 28 mai 1907 og 12 juni 1906.

Noget svar på dette andragende har hverken A/S Hafslund eller vi mottatt.

Hvis departementet nu finner at konsesjon allikevel er nødvendig, så tillater vi oss herved å andra derom, idet vi da går ut fra at den kan meddeles på de samme betingelser som var gjeldende i januar 1909.

Hvis dette ikke lar sig gjøre, må vi anmode om at konsesjonen blir meddelt på samme betingelser som er angitt i vår kraftleiekonsesjon av 20 november 1931 for levering av 5 000 kW. fra A/S Hafslund til vår elektriske dampkjele.

Angående kraftforbruket i de forskjellige år, så kan vi vanskelig så lenge etteropgi dette med nogen som helst nøiaktighet. Kraftforbruket er etterhvert øket, eftersom fabrikkens produksjon er gått op. I årene 1913 til 1919 gikk det op fra ca. 1 600 HK. til ca. 2 000 HK. Fra 1919 til 1925 holdt det sig på ca. 2 000—2 100 HK. I årene 1925—1931 er det etterhvert gått op til ca. 3 000 HK.

Efter departementets anmodning tillater vi oss å oversende:

1. Gjenpart av betingelser for fortsatt kraftlevering fra A/S Hafslund datert 22 desember 1930 og 3 januar 1931, hvorav vil fremgå at Hafslund har påtatt sig å levere til oss den kraft vi trenger uten annen begrensning opad enn den som ligger i at de installerte transformatorer har en samlet ydelse av 3 600 kVA. tilsvarende 3 000 å 3 500 kW.
2. Et eksemplar av vårt selskaps vedtekter.
3. En erklæring fra vårt selskaps styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til vårt selskaps bestyrelse.»

De i andragendet nevnte bilag vedlegges.

Torp Bruk A/S har i skrivelse av 11 mars 1932 til Borge formannskap bl. a. anført:

«Vi vil på det innstendigste henstille til det ærede formannskap å medvirke til, at denne sak kan bli ordnet således, at vi undgår nye avgifter, idet disse i tilfelle må betales av oss, — ikke av kraftleverandøren.

Det vil sikkert være alle formannskapsmedlemmer vel kjent, at vår treforedlingsindustri for nærværende gjennomgår den verste krise den nogensinne har vært utsatt for, og likeledes tør det også være almindelig kjent, at kraftpapiret er den gren av industrien, der er hårdest rammet på grunn av den provisoriske toll på 50 pct., som England innførte medio no-

vember, med varighet til medio mai. Mindre vel kjent tør imidlertid følgende forhold være:

Før 1922 blev kraftpapir kun i meget liten utstrekning fabrikkert på andre steder enn i kombinasjon med sulfatcellulosefabrikker.

Fra omtrent nevnte tidspunkt begynte man imidlertid såvel i England som i Frankrike og Tyskland å fremstille kraftpapir av importert cellulose, og i 1926 lyktes det de engelske papirfabrikker å få gjennemdrevet, at der blev innført en toll på 16 $\frac{2}{3}$ pct. for kraftpapir. Fra denne tid tok anlegget av nye kraftpapirmaskiner sterk fart, og Englands egen produksjon av kraftpapir er idag meget stor. — Fra mai i år vil en ny — definitiv — toll bli innført, og av dennes størrelse vil det avhenge, hvorledes muligheten skal bli for de norske fabrikker til å holde sig oppe i konkurransen.

Et av de viktigste momenter, som vi tidligere herhjemme hadde i vår favør, var vår relativt billige kraft. Denne faktor er imidlertid ved de seneste års sterke utvikling av dampteknikken falt helt bort. Ved en fabrikk av vår art, hvor der trenges store mengder av damp til tørring, er det mulig å fremstille hestekraften for en lavere pris enn 50 kroner, selv om rikelig forrentning og amortisering medregnes.

Da vi derfor ifjor lå i underhandling med Hafslund om fornyelse av vår kraftkontrakt, var vi meget sterkt inne på tanken om dampanlegg, der vilde gi oss betydelig billigere kraft enn hvad vi nu har. Da det imidlertid vilde kreves betydelige anleggsutgifter, måtte vi opgi tanken, men sikret oss dog fremtiden på den måte, at vi kan opsi Hafslundkraften efter 5 års forløp.

Som det vil fremgå av ovenstående, vil den nu kommende periode bli karakterisert av en kamp mellom de land der har råproduktene og de land der anvender papiret, — om hvem der skal utføre papirfabrikasjonen.

Med den enorme betydning det har, såvel for våre kommuner som vårt land, at

vi kan oprettholde papirfabrikasjonen herhjemme, skulde det jo synes gitt, at man ikke fra det offentliges side blir lagt ytterligere vanskeligheter iveien.»

Borge formannskap har i sin innstilling til herrestyret bl. a. anført:

«I anledning denne sak må formannskapet bemerke, at kommunens vedkommende har gått ut fra, at tillatelsen var i orden etter det av herrestyret den 16 februar 1909 anbefalte andragende, der var oversendt fra Arbeidsdepartementet til uttalelse.

Formannskapet må derfor anbefale, at konsesjonen meddeles på de i 1909 gjeldende bestemmelser, hvilket billighetshensyn synes å tilsi.

I ethvert tilfelle må frarådes at der pålegges denne kraftleveranse nogen avgift til stat, fylke eller kommune, hvis dertil måtte være adgang i henhold til § 23 i lov nr. 16 av 14 desember 1917.

En sterkt medvirkende årsak til, at man fraråder avgift er det kjennskap man har til den krise som nu er og de økonomiske vanskeligheter som den industri — som ansøkeren representerer — nu arbeider under.

For kommunen har det meget stor økonomisk betydning at denne fabrikk kan holde sin drift igang.»

Borge herrestyre fattet i møte 7 mai 1932 følgende beslutning:

- «1. Forsåvidt angår spørsmålet om konsesjon for levering av omhandlede kvantum elektrisk energi (ca. 3 000 HK. årlig) fra A/S Hafslund til Torp Bruk A/S må sådan — under henvisning til herrestyrets beslutning av 16 februar 1909 — anbefales meddelt på de da gjeldende bestemmelser.
2. Herrestyret må fraråde, at der pålegges denne kraftleveranse nogen avgift til stat, fylke eller herredskommune.»

Fylkesmannen i Østfold bemerker følgende i skrivelse av 14 juni 1932 til Hovedstyret:

«A/S Torp Bruk sees allerede under 23 januar 1909 gjennom A/S Hafslund å ha søkt om konsesjon på kraftleien i henhold til lovene av 28 mai 1907 og 12 juni 1906.

Noget svar herpå har hverken A/S Hafslund eller A/S Torp Bruk mottatt.

Det synes da rimelig om selskapets konsesjonsandragende behandles etter de før konsesjonsloven av 18 september 1909 gjeldende regler, jfr. den ved kgl. resolusjon av 8 juni 1907 gitte kraftleiekonsesjon på 1 000 HK. til A/S Meraker Smelteverk og den ved kgl. resolusjon av 7 august 1907 og 11 mai 1909 gitte kraftleiekonsesjon på 1 000 HK. til A/S Ilens Smelteverk.

Forsåvidt der ikke skulde være adgang til helt å sløife avgifter til det offentlige henstiller jeg at disse ialfall blir satt så lavt som mulig.

Forøvrig har jeg intet å bemerke til andragendet.»

Hovedstyret skal bemerke:

Efter opplysninger som foreligger, søkte A/S Hafslund ved skrivelse av 23 januar 1909 til Arbeidsdepartementet om tillatelse til å avslutte kontrakt med Torp Bruk A/S om å levere maksimalt 1 500 el. HK. til bruket. Denne kontrakt er datert 22 januar 1909 og undertegnet av Torp Bruk A/S og A/S Fredriksstad Gass- og Elektrisitetsverk. Kontrakten var uopsigelig fra begge parter i 10 år regnet fra brukets igangsetning, med adgang for bruket til å fornye kontrakten for ytterligere 10 år.

A/S Hafslunds andragende av 23 januar 1909 er etter det oplyste ikke blitt besvart.

Ved kgl. resolusjon av 5 oktober 1928 blev det tillatt A/S Hafslund å inngå som kraftleverandør til bl. a. Torp Bruk A/S istedenfor A/S Fredriksstad Gass- og Elektrisitetsverk. I den forbindelse tok departementet ved skrivelse av 18 oktober 1928 til A/S Hafslund forbehold om nærmere undersøkelse av spørsmålet om hvorvidt Torp Bruk A/S trenger konsesjon på sin kraftleie i henhold til lov av 28 mai 1907 samt tilleggslover av 24 januar 1908, 28 mars 1908 og 23 mars 1909.

Ved skrivelse av 13 oktober 1931 til fylkesmannen i Østfold meddelte departementet at bruket antas å trenge konsesjon på den i henhold til kontrakt av 22 januar 1909 stedfunne kraftleie.

Det fremgår av sakens dokumenter at kraftleiekontrakten av 22 januar 1909 er blitt erstattet med en ny kontrakt datert 22 desember 1930 og 3 januar 1931 og gjeldende fra 1 januar 1931.

Under de foreliggende omstendigheter antar Hovedstyret at sistnevnte kraftleiekontrakt bør legges til grunn for konsesjonsbehandlingen og at konsesjonen eventuelt blir å meddele i henhold til lov av 14 desember 1917.

Ifølge kontrakt av 22 desember 1930 og 3 januar 1931 skal «Hafslund levere og Bruket motta fra Hafslund all den elektriske energi som trenges til drift av fabrikkplanlegget, forsåvidt dette kan skje ved de nuværende transformatorer på $2 \times 1\ 800$ kVA.» Ifølge brukets andragende av 13 januar 1932 tilsvarende dette 3 000 å 3 500 kW.

Kraften skal ifølge kontrakten leveres med en spenning av ca. 230 volt og anvendes til drift og belysning av brukets fabrikkplanlegg i Borge.

Torp Bruk A/S skal betale kr. 62,50 pr. el. HK. pr. år for de første 200 el. HK. og kr. 55,00 pr. el. HK. pr. år for det overskytende kraftforbruk. Bruket skal betale for minst 2 500 el. HK. Kontrakten er uopsigelig for begge parter i 5 år regnet fra 1 januar 1931, etter hvilken tid den av begge parter kan opsies med 1 års varsel.

I hovedstyremøte den 6. september 1932 blev besluttet å anbefale at der meddeles Torp Bruk A/S konsesjon på leie av inntil 3 500 kW. fra A/S Hafslund bl. a. på betingelser om tidsbegrensning inntil 1941 samt en årlig avgift til Staten av kr. 1,00 pr. kW. Med skrivelse av 10 september 1932 forela man Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser for selskapet.

I skrivelse hertil av 17 september 1932 meddeler Torp Bruk A/S, idet det henviser til treforedlingsindustriens nuværende vanskelige stilling, at det ikke kan godta den

foreslåtte konsesjonsbetingelse om avgift til Staten. Selskapet anfører bl. a. følgende:

«Den vanskelige stilling, som vår papirindustri idag befinner sig i, skyldes ikke alene den svære, almindelige konjunkturkrise, som verden nu har kjempet med i flere år, og som vel må kunne forutsees å ville slippe taket før eller senere.

Store grener av industrien, og i første rekke den branche, hvori vi arbeider, er utsatt for en langt større og mere vidtrekkende fare, som daglig tiltar i styrke, idet næsten alle land nu i stadig økende tempo beskytter sin egen papirfabrikasjon med uoverstigelige tollskranker.

Vårt hovedmarked, England, bela således i vår innpakkingspapiret med en toll på 20 pct., hvilket er dobbelt så høit som den almindelige grunn toll, men dessuaktet er i de siste dager denne toll forhøiet med ytterligere 5 pct.

I Frankrike er nu tollen på kraftpapir henimot 100 pct.

Stillingen er nu sådan, at efter det siste engelske tollpålegg fant representanter for våre største pakkpapirfabrikker, at de måtte gjøre regjeringen bekjent med, at dersom der nu ikke kunne demmes op mot denne utvikling, så er vår pakkpapirindustri dødsdømt.

Det må forutsettes å være hovedstyret bekjent, hvorledes den moderne utvikling av dampmeknikken i høieste grad letter en overførsel av denne fabrikasjon, — der har et stort behov av lavtrykksdamp, — til land med naturlig tilgang på kull. Selv i Norge kan nu fabrikker av vår art skaffe sig dampkraft betydelig billigere enn hvad vi nu må betale for vår elektriske kraft. Enhver fordyrelse av den elektriske energi vil altså uvegerlig bety, at norske arbeidere gjøres arbeidsløse til fordel for utenlandske, og konsesjonsbetingelsenes bestemmelser om anvendelse av norske arbeidere og norske varer blir da en skjærende ironi.»

Torp Bruk A/S driver papirfabrikasjon. Det papir som bedriften produserer, fremstilles av sulfatcellulose og betegnes som kraftpapir, d. v. s. brunt innpakkingspapir.

som bl. a. får anvendelse for cementsekker og ellers overalt hvor det er spørsmål om styrke. Den alt overveiende del av fabrikkasjonen eksporteres. England som er den uten sammenligning største avtager, har i den senere tid forhøiet tollen til 25 pct. på dette papir.

Efter på ny å ha behandlet saken, antar Hovedstyret at selskapet bør fritas for avgift inntil markedsforholdene er blitt mere avklaret. Overensstemmende hermed tillater man sig å anbefale konsesjonstiden fastsatt til 5 år istedenfor som oprinnelig foreslått 10 år. Skulde konsesjonen søkes forlenget utöver 5 år, forutsettes avgiftsspørsmålet optatt til revisjon.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles Torp Bruk A/S konsesjon på leie av inntil 3 500 kW. fra A/S Hafslund på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge den mellom A/S Hafslund og Torp Bruk A/S oprettede kontrakt av 22 desember 1930 og 3 januar 1931 om leie av inntil 3 500 kW. elektrisk energi står ved makt, dog ikke utover 5 år regnet fra 1 januar 1931.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegges en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på om-

givelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett sak-søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkom-mende departement kan tilstede undtagel-ser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, til-strekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hen-syn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. over-stiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsen i nær-værende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkom-mende departement en mulkt av inntil 15

— femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inn-til 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

I de 5 år konsesjonen er gjeldende, erlegges ingen avgift. Skulde konsesjonen søkes forlenget utover disse 5 år, vil avgiftsspørsmålet bli å opta til revisjon.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Behandlet i hovedstyremøte den 18 oktober 1932.

Sakens dokumenter vedlegges.»

Man vedlegger den i hovedstyrets skrivelse påberopte kraftleiekontrakt samt det med selskapets søknad fulgte eksemplar av selskapets vedtekter, tillikemed erklæring fra selskapets styre i henhold til konsesjonslovens § 24 om at det ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at søknaden innvilges.

Som det vil sees, har hovedstyret under hensyn til fabrikkens vanskelige stilling som følge av de nuværende markedsforhold ikke foreslått betinget avgift til stat og kommuner. Dette er også overensstemmende med henstillinger fra vedkommende kommune og fra fylkesmannen i Østfold.

I forbindelse hermed tilrår hovedstyret at konsesjonen kun gis for kraftleiekontraktens minimumstid 5 år, således at avgiftsspørsmålet vil kunne optas til fornyet overveielse efter 5 års forløp fra 1 januar 1931.

Departementet finner efter omstendighetene å kunne slutte sig hertil. Det bemerkes i denne forbindelse at departementet heller ikke finner å burde anbefale krevet avgifter for det tidsrum selskapet har leiet kraft fra A/S Hafslund i henhold til den tidligere kontrakt av 22 januar 1909.

I hovedstyrets forslag er heller ikke medtatt vilkår om fattigfond og sikkerhetsstillelse. Departementet finner efter omstendighetene også å kunne slutte sig hertil.

Bestemmelsen om anvendelse av norske funksjonærer og arbeidere (punkt 5 i Hovedstyrets forslag) antas efter forhand-

ling med Justisdepartementet herefter å burde gis følgende form:

«Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende nullkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.»

Förövrig vil man foreslå tillatelsen gitt på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår som i det hele faller sammen med bestemmelsene i den selskapet ved kgl. resolusjon av 6 november 1931 meddelte konsesjon på leie av inntil 5 000 kW. spillkraft fra A/S Hafslund.

I henhold til det anførte tillater man sig å

i n n s t i l l e :

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, Torp Bruk A/S å leie inntil 3 500 kW. primakraft fra A/S Hafslund på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 18 november 1932 anførte betingelser.

21. A/S Skaland Grafitverk.

(Tillatelse til å erverve og regulere Fosselven i Senjen.)

Kgl. resol. av 18 november 1932.

Fra A/S Skaland Grafitverk ved advokat Chr. Blom har departementet mottatt et andragende, datert 5 november 1931, om tillatelse til erverv og regulering av Fosselven i Senjen.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og

Elektrisitetssvesenet, som i skriveelse av 11 november 1932 har avgitt følgende uttalelse:

«Av andragendet hitsettes:

«På vegne av A/S Skaland Grafitverk tillater jeg mig å andra om at nevnte selskap, som er registrert den 24 oktober 1931, må erholde tillatelse til å erverve og regulere Fosselven m. v. i Berg herred, Senjen i Troms.

Med hensyn til dette konsesjonsandragende tillater jeg mig å bemerke følgende:

Skaland Grafitverk innsendte den 21 desember 1918 andragende om konsesjon til å erverve og regulere nevnte vassdrag og samtlige de opplysninger som var nødvendige til andragendets avgjørelse foreligger i det Kgl. Arbeidsdepartement sammen med dette andragende.

Andragendet er imidlertid ikke blitt endelig behandlet, da det gamle A/S Skaland Grafitverk gikk konkurs umiddelbart etterat anlegget var ferdig, og derfor aldri har vært i regulær drift.

Reguleringen av vassdraget er imidlertid forlengst utført. Anlegget blev efter konkurransen erhvervet av Den norske Handelsbank, som nu i en årrekke har sittet med verket.

I 1926 blev verket solgt til en engelsk mann, mr. Goodwin, som blev tilsagt konsesjon under forutsetning av at der blev utført en del mindre utbedringsarbeider vedrørende reguleringen. Disse arbeider lovet Handelsbanken å utføre og dette er efter meddelte opplysninger også utført. Noget konsesjonsandragende blev dog ikke innsendt.

Det viser sig nemlig at mr. Goodwin ikke var i stand til å oppfylle kjøpekontrakten, og da han døde for et par år siden viste hans bo sig å være insolvent.

Efter mr. Goodwins død har ingeniør Ingolf Bjørnstad interessert sig for saken og satt igang omfattende forsøk. Disse har ledet til at ingeniør Bjørnstad nu har kjøpt verket og overdratt dette til et nystiftet selskap, A/S Skaland Grafitverk.

Verket er nu i driftsmessig stand og

jeg tør da andra om at her omhandlede konsesjon nu bringes i orden.

Det har kostet uhyre arbeide å komme så langt at verket kan settes igang. Selskapet må på grunn av liten kapital arbeide meget beskjedent. For distriktet må det ansees for en fordel at arbeidet nu synes å ville kunne komme igang.

Med hensyn til konsesjonsvilkårene må jeg derfor henstille at disse settes så rimelige som mulig. De tidligere eiere av vassdragsrettighetene har i selve kjøpekontrakten betinget sig visse rettigheter, således at dette spørsmål dermed formentlig må være tilfredsstillende ordnet.»

Det fremgår av det ovenfor påberopte andragende av 21 desember 1918 med bilag at vassdraget er lite, idet det nedbørområde som skal utnyttes utgjør omkring 15 km.² Det største fall som det kan bli tale om å utnytte er ca. 380 m. Planen omfattet utbygning av den teknisk økonomisk gunstigste del herav på ca. 160 m. og regulering av de to vann Hestvatn og Roaldvatn, som tenktes opdemmet henholdsvis 2,3 m. og 2,0 m. Førstnevnte vann opgis å være 2,52 km.² stort og sistnevnte 0,82 km.² Reguleringen medfører praktisk talt hel utjevning av vannføringen. Denne er anslått til 0,4 sm.³ og kraftmengden i det 160 m. høie fall til ca. 600 turbin-HK.

Efter det foreliggende er det ikke tale om skade eller ulempe for almene interesser, såsom ferdsel, fløtning eller fiske eller forandring av naturforholdene. Foretagendet antas heller ikke å bevirke skade eller ulempe på jord, skog eller beite eller annen eiendomsherlighet. Terrenget opplyses å være øde fjell.

Efter håndgivelser tingløst 17 juni 1918 har de tidligere eiere av vassdraget betinget sig gratis elektrisk lys fritt installert på samme tid som de har forbeholdt sig gratis kraft til varmeanlegg til deres private forbruk, samt eventuelt kraft til en ophalingsslipp. Kraft til varme og slipp skal dog ikke overstige 1/20 av innvunne antall HK. Hertil kommer efter det foreliggende gratis lys til de grunneiere som avstår grunn til kraftledninger m. v.

Vassdragkonsesjoner — 6.

Det nye Skaland Grafitverk har ifølge vedtektene en aksjekapital av kr. 100.000,00 fullt innbetalt — fordelt på 100 aksjer à kr. 1.000,00. Selskapets styre består av ingeniør Ingolf Bjørnstad som tillike er dets disponent. — Selskapets formål er erhvervelse og utnyttelse av grafittfelter spesielt i Skaland, og dets kontor er i Berg herred, Senjen.

Der vedliggjer erklæring fra styret om at der ikke foreligger nogen avtale sikbende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse og om at hele grunnkapitalen tilhører norske borgere og at der heller ikke for dette punkts vedkommende foreligger nogen avtale som har til hensikt å skjule det virkelige forhold.

Berg herredsstyre har i møte 18 desember 1931 enstemmig fattet sådan beslutning:

«Herredsstyret finner å måtte bemerke at nærværende konsesjonsandragende synes å omfatte kun erhvervelse og regulering av Fosselven i Berg, idet konsesjon til utnyttelse av Skaland grafittgruber ikke er nevnt i andragendet.

Herredsstyret anbefaler at A/S Skaland Grafitverk erholder omsøkte konsesjon, idet kommunen forbeholder sig — med undtagelse av forkjøpsretten:

1. Alle de i konsesjonsloven av 14 desember 1917, kap. I hjemlede rettigheter.
2. At konsesjonæren overholder de kontraktsmessige betingelser overfor selgerne av vassdraget og til eierne av den grunn hvor kraftlinjen går.
3. At A/S Skaland Grafitverk benytter kommunens innvånere som arbeidere ved verket i størst mulig utstrekning.»

Fylkesmannen i Troms slutter sig under 31 desember 1931 til herredsstyrets uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Efter det foreliggende er utbygning av

et 160 m. høit fall og reguleringen av Hestvatn og Roaldvatn utført, men anlegget har aldri vært i regulær drift, da det gamle A/S Skaland Grafittverk gikk konkurs umiddelbart etterat anlegget var ferdig. Under 5 juli 1921 søkte Den norske Handelsbank, Bergen, om at konsesjon måtte bli utstedt til den og opplyste samtidig at den hadde påtatt sig utgiftene ved å holde kraftstasjonen gående for å skaffe lys til befolkningen på stedet. Etterat banken i januar 1922 hadde erhvervet grafittverkets eiendommer ved tvangsauksjon søkte den under 28 mars s. å. om at konsesjonen måtte bli meddelt det nye A/S Skaland Grafittverk som hadde en aksjekapital på kr. 10 000,00 og utelukkende norske statsborgere til aksjonærer. Dette andragende blev behandlet av hovedstyret i møte 6 mai 1922 og anbefalt innvilget, jfr. hovedstyrets skrivelse av 11 s. m.

Det selskap som nu søker om konsesjon er som foran nevnt også et helt norsk selskap. Aksjekapitalen er kr. 100 000,00 og dets formål erhvervelse og utnyttelse av grafittforekomster spesielt i Skaland. I det store og hele ligger forholdene an som ved hovedstyrebehandlingen i 1922. Hovedstyret finner derfor at man også nu bør stille sig imøtekommende.

Andragendet omfatter også denne gang erhvervelse av hele vassdraget samt reguleringer i Hestvatn og Roaldvatn. — Av det maksimalt utnyttbare fall der som nevnt er oppgitt til ca. 380 m. er altså 160 m. utbygget. Med den i planen påregnede regulerte vannføring på 0,4 sm.³ som hovedstyret ikke har noget særlig å bemerke til, blir kraftydelsen med de nevnte to fallhøider henholdsvis vel 2 000 nat.HK. og ca. 850 nat.HK. Den alt overveiende del herav innvinnes ved reguleringen.

Reguleringen vil etter det opplyste ikke medføre nogen skade eller ulempe for almene interesser, som ferdsel, fløtning eller fiske eller skadelig forandring av naturforholdene. Da terrenget består av øde fjell neddemmes heller ikke grunn av nogen betydning. Den i reguleringslovens § 8 opstilte betingelse for at reguleringstill-

telse kan meddeles antas derfor å være til stede.

I henhold til foranstående anbefaler hovedstyret at den omsøkte konsesjon på erhverv og regulering av Fosselven, Senjen, blir gitt.

Betingelsene for en eventuell konsesjon antar man bør fastsettes i det vesentlige overensstemmende med dem som blev foreslått av hovedstyret i 1922, dog således at bestemmelsene får den delvis endrede form, som nu almindelig benyttes.

Tillatelsen foreslås gitt for et tidsrum av 50 år med rett for Staten til innløsning efter 35 års forløp, jfr. erhvervslovens § 2,19 og reguleringslovens § 10,5.

Efter erhvervslovens § 2,3 kan det når forholdene gjør det påkrevd tillates at vannfallet utbygges efterhvert innen bestemte tidsfrister eller at det kun delvis utbygges. Som forholdene ligger an vil hovedstyret foreslå at kravet om utbygningsplikt ansees opfylt ved den allerede utførte utbygning. Betingelsenes post I, 2 er formet overensstemmende hermed.

De årlige avgifter til stat og kommuner anbefales satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. nat.HK.

Da de to vann som omfattes av andragendet er av forholdsvis ringe størrelse antas der ikke å være grunnlag for å kreve godtgjørelse en gang for alle til Staten efter reguleringslovens § 19.

Kraftavståelse foreslås betinget efter de ordinære satser 10 pct. til kommuner og 5 pct. til Staten.

De øvrige opstilte betingelser trenger antagelig ingen nærmere begrunnelse.

Man har efter forholdene ikke funnet tilstrekkelig grunn til å opstille vilkår om midler til almendannende virksomhet m. v. og midlertidig forsamlingslokale, jfr. erhvervslovens § 2,6 og reguleringslovens § 12,4 og om plikt for eieren til å bære utgift til vedlikehold av offentlige veier m. v., jfr. samme lover henholdsvis § 2,8 og § 12,6. Man nevner i denne forbindelse at reguleringsanleggene og utbygning av en betydelig del av fallet allerede er utført.

Hovedstyrets utkast til betingelser blev under 28 april d. å. forelagt ansøkeren ved advokat Blom. Denne anfører i skrivelse av 23 september d. å. bl. a. at hovedinteressenten i selskapet, ingeniør Bjørnstad, i det store og hele mener at betingelsene ikke gir anledning til synderlige bemerkninger. Han har dog festet sig ved betingelsen vedrørende avgifter til stat og kommuner og advokaten henstiller i den anledning til hovedstyret å redusere avgiftene til lovens minimum og begrunner dette nærmere. — I skrivelse av 8 ds. ber advokaten om at sakens avgjørelse må bli påskyndet mest mulig av hensyn til en påtenkt finansiering av selskapet. Han frafaller sitt andragende om reduksjon av avgiftene og anfører at han eventuelt får ta dette spørsmål op senere og heller få konsesjon med de avgifter som er fastsatt. — Han fremholder at bestemmelsen i post III,4 om at overtredelse av visse betingelser medfører tap av konsesjonen synes noget streng og henstiller at ordene «ved gjentakelse» innskytes. For øvrig bemerker han intet til de opstilte betingelser.

Hovedstyret har intet å innvende mot den foreslåtte tilføielse, jfr. erhvervslovens § 26 og vedlegger utkast til betingelser rettet overensstemmende hermed.

Forslag til manøvreringsreglement vil bli forelagt så snart sådant innkommer ledsaget av de fornødne uttalelser.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 26 april 1932.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

I.

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pant-

settes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjenning andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part-) majoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune efter post 13 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende

post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Konsesjonæren skal ved regulering av vedkommende vassdrag ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anlegget bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

5.

Selskapet skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke der ved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren

for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt

og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

10.

Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for såvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanleggene, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anlegget å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19 mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring for vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved regulerings- og utbygningsarbeidene og opførelse av kraftstasjon beskjeftegede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgis inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er Staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert

5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller Staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til Staten av kr. 0,50 pr. nat.HK. beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallet etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,50 pr. nat.HK. beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen og vannfallets utbygning samt beskrivelse av det som er utført. Anleggene skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De

hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Når 50 år er forløpet fra konsesjonens datum tilfaller vannfallet med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbygning av kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som reguleringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget, Staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller Staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

17.

I det 35te år efterat konsesjonen er gitt skal Staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det efter post 16 tilfaller Staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter Staten sig ikke herav, skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallet med tilhørende reguleringer, grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses

for deres tekniske verdi etter skjønn på Statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses, plikter Staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrum som ikke må strekke sig utover 5 år efter innløsningsen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse, som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av mindelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen opnevnt skjønn hvis avgjørelse ikke kan påankes.

II.

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Den kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfallet.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter I post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I post 13, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

3.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammene manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 100,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

4.

Reguleringsanleggenes eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

5.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

III.

1.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid oprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

2.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

3.

Forsåvidt der måtte påhvile de kondeuerte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter conse-

sjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulker, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysning (jfr. III post 5) er påført vedkommende eiendommer, og som måtte eksistere på den tid da anlegget tilfaller staten, bortfaller som ugyldige.

4.

Overtredelse av foranstående betingelsers I post 1 og 12, II post 1 og III post 2 samt undlatelse av å stille de i I post 11 omhandlede fonds og den i III post 1 betingede sikkerhet medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen, således at reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917, §§ 31 og 32, får tilsvarende anvendelse.

5.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomserhvervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for sig og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelsers I post 16 og 17 blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendommer.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nærværende reguleringstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregistret.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over samtlige de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter. Likeledes har konsesjonæren å avgi meddelelse om de eiendommer, som er eller senere måtte bli erhvervet, og for hvis

vedkommende der skal skje tinglysning av I, postene 16 og 17.

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 11 mai 1922, erklæring fra A/S Skaland Grafittverk om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse eller eiendomsretten til grunnkapitalen, samt attest for at selskapet er registrert.

Departementet finner med hovedstyret at de i erhvervs- og reguleringsloven opstilte betingelser for innvilgelse av det foreliggende andragende er tilstede.

Det gjelder et helt norsk selskap med aksjekapital kr. 100 000,00, hvis formål er erhvervelse og utnyttelse av grafittforekomster spesielt i Skaland.

Som det vil sees er den omhandlede regulering allerede utført.

Den utnyttbare fallhøide er etter det opplyste ca. 380 m. Herav er 160 m. utbygget. Kraftydelsen blir med de to fallhøider henholdsvis vel 2 000 nat.HK. og ca. 850 nat.HK., hvorav det meste innvinnes ved reguleringen.

Nogen skade eller ulempe for almene interesser eller skadelig forandring av naturforholdene vil reguleringen etter det opplyste ikke medføre.

Man vil anbefale at der meddeles A/S Skaland Grafittverk tillatelse til å erverve og regulere det omhandlede vassdrag.

Konsesjonsbetingelsene anbefales meddelt overensstemmende med hovedstyrets utkast, idet dog bestemmelsen om anvendelse av norske funksjonærer og arbeidere (post 4 i hovedstyrets utkast) efter forhandling med Justisdepartementet antas å burde gis følgende form:

«Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige

hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.»

Der er foreslått betinget norsk styre og kapital, jfr. betingelsenes I post 1.

Opsamling av fattigfond er foreslått betinget i post 11. I post 13 er foreslått bestemmelser om kraftavståelse til kommuner og til staten.

Avgiftene er anbefalt satt til kr. 0,50 til staten og kr. 0,50 til kommuner for hver innvunnet nat.HK., jfr. I post 14.

Godtgjørelse til staten en gang for alle er ikke foreslått.

Tillatelsen er foreslått tidsbegrenset til 50 år fra konsesjonens datum, med innløsningsrett for staten i det 35te år, jfr. I post 16 og 17 samt II post 1.

I vilkårenes III post 1 er foreslått betinget en sikkerhetsstillelse, stor kr. 5 000,00.

Departementet vil senere avgi innstilling angående fortsettelse av manøvreringsreglement.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i henhold til lov om erhvervelse av vannfall m. v. av 14 desember 1917 samt lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 A/S Skalands Grafittverk å erverve og regulere Fosselven i Senjen på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 18 november 1932 inntatte betingelser.

22. O. Mustad & Søn.

(Tillatelse til å leie inntil 450 kW. el. energi fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 18 november 1932.

Fra O. Mustad & Søn, Oslo, har departementet mottatt et andragende, datert 5 august 1932, om tillatelse til å leie inntil

450 kW. el. energi fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk til firmaets fabrikkanlegg i Vardal.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 20 oktober 1932 har avgitt følgende uttalelse:

«Med Arbeidsdepartementets, Vassdragsavdelingens, påtegning av 6 august 1932 har Hovedstyret mottatt til uttalelse andragende av 5 august 1932 fra firmaet O. Mustad & Søn om konsesjon på leie av inntil 450 kW. fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Man tillater sig herved ærbødigst at ansøke det ærede departement om konsesjon for leie av inntil 450 kilowatt elektrisk energi fra Vardal kommunale Elektricitetsverk til vore fabrikanlæg i Vardal.

Vi har tidligere drevet vor fabrikk i Vardal fra en dampcentral. I de senere aar har vi imidlertid lidt efter lidt gaat over til elektrisk drivkraft, og fra 1. juli d. a. har vi opprettet kontrakt med Vardal kommunale Elektricitetsverk om leie av inntil 450 kilowatt elektrisk energi.

Vi beklager, at vi ikke tidligere har været opmerksom paa, at der maatte søkes om konsesjon for leie av heromhandlede kraftmengde. Dette er grunden til, at vort andragende fremkommer saa sent.

Da det her gjælder overgang fra kuldrift til utnyttelse av kraft fra landets egne kraftkilder, gaar vi ut fra, at vort andragende indvilges betingelsesfrit.»

Vardal herredsstyre har i mødet den 3 september 1932 enstemmig anbefalt andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Opland har i påtegning hertil av 6 september 1932 anbefalt andragendet innvilget.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Med skrivelse av 9 august 1932 fra firmaet O. Mustad & Søn har man mottatt bekreftet avskrift av den mellem O. Mustad & Søn og Vardal kommunale Elektrisitets-

verk opprettede kraftleiekontrakt av 15 og 22 juni 1932 om leie av omhandlede 450 kW. Kontrakten er bindende i 5 år regnet fra 1 juli 1932 (§ 10).

Hovedstyret vil anbefale nærværende tillatelse meddelt for et tilsvarende tidsrum. Som det av andragendet fremgår, skal den leiede elektriske kraft trede istedetfor anvendelsen av firmaets kullfyrte dampcentral. Da således den leiede elektriske kraft erstatter anvendelsen av kull, vil man i nærværende tilfelle anbefale betingelsen om avgift frafalt.

Under henvisning hertil tillater Hovedstyret sig å anbefale at der tillates firmaet O. Mustad & Søn å leie inntil 450 kW. fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk på vedlagte forslag til konsesjonsbetingelser. Bestemmelsen om «styre og kapital» er ikke medtatt i forslaget til konsesjonsbetingelser, idet firmaet O. Mustad & Søn er et personlig selskap. Det eies av 5 brødre Mustad.

Behandlet i hovedstyremøte den 18 oktober 1932.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1. Leietid.

Tilladelsen gjelder sålenge den mellom firmaet O. Mustad & Søn og Vardal kommunale Elektrisitetsverk opprettede kraftleiekontrakt av 15 og 22 juni 1932 om leie av inntil 450 kW. står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 juli 1937.

2. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdrages videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tilladelse av Kongen.

Handler firmaet herimot skal det for hver gang erlegges en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

3. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt firmaet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter

eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

4. Norske funksjonærer og arbeidere.

Firmaet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i firmaets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

5. Norsk arbeide og materiell.

Firmaet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erhøldes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren

for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinsvis skje i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7. Kraftavståelse.

Firmaet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for firmaet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, enten dette tilhører firmaet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Firmaet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

8. Kontroll.

Firmaet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av firmaet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

9. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 8 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og

annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt avskrift av kraftleiekontrakt mellom O. Mustad & Søn og Vardal kommunale Elektrisitetsverk av 15/22 juni 1932.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at den ansøkte tillatelse blir gitt i henhold til erhvervslovens kap. IV.

Tillatelsen anbefales meddelt på de av hovedstyret foreslåtte vilkår, idet dog bestemmelsen om anvendelse av norske funksjonærer og arbeidere (post 4 i hovedstyrets utkast) efter forhandling med Justitsdepartementet antas å burde gis følgende form:

«Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.»

I vilkårenes post 1 er leietiden begrenset til 1 juli 1937.

Avgift til stat eller kommuner er ikke betinget, idet den elektriske kraft skal erstatte anvendelsen av kull. Heller ikke er kraftavståelse til staten betinget. Da konsesjonæren er opplyst å være et norsk, personlig selskap, er der ikke medtatt nogen bestemmelse vedrørende dets bestyrelse.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates O. Mustad & Søn i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV å leie inntil 450 kW. elektrisk energi fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 18. november 1932 inntatte betingelser.

23. A/S Matrefaldene.

(Ytterligere fristforlengelse.)

Kgl. resol. av 10 desember 1932.

Ved kgl. resolusjon av 16 september 1908 blev der meddelt A/S Matrefaldene tillatelse til å erhverve en rekke eiendommer og rettigheter i Masfjorden, Hosanger og Lavik i Hordaland samt Sogn og Fjordane fylker og til å foreta reguleringsarbeider m. m. i Matre- og Haugsdalsvassdragene sammesteds, bl. a. på betingelse av at regulerings- og utbygningsarbeidene skulde være fullført og driften av anleggene påbegynt innen 16 september 1920.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» I, side 144 ff.

Ved kgl. resolusjon, senest av 17 august 1928, er den omhandlede frist forlenget til 16 september 1932 på nærmere angitte vilkår.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XV, side 80—81.

Fra A/S Matrefaldene har departementet mottatt et andragende, datert 28 november 1931, om ytterligere fristforlengelse.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 21 oktober 1932 har avgitt følgende uttalelse:

«Arbeidsdepartementet har under 4 desember 1931 oversendt hovedstyret til uttalelse et fra A/S Matrefaldene innkommet andragende om ytterligere fristforlengelse. I anledning herav tillater man sig å anføre følgende:

Ved kgl. resolusjon av 16 september 1908 fikk A/S Matrefaldene tillatelse til å erhverve en rekke eiendommer og rettigheter i Masfjorden, Hosanger, Lavik og Brekke tinglag (Hordaland og Sogn og Fjordane fylker) og til å foreta reguleringsarbeider m. v. i Matre- og Haugsdalsvassdraget bl. a. på betingelse av at regulerings- og utbygningsarbeidene skulde være fullført og driften av anleggene påbegynt innen 16 september 1920.

Ved kgl. resolusjon av 8 mars 1916 blev ovennevnte frist forlenget med 1 år

til 16 september 1921 på betingelse av at selskapet vedlikeholdt arbeidsdrift omtrent i samme utstrekning som hittil til beskjeftigelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende befolkning etter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.

Ved kgl. resolusjon av 17 september 1920 blev fristen ytterligere forlenget med 4 år til 16 september 1925 på samme betingelse. Under behandlingen av denne fristforlengelse forelå en kontrakt mellom selskapet og Masfjorden om kraftleveranse fra selskapets provisoriske kraftstasjon og om erleggelse av kr. 7 500,00 årlig til herredet i utsettelsestiden, men der blev intet optatt herom i tillatelsen.

Ifølge stortingsbeslutning av 14 juni 1928 blev fristen ved kgl. resolusjon av 17 august 1928 ytterligere forlenget med 7 år til 16 september 1932 på følgende betingelser:

- «1. Selskapet vedlikeholder arbeidsdriften i den utstrekning forholdene til enhver tid tillater det til beskjeftigelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende arbeiderbefolkning etter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.
2. Aksjeselskapet er i utsettelsestiden pliktig til å melde ledige plasser til vedkommende arbeidsledighetsnevnder i vedkommende herreder.
3. Såfremt selskapet i utsettelsestiden har elektrisk kraft til disposisjon, skal Masfjorden kommune ha anledning til å utta inntil 150 HK. til en pris av kr. 30,00 pr. el. HK. pr. år. Kraften leveres fra den provisoriske kraftstasjon og direkte fra de der installerte maskiner.»

I Arbeidsdepartementets innstilling var dessuten uttalt følgende:

«Det er derhos departementets uttrykkelige forutsetning at A/S Matrefaldene, før den endelige fristforlengelse i tilfelle finner sted, har dekket de på oppgjørsdagen skyldige skatter og har oppfylt sine kontraktsmessige forpliktelser overfor kommunene . . .» I henhold hertil blev resolusjonen først utferdiget etterat selskapet hadde

innsendt legitimasjon for at omhandlede oppgjør hadde funnet sted.

A/S Matrefaldene har under 28 november 1931 søkt om ytterligere fristforlengelse. Selskapet anfører bl. a. at de forberedende arbeider for igangsettelsen av den endelige utbygning stort sett forlengst er ferdige, så man i de siste år vesentlig har innskrenket arbeidet til vedlikehold av de forefinnende hus, brakker, veier o. s. v. Ansøkeren peker på de ofre selskapet har måttet bringe for å opnå de fristforlengelser som hittil har vist sig uundgåelige og fortsetter derefter således:

«Når vi atter er i den stilling at vi er henvist til å andra om forlengelse av fristen for fullførelsen av utbygningen o. s. v., deler vi skjebne med en lang rekke vannfallsselskaper i vårt land. Og de forhold som har nødvendiggjort og vedvarende nødvendiggjør fristforlengelsene, vil være tilstrekkelig kjent. Gjennom etterkrigsårene forbød allerede utbygningsomkostningene igangsettelsen av større anleggsarbeider. Og ganske visst er i de senere år utbygningsomkostningene gått ned. Den almindelige depresjon og de usikre forhold i det hele tatt har imidlertid gjort det overmåte vanskelig for ikke å si umulig å få startet nye industrielle foretagender, basert på utbygning av de større vannfallsobjekter.

Gjennom all den tid som er hengått siden aksjene i vårt selskap i 1917 overgikk til de nuværende interessenter, har der fra vårt styres side vært nedlagt et intenst arbeide for å gjøre noget ut av objektet. Dette arbeide har også vært fortsatt gjennom den tid som har hengått efterat den siste fristforlengelse blev ordnet. Der har vært forhandlet med en rekke personer og institusjoner for å finne en basis som kunde by anvendelse for kraften og gi utsikt til å reise de for anleggets utførelse nødvendige kapitaler. Flere ganger har vi trodd å være en løsning nær. Men hittil har altså våre bestrebelse ikke ført frem. Ennu har vi dog godt håp om at det til slutt — under den kommende oppgangsperiode, som man vel nu snart må ha lov til å regne med — skal lykkes oss å få gjort ut av våre vann-

fall, hvad disse fortjener. Vi skulde tro at det vil være almindelig erkjent at vårt vannfallskompleks må regnes blandt de beste av de ennu ikke utnyttede kraftkilder i vårt land.

Vi tillater oss å minne om at vi i vårt andragende om fristforlengelse av 16 mars 1926 har oplyst: At der i tiden 1918—1921, altså efter forannevnte overgang av aksjeinteressene, er utført kartarbeider, målearbeider, vannavlesninger, veiarbeider samt bygget et provisorisk kraftverk — alt til et samlet kostende av ca. kr. 700 000. Våre regnskaper viser at der, regnet fra vårt selskaps stiftelse og inntil nu alt i alt er medgått vel kr. 1 million til arbeider i Matre.

Det vilde være hårdt om alle disse omkostninger — og hvad der i øvrig gjennem årene er nedlagt på affæren av eldre og nuværende interessenter — skulde måtte betraktes som bortkastede penger.

Det gjelder fremdeles at våre hus i Matre leies bort til folk på stedet for en meget billig penge, et par hus stilles endog vederlagsfritt til disposisjon. Også våre jordeiendommer, fiskerettigheter og beiter har den stedlige befolkning fremdeles fått lov til å benytte gratis, dog således at der i et enkelt tilfelle betales en del for rett til gjeitehold i større stil.

Under forhandlingene om siste fristforlengelse blev det av departementets vedkommende underhånden tilkjennegitt at man prinsippmessig ikke kunde gå med på en forlengelse av utbygningsfristen som gjeldende «inntil videre», således som av oss dengang fra først av ansøkt om. Når vi da skal søke om forlengelse i bestemt tid andrar vi om at fristen for fullførelsen av utbygningsarbeider o. s. v. må bli forlenget med 6 år, det er inntil den 16 september 1938. Det kan ikke godt tenkes at anlegget skulde kunne gjøres ferdig tidligere, selv om arbeidet skulde kunne settes igang i nogenlunde nær fremtid.

Vi er klar over at det fremdeles vil gjelde at en innvilgelse av dette vårt an-

dragende vil være uten innflytelse på konsesjonens varighet, kfr. konsesjonsvilkårenes avsnitt I, post 8.»

Saken har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Masfjorden herredsstyre har i møte 28 mai 1932 enstemmig fattet sådan beslutning:

«Under hensyntagen til de vanskelige tider for utbygningen av nye vannfall finner herredsstyret å måtte anbefale at den av A/S Matrefaldene ansøkte forlengelse av fristen for fullførelse av utbygnings- og reguleringsarbeider m. v. med 6 år (inntil 16 september 1938) blir selskapet innrømmet på følgende vilkår:

1. At selskapet inngår på som kompensasjon for den manglende arbeidsdrift ved anleggene å betale til Masfjorden herred under den nye fristforlengelse kr. 3 000,00 — tre tusen kroner — pr. år, å erlegge forskuddsvis hvert års 16 september — 1ste gang 16 september 1932. Skulde selskapet i utsettelsestiden opta arbeidsdrift av sådant omfang at arbeiderne og andre ved anlegget beskjeftigede personer får å betale skatter til herredet til samlet beløp minst kr. 3 000,00 pr. år av sine ved anlegget eller i selskapets tjeneste vundne inntekter, bortfaller selskapets plikt til å erlegge de kr. 3 000,00 for det eller de pågjeldende år.

Mulige skatter som selskapet i utsettelsestiden måtte få å betale til herredet — matrikulskatten undtatt — men mulige andre eiendomsskatter medregnet, går til fradrag i de foran omhandlede kr. 3 000,00.

Forsåvidt utbygning skulde bli foretatt i utsettelsestiden, og/eller selskapets eiendommer skulde nyttiggjøres ved salg eller på annen måte, med den følge at selskapets herredsskatt i kraft av skattelovens almindelige regler skulde overstige kr. 3 000,00, bortfaller selskapets forpliktelser etter foranstående bestemmelser.

2. At direksjonsmedlemmene, d'herre overrettssakfører Henrik Ameln, ingeniør Erling Gjestland, skipsreder Sigurd Brækhus og direktør Halfdan Riisøen, avgir erklæring om å stille sig solidarisk ansvarlige som selvskyldnere overfor Masfjorden herred for herredets tilkommende ifølge post 1 foran (kr. 3 000,00 pr. år med eventuelt fradrag), dog således at direksjonsmedlemmene ved eventuell fratreden som sådanne, skal fritas for dette sitt garantiansvar forsåvidt angår de ennå gjenstående år av utsettelsestiden mot at der stilles annen av Masfjorden herred godtt garanti eller sikkerhet.

3. At den selskapet i henhold til landskattelovens § 83 ilignede formuesskatt til Masfjorden herred for budgettåret 1931—32 (inntektsåret 1930) kr. 2 000,00 betales når herredsstyret har vedtatt å anbefale den ansøkte forlengelse av konsesjonsfristen etter det foreliggende forslag.

4. At herredet, såfremt selskapet i utsettelsestiden har elektrisk kraft til disposisjon, skal gis anledning til å utta inntil 150 HK. til en pris av kr. 30,00 pr. el. HK. pr. år. Kraften leveres fra den provisoriske kraftstasjon og direkte fra de der installerte maskiner.

5. At selskapet forplikter sig til i utsettelsestiden å melde ledige plasser til arbeidsledighetsnevnden i herredet.

6. At selskapet frafaller enhver rett som det efter hjemmelsdokumentene måtte ha til ved eventuelt forlangende om avståelse av innmark under gnr. 57, Haugsdal i Masfjorden, å kreve lagt til grunn de i bygden i 1907 (eller 1906) gangbare priser — gjennom erklæring, vesentlig motsvarende den som blev avgitt av selskapet i 1928 om grunnavståelser vedkommende innmark under gården Lille Matre.»

I forbindelse med uttalelsen opplyser ordføreren i Masfjorden at selskapet og herredet efter inngående forhandlinger er blitt enige om denne uttalelse og de beløp som er inntatt i ovenstående beslutning.

Modalen herredsstyre har i møte 20 juli 1932 enstemmig besluttet:

«Heradstyret kan gå med på den um-søkte utsetjing med ymse atterhald.

Då heradet ved ei slik utsetjing misser ei årleg innkoma i form av avgifter pr. hestekraft når anlegget er ferdigbygt, kann ein inkje gå med på denne utsetjing utan vederlag, for etter den opphavelige konsesjon av 16 september 1908 og seinare utsetjingar til 16 september 1932 skulde no anlegget vore ferdigbygt.

Som villkor for den utsetjing som no er søkt um vil Modalen herad halda fram:

1. At heradet får kr. 1 000,00 — eit tusind krunor — i vederlag for året i desse 6 år som vert å betale på forskot pr. år, soleis at fyrste termin vert betalt innan 16 september 1932. Men vert anlegget ferdigbygd tidlegare og heradet fær sin lut av avgifti, som er fastsett ved konsesjonen, fell ovanstående krav burt.
2. Vidare at direksjonsmedlemane d'herer overrettssakfører Henrik Ameln, ingeniør Erling Gjestland, skipsreidar Sigurd Brækhus og direktør Halydan Riisøen, gjev skriftleg fråsegn um at dei stiller seg solidarisk ansvarlege som sjølvskyldnader yverfor Modalen herad for det som tilkjem heradet (etter post 1) kr. 1 000,00 pr. år (eventuelt i 6 år). Skulde nokon av direksjonsmedlemane gå ut som slike, skal dei verta fritekne for dette garantiansvaret sitt i dei åri som er att av desse 6 mot at det vert stillt onnor fullgod trygd som Modalen herad godtek.»

Fylkesmanden i Hordaland har under 22 juli 1932 uttalt at han intet har å bemerké til Masfjorden og Modalen herredsstyrers vedtak og tiltrer herredsstyrenes uttalelser.

Brekke herredsstyre har behandlet saken i møte 23 august 1932 og uttaler enstemmig:

«Heradstyret i Brekke hev fyrr sagt frå um kva Brekke herad er utsett for ved A/S Matrefalli si verksemd, og skal her

berre visa til det. Endå det i desse tider var sers turvande at det hadde vorte sett arbeid igang, so kann heradstyret i Brekke likevel vera med på at søknaden um framdryging i 6 år vert stetta, men berre på desse vilkår:

1. A/S Matrefalli skal straks leggja dei skattar og skatterentor det stend til rest med til Brekke kommune, og sidan sjølvminnt i rett tid leggja dei skattar som etter skattelovi vert pålagde.
2. A/S Matrefalli skal kvart år i framdrygingstidi eller til byggje- og reguleringsarbeidi er ferdige, leggja kr. 1000,00 til Brekke kommune, og leggja dei fyreåt kvart år den 16 september og gjeva fullgod trygd for at avgifti vert å få i rett tid. Trygdi må godtakast av heradstyret.
3. Når drifti er sett i gang, skal den årlege avgifti til Brekke vera so stor at Brekke kommune er fullt trygda mot dei ulempor som A/S Matrefalli eller industriverksemd i ved Matrefalli valdar.
4. Når A/S Matrefalli sett byggje-, regulerings- og driftsarbeid i gang skal det lysa ut og taka inn arbeidsfolk frå Brekke ogso.»

Lavik herredsstyre har i møte 24 september 1932 enstemmig anbefalt utsettelse i 6 år på følgende vilkår:

- «1. A/S Matrefaldene skal i rett tid betale dei skattar dei vert pålagde.
2. A/S Matrefaldene skal kvart år til byggje- og reguleringsarbeidet er ferdig betale kr. 2 000,00 til Lavik kommune.
3. A/S Matrefaldene skal gjeve trygd som heradstyret godtek, for at heradet får skattane og vederlaget i rett tid.
4. Når arbeidet vert sett i gang har selskapet skyldnad til ogso å ta inn folk frå Lavik herad i arbeid.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane uttaler under 3 oktober 1932 følgende:

«Etter fråsegn frå Justisdepartementet av 13 oktober 1927 som er nemnd i St. prp.

nr. 84 — 1928 er det truleg ikkje høve til å settja fleire av dei villkor for lengjing av konsesjonen som er kravt av heradstyret.

Det må vera sjølvstakt at skattar vert betalt. Elles hev eg ikkje noko å merkja til at søknaden vert stetta.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Efter det av selskapet anførte og efter de innkomne distriktsuttalelser finner hovedstyret at man også denne gang bør stille sig imøtekommende og anbefale søknaden om 6 års ytterligere fristforlengelse til 16 september 1938 innvilget.

Med hensyn til betingelser for en eventuell fristforlengelse skal bemerkes at man antar at de ved den forrige fristforlengelse opstilte betingelser om vedlikehold av arbeidsdriften, melding av ledige plasser til vedkommende arbeidsledighetsneynder og avgivelse av kraft til Masfjorden herred bør bibeholdes uforandret.

Det fremgår av foranstående redegjørelse at Masfjorden herredsstyre har krevd at selskapet som kompensasjon for den manglende arbeidsdrift ved anleggene inngår på å betale herredet kr. 3 000,00 pr. år, dog skal beløpet betingelsesvis reduseres likesom det kan falle bort helt. Videre har herredet bl. a. opstilt et vilkår vedrørende innbetaling av skatt for året 1931—32. Det er opplyst at herredet og selskapet er enige om det Masfjorden herred har uttalt. — Også herredsstyrene i de øvrige interesserte kommuner, nemlig Modalen, Brekke og Lavik har stilt vilkår om årsavgifter i utsettelsestiden.

Hovedstyret antar nu som sist, se vårt brev av 27 april 1928, at fristforlengelsen ikke bør gjøres avhengig av at der erlegges årlige avgifter til vedkommende kommuner i utsettelsestiden. Den av dem som har den alt overveiende interesse å vareta, nemlig Masfjorden, har som nevnt ordnet sig gjennem avtale med selskapet.

Betingelsene antas i det hele å burde bli de samme, som de der blev opstilt i 1928.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 19 oktober 1932.»

Departementet finner efter det foreliggende å kunne anbefale at der gis A/S Matrefaldene ytterligere fristforlengelse til 16 september 1938.

Likeoverfor Masfjorden kommune, som har den helt overveiende interesse å vareta, har selskapet som det fremgår ordnet sig ved mindelig avtale, hvorefter herredsstyret har anbefalt den søkte utsettelse.

De øvrige kommuner, nemlig Modalen, Brekke og Lavik har for sin anbefaling opstillet visse betingelser, således om betaling av en viss årlig godtgjørelse i utsettelsestiden, rett-tidig betaling av skatter som blir pålagt samt bruk av arbeidere fra vedkommende bygder, når arbeidet blir satt igang. Brekke herredsstyre har dessuten betinget at selskapet straks skal betale de skatter og skatterenter det står til rest med. Ifølge senere meddelelse fra herredskassereren er dette skjedd.

I henhold til uttalelse fra Justisdepartementet av 13 oktober 1927 antar departementet at en eventuell fristforlengelse ikke bør tilknyttes betingelser om årlige pengeydelse til vedkommende kommuner. Man antar videre at der ikke er adgang til å gjøre fristforlengelsen betinget av at skatter, som blir ilagt, erlegges i rett tid.

Departementet finner med hovedstyret å kunne anbefale at fristforlengelsen innvilges på de samme betingelser som fastsatt for den ved kgl. resolusjon av 17 august 1928 meddelte fristforlengelse.

Man tillater sig således å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 17 august 1928 fastsatte frist for fullførelse av de ved kgl. resolusjon av 16 september 1908 tillatte regulerings- og utbygningsarbeider i Matre- og Haugsdalsvassdragene i Hordaland og Sogn og Fjordane fylker og for påbegynnelsen av anleggets drift forlenges til 16 september 1938 på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 10 desember 1932 inntatte betingelser.